

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“ตามรอยทวดโคกทราย”

โรงเรียนบ้านโคกทราย อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

จัดทำโดย

นายประจักษ์ อินทรักเดช และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“ ตามรอยทวดโคกทราย ”

เลขที่.....
สำหรับ..... 0844
วันที่ 20 พ.ค. 2552

จัดทำโดย

นายประจักษ์ อินทรักเดช	หัวหน้าโครงการ
นายประกอบ สังขมณี	นางมนัสนันท์ จันทร์พุ่ม
นายสมคิด อึ้งวรากร	นายวิจิตร สังข์ทอง
นายอภิรักษ์ อ่อนน้อม	นายเกษม ค้างแก้ว
นายสุทัศน์ กักใหญ่	นายชนะ ฉางตา
นายธีระ จันทร์พุ่ม	นางประไพพรรณ อินทรักเดช
นางสาวสุชมาล หล่อสุพรรณพร	นางนภัทร ศรีเกตุ
นางสาวโสพิศ เชนอรัญ	นางสาววิราภรณ์ จาวิสูตร

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คำนำ

เอกสารเล่มนี้เกิดจากการระดมพลังความคิดความร่วมมือของครูบุคลากรทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชน โรงเรียนบ้านโคกทราย โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ต้องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ที่อยู่บนฐานของการวิจัยโดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชนที่ต้องการอยากรู้คำตอบจากการได้ศึกษา ค้นคว้า จากคำบอกเล่าที่สืบทอดกันมาอันยาวนาน และได้คำตอบที่ตรงกันเพื่อเป็นแนวทางในการสรุป เพื่อจะได้เป็นแนวทางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และยังได้รับความรู้อีกหลายรูปแบบเพื่อที่จะได้รวบรวมกันเพื่อเป็นการสืบทอดความเชื่อและเป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้ชุมชนได้ปฏิบัติตนอยู่บนฐานของคุณงามความดี

โรงเรียนบ้านโคกทรายหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้คงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครู บุคลากร นักวิจัย หน่วยงานเครือข่าย องค์กรและผู้ที่อยู่ในแวดวงทางการศึกษา หากใช้ประโยชน์ในทางที่ดีงามแล้วคงจะได้รับอานิสงฆ์โดยทั่วหน้าสืบไป

ทีมวิจัย

9 ตุลาคม 2551

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 รายละเอียดโครงการ

1.1 ชื่อโครงการ	6
1.2 หลักการและเหตุผล	6
1.3 คำถามการวิจัย	7
1.4 วัตถุประสงค์	7
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.6 ผู้เข้าร่วมโครงการ	8
1.7 พื้นที่ดำเนินการ	8
1.8 ระยะเวลาดำเนินการ	8
1.9 งบประมาณ	8
1.10 ขั้นตอนการดำเนินงาน	8
1.11 รายชื่อทีมวิจัย	9
1.12 รายชื่อที่ปรึกษาโครงการ	12

บทที่ 2 บริบทชุมชน

2.1 ประวัติชุมชน	13
2.2 ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการและระบบกรรมสิทธิ์	13
2.3 ป่าไม้และชุมชน	14
2.4 สภาพทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ	15
2.5 สภาพปัญหาชุมชน / สังคม	15
2.6 ปัญหาอื่นๆ	16
2.7 สภาพทั่วไปของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโคกทราย	
- ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน	17
- ทำเนียบผู้บริหาร โรงเรียนบ้านโคกทราย	20
- วิสัยทัศน์	20
- คำขวัญ	20
- พันธกิจ	21
- กลยุทธ์	21

- จำนวนอาคารสถานที่	25
- แผนผังโรงเรียนบ้านโคกทราย	27
- โครงสร้างการบริหาร	28
- จำนวนนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกทราย ปีการศึกษา 2551	29
- จำนวนบุคลากร โรงเรียนบ้านโคกทราย ปีการศึกษา 2551	30

บทที่ 3 ขั้นตอนการทำกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3.1 ปรับปรุงโครงการ “ตามรอยทวดโคกทราย	30
กิจกรรมที่ 3.2 ประวัติคร่าวๆ ของทวดโคกทราย	31
กิจกรรมที่ 3.3 การร่วมกิจกรรมเพื่อหาประวัติทวด โครงการตั้งคำถาม	32
กิจกรรมที่ 3.4 เล่าประวัติทวดคร่าวๆ	33
กิจกรรมที่ 3.5 กิจกรรมลงพื้นที่ไปเสาะหาทวด	34
กิจกรรมที่ 3.6 ตามหาฐานทวด	36
กิจกรรมที่ 3.7 วางแผนสัมภาษณ์ผู้รู้	37
กิจกรรมที่ 3.8 สัมภาษณ์ภูมิปัญญา	38
กิจกรรมที่ 3.9 สัมภาษณ์ตาถิ่น	39
กิจกรรมที่ 3.10 สรุปสัมภาษณ์ตาถิ่น	41
กิจกรรมที่ 3.11 สรุปข้อมูลเรื่องการเซ่นไหว้และการบนบาน	42
กิจกรรมที่ 3.12 กิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูลการบนบานและการเซ่นไหว้	43
กิจกรรมที่ 3.13 พี่เจ๊พบพี่มวิจัย	44
กิจกรรมที่ 3.14 ลองสัมภาษณ์	46
กิจกรรมที่ 3.15 เล่าเรื่องทวดโคกทรายกับนักเรียนทั้งห้อง	48
กิจกรรมที่ 3.16 เล่าเรื่องทวด	49
กิจกรรมที่ 3.17 นักเรียนตั้งคำถามเพื่อต้องการหาข้อมูลประวัติทวด	50
กิจกรรมที่ 3.18 นำเสนอข้อมูลที่เก็บเพิ่ม เรื่องข้อมูลบ้านโคกทราย	51
กิจกรรมที่ 3.19 วาดภาพระบายสีประกอบเรื่องทวดโคกทราย	52
กิจกรรมที่ 3.20 ทบทวนการทำงานของโครงการ	56
กิจกรรมที่ 3.21 วาดรูปตามจินตนาการ	58
กิจกรรมที่ 3.22 การบนบานและวาดภาพมาจากบ้าน	59
กิจกรรมที่ 3.23 เสริมทักษะกับเด็ก	60
กิจกรรมที่ 3.24 เสริมทักษะกันต่อ (อีกครั้ง)	62

กิจกรรมที่ 3.25 ทบทวนเรื่องทวด (อีกครั้ง)	64
กิจกรรมที่ 3.26 เสริม ประชุมครู	65
กิจกรรมที่ 3.27 ฝึกทักษะผ่านกระบวนการ	66
กิจกรรมที่ 3.28 เล่าเรื่องทวด	67
กิจกรรมที่ 3.29 เล่าเรื่องทวด (อีกครั้ง)	68
กิจกรรมที่ 3.30 ตรวจสอบประวัติทวด	69
กิจกรรมที่ 3.31 ศึกษาดูงานโรงเรียนสวัดีรัตนากิมุข	70
กิจกรรมที่ 3.32 ประชุมย่อย 1	71
กิจกรรมที่ 3.33 เตรียมเข้าค่ายนักวิจัย	72
กิจกรรมที่ 3.34 เข้าค่ายที่มวิจัย ตรวจสอบข้อมูล	73
กิจกรรมที่ 3.35 เสริม การบนบานทวด โลกทราย	75
กิจกรรมที่ 3.36 เตรียมเวทีปิดโครงการ	78
กิจกรรมที่ 3.37 จัดพื้นที่เพื่อปิดโครงการตามรอยทวด	80
กิจกรรมที่ 3.38 เตรียมเวทีปิดโครงการ	82
กิจกรรมที่ 3.39 เวทีปิดโครงการตามรอยทวด	83
 บทที่ 4 บทสรุป	
4.1 รวบรวมองค์ความรู้ จากการทำวิจัย	86
4.1.1 ตามรอยทวด โลกทราย	86
4.2 สิ่งที่ได้จากการทำวิจัย	87
4.3 ความเปลี่ยนแปลง / สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น	90
4.4 ปัญหาการ อุปสรรค จากการทำวิจัย	91
 บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 บทสรุป	92
5.2 ข้อเสนอแนะ	94

บทที่ 1

บทนำ

โครงการ “ตามรอยทวดโคกทราย”

โรงเรียนบ้านโคกทราย ต.โพรงจระเข้ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

1. หลักการและเหตุผล

ตำบลโพรงจระเข้เป็นพื้นที่ที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมานาน ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอ ย่านตาขาว จังหวัดตรัง ในอดีตชาวบ้านได้อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาจับจองที่ดิน เพื่อดำเนินการตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ จากหลายตำบล เช่น จากบ้านเกาะสองเมือง บ้านนาข้าวเสีย บ้านโหละคล้า บ้านหนองแห้ง จ.ตรัง บางส่วนก็อพยพจาก อ.กงหรา จ.พัทลุง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 70% ศาสนาอิสลาม 20% ศาสนาคริสต์ 10% เนื่องจากสภาพบ้านที่ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขา เป็นพื้นที่ราบ และพื้นที่เนินเขาแล้ว ยังมีแหล่งน้ำลำธารที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้อาชีพคนในท้องถิ่นสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ทั้งการทำสวนยางพารา สวนผลไม้ หางของป้าขาย เลี้ยงสัตว์ บางส่วนก็ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

บ้านโคกทรายมีโรงเรียนให้บริการจัดการศึกษา 2 แห่ง คือ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 2 ให้บริการศึกษาระดับมัธยม และโรงเรียนบ้านโคกทราย ทำการสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 มีพื้นที่บริการ 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1, 2, 4, 6 มีครูผู้สอน 14 คน และนักเรียนทั้งสิ้น 320 คน ในโรงเรียนมีทั้งนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามอยู่ร่วมกัน โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งทำการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

จากการสืบค้นประวัติชุมชนบ้านโคกทราย พบว่าเมื่อ พ.ศ.2350 หรือ ประมาณ 200 ปีมาแล้ว บ้านโคกทรายมีตำนานเรื่องทวดโคกทราย เล่าต่อ ๆ กันมาว่า ในอดีตมีชายชราชื่อทวดขาว อาศัยอยู่หมู่ 4 มีอาชีพทำไร่ทำนา เมื่อลูกสะใภ้ตั้งครรภ์จนท้องแก่ ทวดขาวมีความรู้สึกอยากกินเด็กในท้องของลูกสะใภ้ เลยปลื๊กตัวออกไปทำสมาธิอยู่กระท่อมปลายไร่ (ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 มีที่อยู่ชัดเจนในปัจจุบัน) โดยลูกสะใภ้คอยส่งข้าวส่งน้ำให้ทุกวัน ทวดขาวทำสมาธิจนกระทั่งตามตัวเริ่มมีผมและขนงอกยาวออกมา ครั้นสุดท้ายที่ลูกสะใภ้ได้นำข้าวห่อไปส่งเห็นทวดขาวนั่งอยู่บนกระท่อมในลักษณะหมอบคล้ายเสือแล้ววิ่งเข้าป่าหายไป จากนั้นมาก็ไม่มีใครเห็นทวดขาวอีกเลย

หลังจากนั้น ปีไหนที่มีฝนตกหนักเกิดน้ำป่าไหลหลาก มีน้ำท่วม หรือไข้ป่าระบาด จะมีเสียงเสือร้องคำรามร้องเตือนภัยก่อนจะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวอยู่เสมอ จนชาวบ้านเกิดความศรัทธามีการกราบไหว้บูชาให้ทวดปกป้อง คุ้มครอง รักษาให้ชาวบ้านแคล้วคลาดปลอดภัย คนที่มีเรื่องเดือดร้อนของหาย หรือคนหาย ก็มาบนบานศาลกล่าวขอทวดคลันดาลให้หาเจอ บางครั้งมีการจัดงานในหมู่บ้าน เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ เจ้าภาพก็จะมาบูชาบอกกล่าวให้ทวดช่วยรักษาดูแลให้งานสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ไม่ให้มีอุปสรรคตลอด

งาน นอกจากนี้ในอดีตหากมีคณะหนังตะลุงหรือคณะมโนราห์เดินทางผ่านบ้านโคกทราย จะต้องหยุดแสดงรำถวายทอดทุกครึ่ง เพื่อให้จัดแสดงได้สะดวกไม่มีอุปสรรคขัดขวาง

ล่าสุดกลางปีที่ผ่านมา ได้เกิดเหตุการณ์น้ำป่าไหลหลากที่น้ำตกสายรุ้ง น้ำตกไพรสวรรค์ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชน ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก มีศพที่หายอยู่หลายวันก็ยังไม่เจอ ในที่สุดญาติผู้เสียชีวิตขอให้พระช่วยดูดวงให้ พระก็บอกว่าต้องไปบนบานกราบไหว้บอกกล่าวสิ่งศักดิ์ในพื้นที่ขอให้พบศพญาติจึงไปจุดธูปบนบานศาลกล่าวกับทวดโคกทราย ปรากฏว่าเย็นวันนี้ก็เจอศพ และศพก็อยู่บริเวณใกล้ๆ ศาลทวดนั่นเอง ทำให้หลาย ๆ คนแปลกใจกับเรื่องที่เกิดขึ้นมาก เพราะบริเวณดังกล่าวผ่านการค้นหาจากญาติผู้ตาย ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ มาแล้วหลายรอบ เหตุการณ์ดังกล่าวยิ่งเพิ่มความเคารพศรัทธาต่อทวดโคกทรายมากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นญาติผู้ตายจึงได้จัดทำบุญให้กับทวดโคกทรายและเป็นการเลี้ยงขอบคุณคนในชุมชนที่ช่วยกันตามหา เรื่องราวเหล่านี้เป็นเรื่องราวที่คนในชุมชนให้ความเชื่อถือศรัทธามานาน และทุกปีในช่วงเดือนพฤษภาคม คนในชุมชนจะร่วมกันทำบุญเช่นไหว้บูชาทวดโคกทราย โดยจะนำเครื่องเซ่นไหว้ไปตั้งบูชาที่ลานหินบริเวณเชิงเขาซึ่งเชื่อว่าเป็นที่สถิตของทวดโคกทราย และปัจจุบันศาลทวดโคกทรายอยู่ในบริเวณโรงเรียนบ้านโคกทรายนั่นเอง

จากความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อ ความศรัทธาของทวดโคกทรายที่เป็นเสมือนที่พึ่งทางใจของคนในชุมชน อีกทั้งศาลของทวดโคกทรายที่ตั้งอยู่ภายในโรงเรียน ส่งผลต่อครูและนักเรียนในโรงเรียน เมื่อมีการจัดกิจกรรมหรือจัดงานโรงเรียน เช่น ออกค่าย ทักษะศึกษา หรือมีการแข่งขันกีฬา จะมีการบนบานบอกกล่าวให้ได้รับชัยชนะและทำกิจกรรมได้สำเร็จลุล่วงไม่มีอุปสรรคใด ๆ ในส่วนของนักเรียน มีผลต่อการประพฤติด้านจริยธรรมของเด็ก ไม่มีการลักขโมย การหยิ่งของที่ไม่ใช่ของตน การพูดโกหก เช่น เมื่อเด็กพบเงินก็นำส่งครู หรือไม่ก็นำไปใส่ตู้ความดีที่ตั้งอยู่หน้าศาล เป็นต้น เรื่องราวของทวดโคกทรายจึงน่าจะใช้เป็นประเด็นหรือเครื่องมือที่จะใช้สร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู และชุมชน อันจะนำไปสู่การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสมของระดับการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดขึ้นกับ นักเรียน ครู และชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

2. คำถามวิจัย

คำถามหลัก นักเรียน ครู และชุมชนจะมีแนวทางสร้างการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการศึกษาตำนานทวดโคกทรายได้อย่างไร

คำถามรอง ตำนานทวดโคกทรายมีผลต่อพฤติกรรมของคนในชุมชนอย่างไร

3. วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองผ่านเรื่องราวในชุมชน
- เพื่อให้ครูได้แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิจัย
- เพื่อศึกษาด้านตำนานทวดโคกทรายและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีในชุมชน

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- นักเรียนเกิดทักษะจากกระบวนการการเรียนรู้ ด้วยตนเอง
- ครูได้แนวทางหรือทางเลือกในการสร้างเครื่องมือในการเรียนการสอน
- เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- ได้องค์ความรู้เรื่องทวดโคกทราย อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมคนในชุมชน

5. ผู้เข้าร่วมโครงการ

- ครูโรงเรียนบ้านโคกทราย จำนวน 14 คน
- นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน
- ชุมชน 100 ครัวเรือน

6. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ 1 – 6 ตำบล โพรงจระเข้ อำเภอ ยานดาขาว จังหวัด ตรัง

7. ระยะเวลา

ทั้งสิ้น 6 เดือน ตั้งแต่ เดือนมกราคม 2551 – มิถุนายน 2551

8. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น 59,625 บาท (ห้าหมื่นเก้าพันหกร้อยยี่สิบห้าบาท)

9. กิจกรรม / ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมทีมวิจัย
2. วางแผนสำรวจข้อมูลเบื้องต้น
3. ดำเนินการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น
4. สรุปการเก็บข้อมูลเบื้องต้น
5. วางแผนเก็บข้อมูลเชิงลึก
6. เสริมทักษะการเก็บข้อมูล “ถามอย่างไรให้ได้เรื่องราว”
7. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึก
8. สรุปและประมวลข้อมูลกลุ่มย่อย
9. นำเสนอรายกลุ่มย่อยและสรุปข้อมูลรวมทั้ง 4 กลุ่ม
10. เวทีตรวจสอบข้อมูล

11. เก็บข้อมูลเพิ่มเติม
12. เวทีสรุปกิจกรรมและวางแผนเวที “เล่าเรื่องทวดโลกทราย”
13. เวที “เล่าเรื่องทวดโลกทราย”
14. สรุปผลกิจกรรม
15. วางแผนเตรียมนำเสนอข้อมูล
16. เวทีนำเสนอผลงานวิจัย
17. สรุปผลงานวิจัย
18. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

10. รายชื่อทีมวิจัย

1. ชื่อ นายประจักษ์ อินทรักเดช

วันเดือนปีเกิด 20 มิถุนายน 2501 อายุ 50 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 52 หมู่ 5 ต.โพรงจระเข้ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา วท.บ. วิทยาศาสตร์

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.4 - ป.6 (วิทยาศาสตร์ / สุขศึกษา / ศิลปะ)

2. ชื่อ นายสมคิด อึ้งวรกร

วันเดือนปีเกิด 3 มิถุนายน 2499 อายุ 52 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 122/28 ถ.ตรัง - ปะเหลียน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา ศษ.บ. บริหารการศึกษา

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.2 (ภาษาไทย / วิทยาศาสตร์)

3. ชื่อ นายเกษม ด้วงแก้ว

วันเดือนปีเกิด 29 พฤษภาคม 2501 อายุ 50 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 38/2 หมู่ 6 ต.เกาะเปาะ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา ค.บ. สังคมศึกษา

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.4 - ป.6 (คณิตศาสตร์ / พัฒนาผู้เรียน)

4. ชื่อ นายสุทัศน์ กักใหญ่

วันเดือนปีเกิด 2 กรกฎาคม 2504 อายุ 47 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 7/4 หมู่ 6 ต.ในควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา กศ.บ. ประถมศึกษา

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.4 - ป.6 (ภาษาไทย / พลศึกษา)

5. ชื่อ นายชนะ ฉางดา

วันเดือนปีเกิด 14 พฤษภาคม 2501 อายุ 50 ปี
 ที่อยู่/โทรศัพท์ 16/29 ถ.เพลินพิทักษ์ อ.เมือง จ.ตรัง
 การศึกษา กศ.บ. ประถมศึกษา
 ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.4 – ป.6 (การงานฯ)

6. ชื่อ นางมนัสนันท์ จันทรพุ่ม

วันเดือนปีเกิด 27 กันยายน 2502 อายุ 49 ปี
 ที่อยู่/โทรศัพท์ 7/4 หมู่ 6 ต.ในควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
 การศึกษา ศษ.บ. ประถมศึกษา
 ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.2 – ป.3 (ภาษาไทย / ภาษาอังกฤษ / คณิตศาสตร์)

7. ชื่อ นางประไพพรรณ อินทรรักเดช

วันเดือนปีเกิด 30 ตุลาคม 2503 อายุ 48 ปี
 ที่อยู่/โทรศัพท์ 52 หมู่ 5 ต.โพรงจระเข้ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
 การศึกษา ศศ.บ. การประถมศึกษา
 ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.4 – ป.6 (ภาษาอังกฤษ / คนตรี)

8. ชื่อ นายธีระ จันทรพุ่ม

วันเดือนปีเกิด 29 มิถุนายน 2501 อายุ 50 ปี
 ที่อยู่/โทรศัพท์ 7/4 ต.ในควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
 การศึกษา ค.บ. เทคโนโลยีทางการศึกษา
 ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.3 (ภาษาไทย / ภาษาอังกฤษ / วิทยาศาสตร์)

9. ชื่อ นายวิจิตร สังข์ทอง

วันเดือนปีเกิด 31 มกราคม 2506 อายุ 45 ปี
 ที่อยู่/โทรศัพท์ 10/2 หมู่ 3 ต.เกาะเปียง อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
 การศึกษา ค.บ. สังคมศึกษา
 ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.1 - ป.3 (สุขศึกษา/พลศึกษา/การงานฯ)

10. ชื่อ นายอนันต์ อ่อนน้อม

วันเดือนปีเกิด 20 มีนาคม 2499 อายุ 52 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 104/2 หมู่ 4 ต.นาชุมเห็ด อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา ศษ.บ.การประถมศึกษา

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น ป.1 (สังคมศึกษา/ศาสนาและวัฒนธรรม)

11. ชื่อ น.ส.สุชมาล หล่อสุวรรณพร

วันเดือนปีเกิด 4 มกราคม 2498 อายุ 53 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 160/64 ถ.ตรัง – ปะเหลียน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา ค.บ.การศึกษาปฐมวัย

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น อนุบาล 2 (ทุกกลุ่มประสบการณ์)

12. ชื่อ นางนภัทร ศรีเกตุ

วันเดือนปีเกิด 26 กันยายน 2510 อายุ 41 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 12 หมู่ 7 ต.โพรงจระเข้ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา ค.บ. การศึกษาปฐมวัย

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครู คศ.2 สอนระดับชั้น อนุบาล 1 (ทุกกลุ่มประสบการณ์)

13. ชื่อ นางสาวโสพิศ เดชอรัญ

วันเดือนปีเกิด 8 พฤศจิกายน 2522 อายุ 29 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 98 หมู่ 6 ต.โพรงจระเข้ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา ศศ.บ.บริหารรัฐกิจ

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครูอัตราจ้างสอนระดับชั้น ป.1 – ป.3

14. ชื่อ นางสาววิรกานต์ จาวิสูตร

วันเดือนปีเกิด 13 กุมภาพันธ์ 2522 อายุ 29 ปี

ที่อยู่/โทรศัพท์ 51/1 หมู่ 6 ต.โพรงจระเข้ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง

การศึกษา ศศ.บ.บริหารรัฐกิจ

ประสบการณ์/ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง สอนระดับชั้น ป.4 – ป.6

ที่ปรึกษาโครงการ

1. นายอวาร์ เหมรัตน์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโคกทราย
2. นายประกอบ สังขมณี	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโคกทราย
3. นายคิด จ่าวิสูตร	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงจระเข้
4. นายบุญฤทธิ์ เฟื่องสุข	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงจระเข้
5. นายเจริญ เส้นฤทธิ์	กำนันตำบลโพรงจระเข้
6. พันตำรวจโทปัญญวิทย์ เกื้อกอบ	หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรตำบลโนควน
7. นางสาวสุนทรี สังข์อุยर्थ	หัวหน้าหอจดหมายเหตุฯตรัง
8. นายสมเจตนา มุณีโมไนย	นักวิชาการอิสระ

บทที่ 2

บริบทชุมชน

ประวัติชุมชนพอสังเขป

1. ประวัติชุมชน และอาชีพของคนในชุมชนและปัญหาที่เกิดในชุมชน

- นักเรียนวาดภาพประกอบเป็นภาพในฝัน ห้างทวด ฐานทวด ทวดน่าจะเป็นคนแก่ที่น่ารับหรือไม่ เสือที่มาเป็นทวดมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร
- ประชากรในบ้านโคกทรายมีประมาณ ม.6 1120 + ม.4 1240 = 2,360 คน
- การตั้งถิ่นฐานของบ้านเรือนในบ้านโคกทราย เป็นหมู่บ้านที่สร้างบ้านเป็นกลุ่มๆ และกระจายไม่มากนัก บ้านที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านที่ทันสมัย ก่อสร้างด้วยปูน มุงกระเบื้อง เป็นบ้านเรือนไทย มีน้อย (ถ้ามีก็คงจะลัดดัดต้นไม้ของป่าสงวนแห่งชาติ)
- ทางคมนาคม บ้านโคกทรายมีเส้นทางคมนาคมทางเดียวคือ ทางรถยนต์ และสามารถติดต่อเส้นทางไปในเมืองได้ 2 ทาง และไปสตูล
- การศึกษา บ้านโคกทรายมีโรงเรียน 2 โรง คือ โรงเรียนบ้านโคกทราย และโรงเรียนวิเชียรมาตุ 2 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษารับนักเรียนตั้งแต่ ม.1 – 6
- ด้านสาธารณสุข บ้านโคกทรายมีสถานีอนามัยบ้านโคกทรายเหนือ เป็นเขตรับบริการของชาวบ้านม.4 ม.6 ม.1 แต่ที่ผ่านมา นักเรียนบ้านโคกทรายประสบอุบัติเหตุ ครูก็นำเด็กไปขอรับบริการ แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ ชาวบ้านส่วนมากจะไปขอรับบริการที่สถานีอนามัยบ้านโพรงจระเข้ ต.ในควน ที่นี่เป็นอนามัยชุมชนที่ให้บริการดีมาก
- ประเพณีวัฒนธรรม ชาวบ้านยังคงสืบสานประเพณีลอยกระทง ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ประเพณีการแต่งงาน และประเพณีงานศพ
- ศาสนา ความเชื่อ และการเคารพนับถือ ชาวบ้านส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ เกือบ 80% อีก 10 % นับถือศาสนาอิสลาม และอีก 1 % นับถือศาสนาคริสต์และเกือบ 100 % นับถือทวดโคกทราย
- การปกครองใน ม.4, ม.6 ขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงจระเข้ มีนายกิตติ จาวีสูตรเป็นนายก ม.6 มีนายเอียง จันทรพุ่ม ม.4 มีนายสมพล นานซ้ำ และในม.6 นายถิ ทวีสุวรรณ เป็นคนทรงทวดโคกทรายกับนายจ่านง แก้วสงคราม
- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ชาวบ้านม.6, ม.4 ทุกคนเป็นพี่เป็นน้องเป็นเครือญาติ ส่วนม.6 คนย้ายมาจากตำบลเกาะเปาะ มาทำสวนโดยของซื้อที่ดินจากคนในพื้นที่
- ระเบียบข้อปฏิบัติ ชาวบ้านม.4, ม.6 อยู่ภายใต้กฎหมายในระบอบประชาธิปไตย

2. ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการและระบบกรรมสิทธิ์

60 – 70 ปี ได้มีการโค่นทำลายต้นไม้ ทำให้พื้นดินที่มีแร่ธาตุสูงเกิดการเปลี่ยนแปลงและเมื่อปี 2518 เกิดน้ำท่วม ภูเขาถล่ม ทำให้สภาพพื้นดินที่เคยสมบูรณ์มีดินทรายทับถม ต้นไม้ก็ถูกทำลาย และป่าที่เคยสมบูรณ์ข้างหลังโรงเรียนบ้านโคกทรายถูกชาวบ้านถางป่าทำสวนยาง ทำให้ทุกอย่างเปลี่ยนไปจากเดิม และทุกวันนี้ที่ดินบริเวณริมภูเขามีเจ้าของทุกแปลงจากคนในชุมชน

- พื้นน้ำ เมื่อปี 2532 พื้นที่หลังโรงเรียนเป็นคลองใหญ่ มีน้ำลึกมากประมาณ 1 เมตรกว่า หรือ 1 เมตร (จากที่ครูโรงเรียนบ้านโคกทรายลงไปอาบ) และหลังจากนั้นน้ำในลำคลองที่เป็นต้นน้ำที่อยู่บนภูเขา จะไหลไปสู่สะพานย่านตาขาว ตรงนั้นเป็นคลองย่านตาขาว น้ำในลำคลองจากโคกทราย ไปถึงลำคลองย่านตาขาวประมาณ 15 – 16 กิโลเมตร น้ำสามารถช่วยให้คนที่ริมคลองทำการเกษตรเลี้ยงชีพ แต่ตอนนี้ ป่าต้นน้ำถูกทำลายจากคนข้างนอกซึ่งเป็นนายทุน คนในพื้นที่ตัดไม้ไปขาย ไปทำบ้าน และขณะนี้โค่นต้นไม้ปลูกยางพาราเป็นจำนวนเป็นร้อยไร่ (สงสัยเจ้าหน้าที่ป่าไม้เห็นหรือไม่) ป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำถูกตัดไป น้ำลำคลองลดน้อยลง ยิ่งในช่วงหน้าแล้ง น้ำลำคลองบางที่ น้ำแห้งมาก

ในขณะนี้จากป่าที่ถูกทำลาย ชาวบ้านโคกทรายขาย ทำน้ำในลำคลองลดลง น้ำได้ดินลดลง เพราะน้ำในบ่อของชาวบ้านที่ใช้อยู่ภายในครัวเรือน แห่ง ชาวบ้านขาดแคลนน้ำ ทางราชการก็เลยนำประปาภูเขาโดยวางท่อที่น้ำตกไพรสวรรค์ วางท่อกันบริเวณบ้านโคกทราย บ้านโพรงจระเข้ บ้านทุ่งหนองแห้ง กินอาณาเขต 2 ตำบลโพรงจระเข้ ตำบลในควน ช่วยให้ดีขึ้นสะดวกสบายมากขึ้น

การฟื้นฟูป่าไม้เป็นไปได้น้อยมาก เพราะรัฐไม่ให้ความสำคัญแต่โรงเรียนบ้านโคกทราย ได้ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ในบริเวณหลังโรงเรียน ปลูกต้นกล้าไม้ได้มาจากอุทยานเขาช่อง ปลูกโดยใช้เนื้อที่ประมาณ 12 – 14 ไร่ โดยใช้ท่อวางทุกต้นแล้วเจาะรู และปล่อยน้ำวันละ 2 ครั้ง คือตอนเช้า ตอนเย็น จากวันนี้ ต้นไม้เป็นป่าไม้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทุกวันนี้ และตอนนี้ทาง สกว. ได้ให้ทุนมาจัดทำโครงการคืนกล้วยไม้คืนป่า

3. ป่าไม้และป่าชุมชน

ป่าไม้มีมากในเทือกเขาบรรทัด และบริเวณเชิงเขา (ในสมัยก่อน) แต่ตอนนี้ถูกบุกรุกและต้นไม้หายไป ป่าหายไปด้วย

ลักษณะทรัพยากรในป่า เป็นป่าไม้เบญจพรรณ มีต้นไม้หลากหลายชนิด ในป่ามีผลไม้ มีพืชสมุนไพร มีสัตว์ป่ามากมาย หลายชนิดแต่ตอนนี้ ป่าไม้ ผลไม้ พืชสมุนไพร สัตว์ป่าน้อยมาก โดยเฉพาะสัตว์สูญพันธุ์ไปเกือบทุกชนิด

การจัดการของเจ้าหน้าที่สำหรับป่า สมัยที่คนเขียนยังเป็นเด็กประมาณ 12 – 15 ปี โดยขึ้นไปบนภูเขา เห็นนก ลิงเป็นจำนวนมาก มีผลไม้ชนิดหนึ่งคล้ายลูกลิ้นจี่ คนบ้านๆเรียกว่าลูกคอร์แลนด์ มีลิงนั่งกินอยู่ในขณะนั้น พวกที่ไปเที่ยวร่วมกับนักศึกษาจากกรุงเทพฯที่เดินทางมาเที่ยว ลองกินดู 2 คน ประมาณ 2 ชั่วโมงให้หลังไม่มีอาการใดเกิดขึ้น แสดงว่าลิงกินได้ ที่ทดลองกินไม่เป็นไร พวกที่ไปเที่ยวร่วมกับคนที่เขียนก็กินด้วย และยังเก็บใส่สะพายผ้าห่ม กลับบ้าน ลักษณะของผลไม้เป็นผลสีเหลืองเวลากินต้องปอกเปลือก เหมือนลูกลิ้นจี่รสชาติอร่อยกว่า หอมหวาน

ประโยชน์ที่ได้จากป่า

1. แหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ (สมัยก่อน)
2. มีพืชผักนำมาแกง (เฉพาะพวกผักตัดต้น ไม่มีรายได้ดี บางคนติดคุก)

4. สภาพทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ

4.1 ประชาชน มีรายไ้มาก

- ทำสวนยางพารา
- ปลูกผัก
- ปลูกผลไม้ ทุเรียน เงาะ มังคุด ลำไย ลองกอง

4.2 การจัดการปัจจัยการผลิต

ผลิตเอง

- ยางพาราก็ขายให้กับพ่อค้า 80 – 90 %
- ผลไม้ตอนนี้ไม่มีราคามากนัก
- ต้นกล้ายาง ส่งขายภาคอีสาน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัจจัยที่ซื้อจากภายนอก

- ชาวบ้านบางบ้านมีรถจักรยานยนต์ มี 3 – 4 คน เพราะมีลูก 4 คน
- ชาวบ้านมีรถยนต์ในหมู่บ้านเกือบทุกบ้าน

4.3 การตลาดและการค้า

- ทุกวันนี้ชาวบ้านพัฒนาตนเองโดยการเป็นพ่อค้า แม่ค้า เพราะตามหมู่บ้านมีตลาดนัดหลายแห่งในตำบลโพรงจระเข้ ตำบลในควน และตำบลใกล้เคียง การซื้อหาของชาวบ้านได้อาศัยตลาดนัด หากไม่จำเป็นจะไม่เข้าไปในเมือง

4.4 การใช้แรงงาน

- ชาวบ้านทำงานที่เป็นธุรกิจครัวเรือน โรงงานไม้ซึ่งเป็นแรงงานจากภาคอีสาน คน

ในหมู่บ้านและคนในครอบครัว

5. สภาพปัญหาของชุมชน / สังคม

5.1 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

ในชุมชนบ้านโคกทรายชาวบ้านได้รายได้จากการกรีดยาง ปลูกผักผลไม้ การค้าขายจากการทำงานโรงงาน จากการตัดยาง ชาวบ้านหากอยู่อย่างพอเพียงก็อยู่ได้อย่างสบายแต่สภาพความต้องการของมนุษย์มีมาก ความต้องการสิ่งของอำนวยความสะดวก ต้องการความสวยงามความโดดเด่น ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้ ธนาคาร เงินนอกระบบ เงินกองทุนเงินล้าน เงินออมทรัพย์ของหมู่บ้าน เศรษฐกิจดีแต่รายจ่ายมาก

5.2 ปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน

- บ้านและครอบครัวแตกแยก
- คนในชุมชนแต่งงานตอนอายุยังน้อย

- เด็กวัยรุ่นติดยาเสพติด

5.3 ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- พื้นดิน หนองดินถูกทำลายจากน้ำท่วมพัดพา
- ทรัพยากรน้ำลดลง
- ป่าไม้ถูกทำลาย
- สภาพแวดล้อมถูกทำลายโดยการดูดทราย
- มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ในหมู่บ้านสภาพอากาศไม่ดี ทำให้สุขภาพไม่ดี
- การประกอบอาชีพของคนบางกลุ่มทำลายแหล่งน้ำทิ้งสิ่งสกปรกลงในลำคลอง

5.4 ปัญหาอื่น

คนเล่นการพนันมากขึ้น

- การเล่นไพ่
- การเล่นหวยใต้ดิน
- การเล่นหุ้น

ประวัติความเป็นมาโรงเรียนโคกทราย

ประมาณ 200 ปีที่แล้ว บ้านโคกทรายเต็มไปด้วยป่าและสัตว์ร้าย ไม่มีผู้คนอาศัย ต่อมา มีชาวพม่าเดินทางเข้ามาบรรพชาเข้ามาอาศัยบุกป่าทำกินบริเวณนี้ หลังจากนั้นก็มีผู้คนตามเข้ามาบุกเบิกทำไร่ทำสวนเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่กี่หลังคาเรือน สภาพบ้านยังเป็นแบบบ้านไม้ หรือไม่กี่เป็นเพิงอยู่ชั่วคราว ต่อมาค่อย ๆ สร้างแบบถาวรมากขึ้น

ชาวบ้านหาอยู่หากินกับป่าเป็นหลัก แต่ละคนมีที่ดินทำกินมากมาย ไม่มีปัญหาเรื่องแย่งชิงที่ดิน การเพาะปลูกสมัยก่อนไม่ยุ่งยาก เช่น ถ้าปลูกยางพาราเพียงแค่เอาเมล็ดยางพาราแทนกระสุนหนังสติ๊ก ยิงไปตกที่ไหนต้นยางพาราก็ขึ้นตรงนั้น ยิงไปเรื่อย ๆ เคี้ยวก็กลายเป็นสวนของตัวเอง ต้นไม้เดิมก็ไม่ได้โค่นทิ้ง ปล่อยให้อยู่ด้วยกัน เจ็บไข้ไม่สบายก็รักษาตนเอง เพราะไกลหมอ ข้าวผักมีให้กินไม่ต้องซื้อ จะมีก็เพียงเกลือกับกะปิ ที่ต้องเอาผลไม้หรือยางพาราไปขายที่ตลาดย่านตาขาว ต้องเดินเท้าเป็นวันกว่าจะถึง (ปัจจุบันนั่งรถเพียง 15 นาทีก็ถึง) ที่สำคัญเสื้อผ้าหายากมาก มีคนละไม่กี่ตัว และใส่จนกว่าจะใส่ต่อไปไม่ได้ จึงจะหาซื้อใหม่

ส่วนชื่อ “ บ้านโคกทราย ” เพิ่งมาทีหลัง ตอนที่มีการแบ่งเขตการปกครองประมาณปี..... สมัย..... เป็นกำนัน เพราะบริเวณนี้มีสายน้ำซึ่งไหลมาจากเทือกเขาบรรทัด และได้พัดพาทรายขาว ละเอียดยาวมากองบริเวณนี้จำนวนมาก จึงได้ชื่อว่า บ้านโคกทราย นับตั้งแต่นั้น

เพราะความที่สภาพเป็นป่ารกทึบ ห่างไกลตัวเมือง ห่างไกลความเจริญ บ้านเรือนก็มีไม่กี่ครัว การเรียนหนังสือไม่มีความจำเป็น การเอาตัวรอดโดยการหาอยู่หากินไปแต่ละวันก็พอเพียงแล้ว บางคนก็หัวก้าวหน้าอยากให้ลูกรู้หนังสือก็เอาไปฝากท่านครูให้เรียนหนังสืออยู่กินที่วัด ต่อมาเมื่อมีบ้านคนมากขึ้น โรงเรียนเริ่มมีแต่ก็ไม่ได้มีทุกพื้นที่ สำหรับเด็กบ้านโคกทรายแรกๆ คนไหนที่อยากเรียน หรือพ่อแม่ต้องการให้เรียน ต้องเดินเท้าไปเรียนที่โรงเรียนวัดโพรงจระเข้ ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 4 กิโลเมตร การเดินสมัยก่อนลำบากมาก ไปไหนมาไหนแม้จะเป็นกลางวันก็น่ากลัว เพราะบริเวณนี้ยังเป็นป่ารกทึบ สัตว์ป่าชุกชุม ไม่มีถนนหนทาง ไปไหนต้องเดินเท้าเปล่า ตามรอยสัตว์บ้าง ลอดได้พุ่มไม้ไปบ้าง ดังนั้นเวลาไปเรียนต้องไปพร้อมๆ กัน

เด็ก ๆ สมัยก่อนอายุ 9 – 10 ปี ก็จะไปโรงเรียนเพราะถือว่าโตพอจะช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชาย เรียนจนอายุครบ 15 ปี ก็จะออก โรงเรียนมีแค่ประถม 4 ส่วนเสื้อผ้าใครมีอย่างไรก็ใส่อย่างนั้น ยังไม่มีสมุดหรือกระดาน เด็ก ๆ จะมีกระดานหิน หรือกระดานชนวน แทนสมุด เขียนด้วยดินสอพอง มารยะหลังมีการนำสังกะสีมาทำใช้แทนกระดานหินชนวนเพราะเด็กชนมักทำแตกเสียหายอยู่บ่อย วิชาที่เรียนมี คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สุขศึกษา หน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เรียนจนรู้ดีตลอด ครูจึงจะให้ออก หนังสือยังไม่มี ครูจะบอกให้เขียนในกระดานชนวน เรียนพญูชนะจนคล่องแล้วจึงเรียนผสมสระ

การเรียนสมัยก่อนเหมือนเป็นการเล่นิทานให้เด็กฟัง ครูจะแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กไปด้วย ดังนั้นเด็กสมัยก่อนถ้าอยู่กับบ้านปู่ย่าตายายจะคอยสั่งสอนไม่ให้ทำชั่ว เมื่อไปโรงเรียนครูก็จะช่วยอบรมให้อีกชั้นหนึ่ง

คนแรกที่คิดสร้างโรงเรียนให้เด็กโคกทรายเรียนคือกำนันเกตุ เดชอรัญ เพราะเห็นว่าเด็กๆ ไม่มีที่เรียน สงสารที่ต้องเดินไกล เห็นเด็ก ๆ ลำบากก็บริจาคที่ดินจำนวน 6 ไร่ 2 งาน (ปัจจุบันเป็นตลาดโคกทราย) และเงินส่วนตัวเพื่อสร้างอาคารเรียน โดยกำนันเกตุได้จ้างคนในชุมชน 4 คน ให้สร้างโรงเรียน คือ นายอัม อินทรักเดช นายพอม ชัยขันธุ์ นายบรรทม จันทรพุ่ม และนายเพื่อง ค้างแก้ว นายช่างทั้ง 4 ลงมือทำงานเสร็จเป็นโรงเรียน แต่เงินของกำนันหมดลง ไม่มีเงินค่าจ้าง กำนันเกตุจึงให้ที่ดินคนละ 25 ไร่ แทนเงินค่าจ้าง

โรงเรียนโคกทรายหลังแรกจึงเกิดขึ้นเมื่อพ.ศ.2497 นี้เอง ลักษณะเป็นเสาไม้ 6 เสาโดยวางบนก้อนหินอีกทีเพราะสมัยนั้นยังไม่มีปูนซีเมนต์ หลังคามุงด้วยสังกะสี ฝากระดานไม้ไผ่ฉีก มี 2 ห้องเรียน หลังจากนั้นกำนันเกตุได้ติดต่อทางอำเภอเพื่อให้หาครูมาสอน ครูคนแรกของโรงเรียนบ้านโคกทราย ชื่อครูบุญให้ ดำรง คดี นักเรียนรุ่นแรกมีประมาณ 10 กว่าคน ครูบุญให้สอนอยู่ประมาณ 5 ปี ก็ย้ายไปที่อื่นด้วยปัญหาทางครอบครัว ทางอำเภอ ก็ส่งครูศูนย์... มาสอนต่อ อยู่มาประมาณ 1 ปี ก็ได้ครูลา... เป็นชาวพัทลุง เพิ่มมาอีก 1 คน ตอนนี้มีนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 4 ชั้นแล้ว

มีอยู่ปีหนึ่ง ฝนร้อนฤดูแล้งพัดแรงมาก ได้พัดโรงเรียนของเด็ก ๆ บ้านโคกทรายปลิวไปทิ้งหลังโรงเรียนพัง เด็กไม่มีที่เรียน ครูเดช.....จากย่านดาขาว มาดูความเสียหายถึงโรงเรียน คือนั้นครูเดชได้ปรึกษากับตาชมว่า หากจะสร้างโรงเรียนที่เดิมน่าจะแคบ ต่อไปหากมีนักเรียนมากขึ้นจะขยายลำบาก จะสร้างให้เป็นอาคารเรียนถาวรก็คงไม่เหมาะสม จึงหาหรือว่าจะต้องหาที่ดินที่กว้างกว่านี้สร้างโรงเรียนใหม่ ตาชมแนะนำว่าที่ดินของนายยัง นานช้า ประมาณ 25 ไร่ ห่างจากที่เดิมไม่มาก เหมาะที่จะสร้างโรงเรียน

รุ่งเช้า ครูเดช กับนายชม พากันไปหาผู้ใหญ่คิด..... เพื่อให้ช่วยเจรจาเรื่องขอซื้อที่ดินกับนายยัง บังเอิญ นายยัง เป็นหนี้ครูเดช (ใช้มัย?) รวมดอกเบี้ย ประมาณ 7,000 บาท นายยังต้องการขายที่ดินราคา 12,000 บาท ในขณะที่ทางการให้เงินสำหรับซ่อมแซมโรงเรียน 10,000 บาท ช่วยกันเจรจาค่อดอกเงินนายยังยอมขายให้ในราคา 10,000 บาท มีเงินพอซื้อที่ดินพอดี แต่เงินสำหรับสร้างโรงเรียนหมดเสียแล้ว (ไม่ซัวร์)

หลังจากนั้นก็ของบฯลูกเงินมาสร้างโรงเรียน (ไม่ซัวร์?) ตอนนั้นได้ร้านสนองพาณิชย์มาทำโรงเรียนให้ไม่คิดค่าอุปกรณ์ ส่วนชาวบ้านข้างเคียงก็มาช่วยกันทำ เลื่อยไม้ไปพลาง สร้างกันไปพลาง เสร็จเป็นโรงเรียนหลังใหม่เมื่อปี 2513 แต่ว่าสมัยนั้นชาวบ้านเลี้ยวลดกันมาก วัวก็เข้ามา่วนวายในโรงเรียน ตาชม ซึ่งตอนนั้นเป็นกรรมการหมู่บ้าน จึงเอาเงินบรรเทาทุกข์ จำนวน 10,000 บาท ที่ได้จากรัฐบาลสมัยทักษิณ ปรามอภัย มาหล่อเสาเพื่อทำรั้วกันวัว แต่ปรากฏว่าเสาเสร็จเงินหมด ไม่มีเงินซื้อลวดหนาม ก็ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยบรรเทาทุกข์มากรั้วให้ โรงเรียนจึงมีรั้วนับจากนั้นเป็นต้นมา (ไม่ซัวร์?)

ปัจจุบันโรงเรียนโคกทรายมีอาคารเรียนรวม 3 หลัง ครู 14 คน นักเรียนรวม 307 คน เปิดทำการเรียนการสอนมาแล้ว 38 ปี ผู้อำนวยการคนปัจจุบันคือนายอวาร์ เหมรัตน์

บริเวณใต้ต้นไม้ทรงขนาดใหญ่ในโรงเรียน มีศาลทวดโคกทรายยืนเด่นเป็นสง่า

สภาพทั่วไปของสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านโคกทราย

ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนบ้านโคกทราย ตั้งอยู่เลขที่ 111 หมู่ที่ 4 ตำบลโพรงจระเข้ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง นายเกตุ เดชอรัญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 พร้อมด้วยประชาชน ได้ดำเนินการก่อตั้ง และเปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 โดยมี นายจรูญ สังขาว เป็นครูใหญ่คนแรก

การจัดการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ

- ระดับก่อนประถมศึกษา
- ระดับประถมศึกษา

เขตบริการของโรงเรียน มี 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ 4 และหมู่ 6 ตำบลโพรงจระเข้ และตำบลใกล้เคียง

ทำเนียบผู้บริหารโรงเรียนบ้านโคกทราย

นายจรูญ	สังขาว	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	15 กรกฎาคม 2498 - 19 พฤษภาคม 2499
นายบุญให้	ดำรงคดี	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	19 พฤษภาคม 2499 - 29 มิถุนายน 2512
นายสุรย์	สุขหมั่น	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	29 มิถุนายน 2512 - 20 มกราคม 2527
นายคล่อง	อึ้งทอง	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	20 มกราคม 2527 - 24 ตุลาคม 2528
นายระเบียบ	จันทรงสฤษฏ์	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	24 ตุลาคม 2528 - 22 กรกฎาคม 2530
นายลิ้ม	พรหมสุทธิ	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	22 กรกฎาคม 2530 - 1 พฤศจิกายน 2536
นายทวี	ทองเหมือน	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	1 พฤศจิกายน 2536 - 30 กันยายน 2549
นายอวาร์	เหมรัตน์	ดำรงตำแหน่งแต่งตั้ง	1 ตุลาคม 2549 - จนถึงปัจจุบัน

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านโคกทราย มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ด้านทักษะ พื้นฐานการเรียนรู้ กระบวนการคิด แก้ปัญหา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ก้าวทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย ใส่ใจเรื่องภาษาและมี สุขภาพสมบูรณ์ รู้จักอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนมีส่วนร่วม

คำขวัญ

วิชาการดี มีคุณธรรม นำภูมิปัญญา รักษาสิ่งแวดล้อม

พันธกิจ

1. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
3. จัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา อารมณ์ และ สังคม
4. จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึก และให้เห็นค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
5. จัดกิจกรรมรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับตัวให้ก้าวทันเทคโนโลยี
6. พัฒนาโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน
7. ให้ทุกคน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้เกิดผลดี

กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนให้ชุมชนเห็นความสำคัญของขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย อาชีพ การสื่อสารและเทคโนโลยี
- กลยุทธ์ที่ 3 ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
- กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการบริการตาม พ.ร.บ. เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

เป้าประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเกิดความก้าวหน้าทางวิชาการเต็มศักยภาพ
2. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม กิจดี ทำดี มีความสามัคคี โดยอาศัยกระบวนการสอน มุ่งพัฒนาจริยธรรม ร่วมกับกระบวนการคิดของสมอง ในทุกวิชา ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22,23,24 ตลอดถึงกฎ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย ร่มรื่น สวยงาม มีห้องพิเศษพร้อม สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีการยกระดับที่สูงขึ้น ทุกกลุ่มประสบการณ์ ตลอดจนการขียนักเรียนเป็นสำคัญ และผลผลิตคุ้มค่ากับการลงทุน
5. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และปฏิบัติงานอย่างมีความสุข
6. เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาในหน่วยงาน สถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล

9. เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น ธรรมเนียมของโรงเรียน ตลอดจน พ.ร.บ. กฎเกณฑ์ ข้อบังคับและนโยบายของทุกระดับ

10. เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายสื่อสารทางบวกซึ่งกันและกัน ตลอดจนการใช้สื่อที่ทันสมัยประกอบการเรียนการสอนทุกวิชา

กลยุทธ์และจุดเน้น

โรงเรียนบ้านโคกทราย ได้กำหนด กลยุทธ์ 4 ประการพร้อมโครงการและกิจกรรมหลักซึ่งจะเป็นการวางแผนปฏิบัติให้เกิดผลต่อคุณภาพนักเรียนดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1

สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยี สารสนเทศ

วัตถุประสงค์

ครูสามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการปฏิบัติงาน

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านการอบรมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติ
2. ร้อยละของครูที่ศึกษาดูงาน มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ
3. ร้อยละของระดับคุณภาพการใช้สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ

โครงการ/กิจกรรม

1. อบรมครูเรื่องการใช้เทคโนโลยี และสารสนเทศ
2. ครูจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ 2

สนับสนุนให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สุขภาพอนามัย อาชีพ และเทคโนโลยีการสื่อสาร

วัตถุประสงค์

1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุม
2. ครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการออกกำลังกาย

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของผู้ปกครองที่เข้าร่วมประชุม
2. ร้อยละของนักเรียนที่มีสุขภาพและสุขภาพจิตดี

โครงการ/กิจกรรมหลัก

1. การประชุมผู้ปกครอง
2. ครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการออกกำลังกาย

กลยุทธ์ที่ 3

การปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์

โรงเรียนมีเทคโนโลยีใช้เพื่อการศึกษา

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของนักเรียนมีเทคโนโลยี
2. ร้อยละของนักเรียน ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ

โครงการ/กิจกรรมหลัก

1. จัดหาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4

สนับสนุนการบริหารจัดการตาม พ.ร.บ. พ.ศ. 2542 เพื่อจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเก่ง ดี มีสุข

วัตถุประสงค์

1. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
3. นักเรียนประหยัดและออม
4. นักเรียนได้รับทุนการศึกษา

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของนักเรียน มีทักษะ ในงานเกษตร/เทคโนโลยี
2. ร้อยละของนักเรียนที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ร้อยละของนักเรียนที่มีการประหยัดและอดออม
4. ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา

โครงการ/กิจกรรมหลัก

1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
2. มีโครงการออมทรัพย์
3. หาทุนการศึกษาให้นักเรียน

จำนวนอาคารสถานที่

ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง คือ

1. ที่ดินแปลงที่ 1 เนื้อที่ 8 ไร่ 1 งาน 85 ตารางวา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลโพรงจระเข้

อาณาเขต	ทิศเหนือ	จดคลอง
	ทิศใต้	จดที่ดินของนายแสง ลำลี
	ทิศตะวันออก	จดคลอง
	ทิศตะวันตก	จดถนนกะช่อง-ปะเหลียน

เนื่องจากถูกน้ำกัดเซาะและเกิดอุทกภัยบ่อย จึงย้ายโรงเรียนไปตั้งในที่ดินแปลงที่ 2 ปัจจุบันที่ดินแปลงนี้ใช้ประโยชน์ในการปลูกป่า

2. ที่ดินแปลงที่ 2 เนื้อที่ 27 ไร่ 2 งาน 62 ตารางวา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลโพรงจระเข้

อาณาเขต	ทิศเหนือ	จดที่สาธารณะและที่ดินของนายพร้อม ดวงดี
	ทิศใต้	จดที่ดินของนายหะระ ฤทธิ์หมื่น
	ทิศตะวันออก	จดคลอง
	ทิศตะวันตก	จดถนนกะช่อง-ปะเหลียน

โดยซื้อจากเอกชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาของบุตรหลาน ของประชาชนหมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6 และหมู่บ้านใกล้เคียงต่อไป

3. อาคารเรียนหลังที่ 1 แบบ ป.1 ก. จำนวน 3 ห้องเรียน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2513 โดยงบประมาณเหลือจ่ายของจังหวัด

4. อาคารเรียนหลังที่ 2 แบบ ป.1 ก. จำนวน 2 ห้องเรียน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2518 โดยงบประมาณเหลือจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

5. บ้านพักครูแบบ อก. ตร. จำนวน 1 หลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2518 โดยงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด

6. ส้วมพร้อมที่ปัสสาวะชาย จำนวน 5 ที่นั่ง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2519 โดยงบประมาณช่วยเหลืออุทกภัยปี 218

7. อาคารเรียนหลังที่ 3 แบบ ป.1 ก. จำนวน 6 ห้องเรียน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2519 โดยงบประมาณช่วยเหลืออุทกภัยปี 2518

8. บ้านพักครูแบบ อก. ตร. สร้างเมื่อ พ.ศ. 2520 โดยงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด

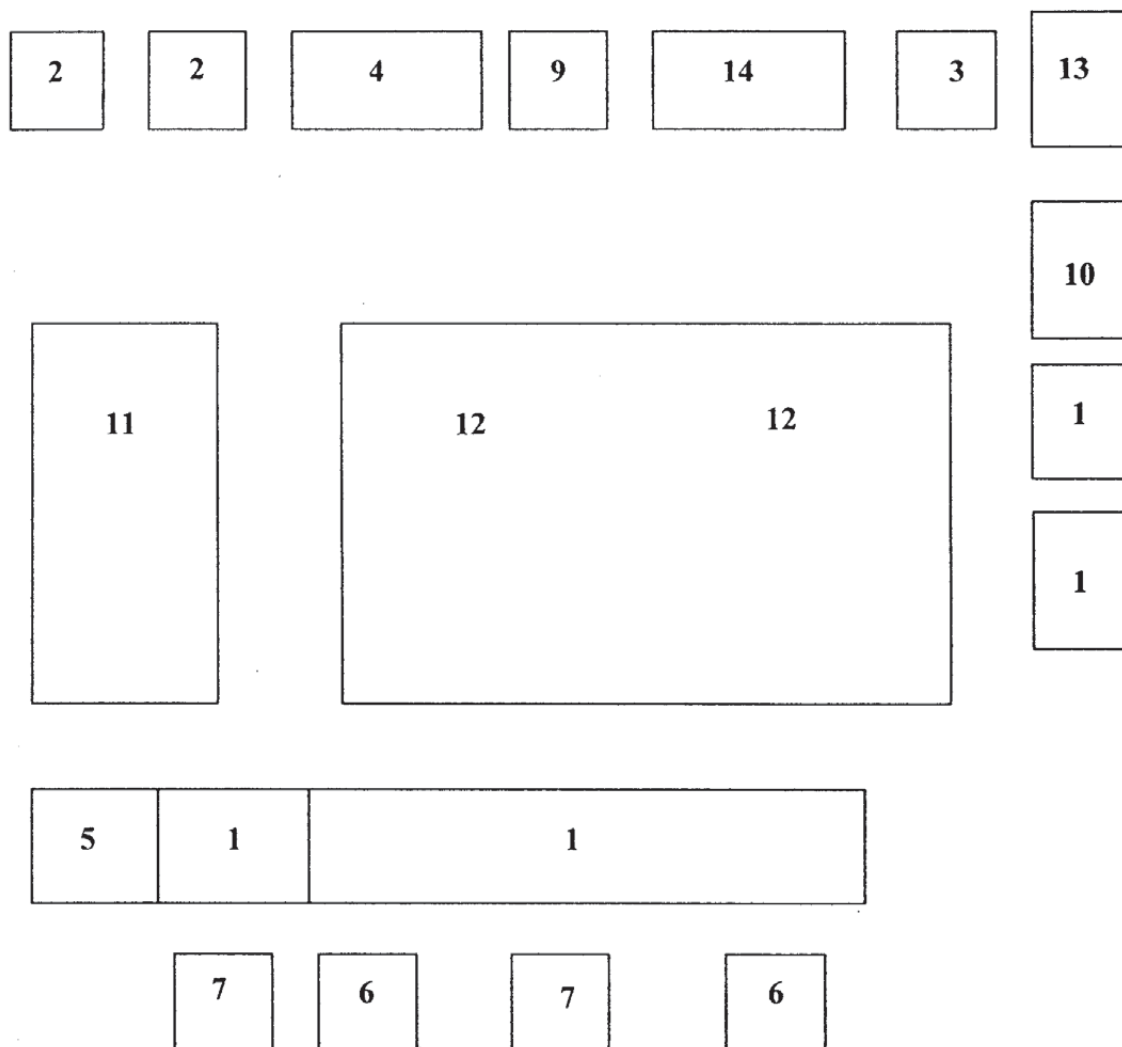
9. ถังเก็บน้ำแบบ ฝ. 30 สร้างเมื่อ พ.ศ. 2521 โดยงบประมาณ ค.พ.ป. ตำบลโพรงจระเข้

10. บ้านพักครูแบบ อก. ตร. จำนวน 1 หลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2521 โดยงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด

11. โรงฝึกงานแบบ อก. ตร. 301 จำนวน 1 หลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2521 โดยงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด

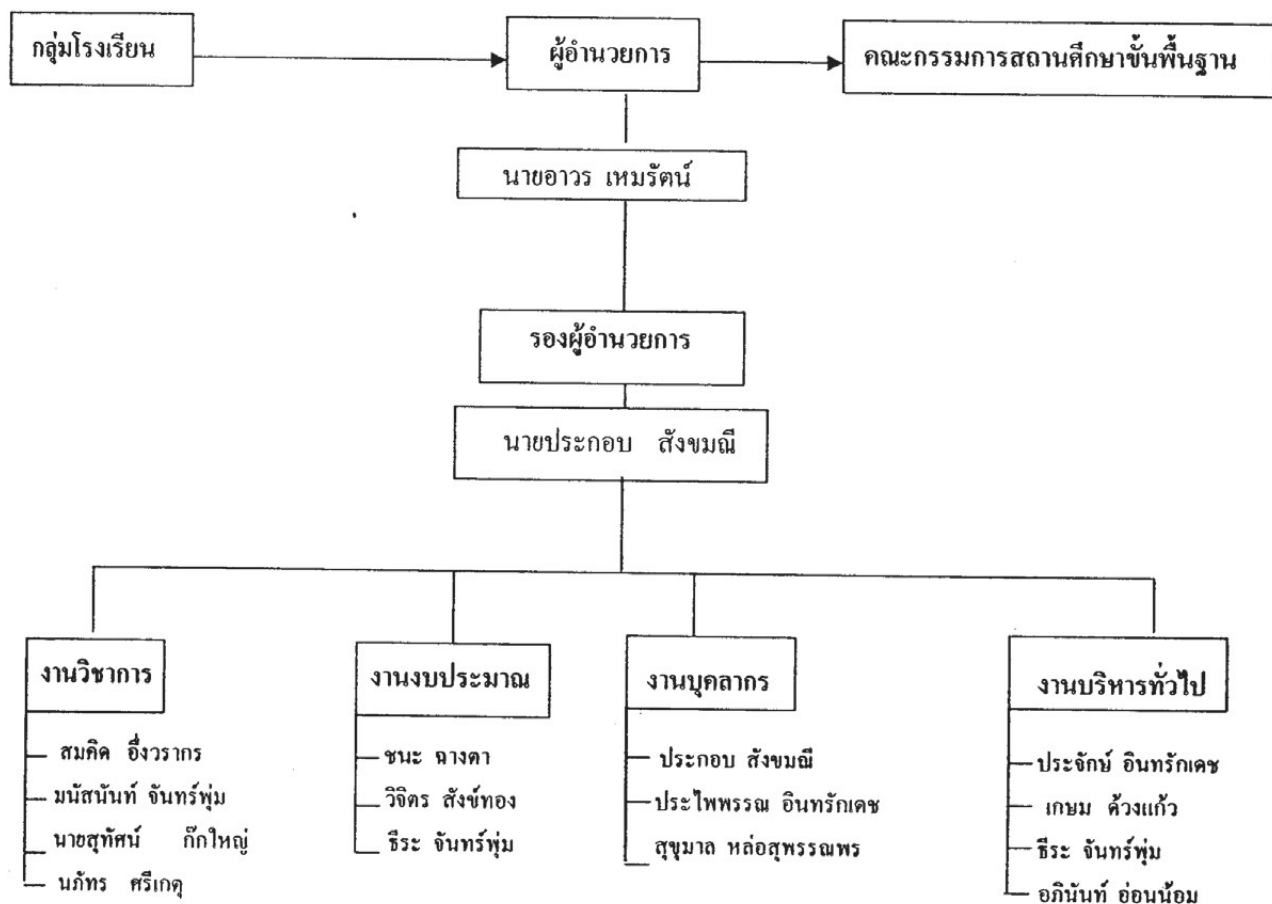
12. ส้วมพร้อมที่ปัสสาวะจำนวน 4 ที่นั่ง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2525 โดยงบประมาณของ สปช.
13. บ้านพักครูแบบ สปช. 202 จำนวน 1 หลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2525 โดยงบประมาณของ สปช.
14. ถังเก็บน้ำฝนแบบ ฝ. 30 สร้างเมื่อ พ.ศ. 2533 โดยงบประมาณตามข้อเสนอของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
15. อาคารเรียนแบบ สปช. 105/29 จำนวน 4 ห้องเรียน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2534 โดยงบประมาณของ สปช.
16. บ้านพักภารโรงแบบ สปช. 304/28 จำนวน 1 หลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2535 โดยงบประมาณของ สปช.
17. สนามกีฬาแบบ ฟ. 1 สร้างเมื่อ พ.ศ. 2535 โดยงบประมาณของ สปช.
18. ถังเก็บน้ำฝนแบบ ฝ.30 สร้างเมื่อ พ.ศ. 2536 โดยงบประมาณของ สปช.
19. อาคารอเนกประสงค์แบบ สปช. 105/29 จำนวน 1 หลัง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2537 โดยงบประมาณของ สปช.
20. เรือนเพาะชำ แบบ พ 1 สร้างเมื่อ พ.ศ. 2537 โดยงบประมาณของ สปช.
21. ต่อเติมอาคารเรียน แบบ สปช. 105/29 จำนวน 4 ห้องเรียน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยงบประมาณของ สปช.
22. ส้วม แบบ สปช. 601/26 พร้อมที่ปัสสาวะ จำนวน 4 ที่นั่ง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยงบประมาณของ สปช.
23. ถังเก็บน้ำฝน แบบ ฝ. 30 จำนวน 1 ชุด สร้างเมื่อ พ.ศ. 2538 โดยงบประมาณของ สปช.
24. กำแพงพร้อมป้ายโรงเรียน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2539 ยาว 165 เมตร โดยการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2539 เป็นเงิน 175,000 บาท

แผนผังโรงเรียนบ้านโคกทราย

1. อาคารเรียน	2. บ้านพักครู	3. บ้านพักภารโรง	4. โรงอาหาร
5. สหกรณ์โรงเรียน	6. ส้วม	7. ถังเก็บน้ำฝน	8. สนาม
9. บ่อเลี้ยงปลา	10. อาคารอเนกประสงค์	11. สนามเด็กเล่น	12. เสาธง
13. เรือนเพาะชำ	14. โรงรถ		

โครงสร้างการบริหาร

จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2551

ชั้น	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1/1	16	17	33
อนุบาล 1/2			
อนุบาล 2/1	24	15	39
อนุบาล 2/2			
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	30	17	47
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	14	12	26
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	19	19	38
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	17	18	35
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	20	29	49
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	21	20	41
รวม	161	147	308

บทที่ 3

ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินกิจกรรมของโครงการตามรอยทวดโคกทราย ไม่ได้ดำเนินการเพียงขั้นตอนกิจกรรมที่วางไว้เท่านั้นแต่ยังได้เพิ่มกิจกรรมขึ้นมาอีกหลายกิจกรรมตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้กระบวนการครบถ้วนทั้งเรื่องราวและการเรียนรู้ ทั้งกับครู นักเรียน ชุมชน

กิจกรรมการวิจัย 3.1

ชื่อกิจกรรม ปรับโครงการ “ตามรอยทวดโคกทราย”

วัน / เดือน / ปี 3 ธันวาคม 2550 **สถานที่** ห้องสมุดโรงเรียนบ้านโคกทราย

วัตถุประสงค์

1. เมื่อลงมือทำวิจัยแล้วนักเรียนได้อะไรบ้าง คือ
 - นักเรียนกล้าแสดงออกหรือไม่
 - นักเรียนตั้งคำถามเป็นหรือไม่

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. ครู	จำนวน	6	คน
2. สกว.	จำนวน	2	คน
3. นักเรียน	จำนวน	44	คน

รายละเอียด

ประชุมครู โดยครูประจักษ์ชี้แจงโครงการให้ครูทุกคนทราบความเป็นมาของโครงการ จากนั้นได้แบ่งกลุ่มครูออกเป็น 4 กลุ่ม และนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม

- คณะครูแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1. ประจักษ์ สุขุมล ธีระ ประกอบ

กลุ่มที่ 2. สมคิด นภัทร โสพิศ เกษม

กลุ่มที่ 3. วิจิตร มั่นสนั่น สุตพันธ์

กลุ่มที่ 4. อภินันท์ ประไพพรรณ วิจารณ์ ชนะ

- แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1. หัตยา ถัสชนันท์ มารีสา ศุภกานต์ วรรณฤดี ธนากร นัฐชา ญัฐพนธ์ จิรายุทธ ภาณุวิชย์

จักรินทร์

กลุ่มที่ 2 จุฬามาศ ปัญญาธิ ธีระกานต์ เมธาวดี จริยา สาริต บุทธชัย อรุณ กฤษณะ วทศิริ

กลุ่มที่ 3 รุ่งนภา อุกฤษ พชรบริหารณ์ ไพท อรอุมา คาวนภา รุจิรา วีรศักดิ์ วุฒิชัย เสาวลักษณ์ สถาพร

กลุ่มที่ 4 ชญาพร ภาคิไนย รัชนิกร อนุ สุภกิจ อนุ สุชาดา คาราวดี ยศวดี โสภณ ทรงพล

ปัญหาอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้บันทึก ยืมหลายๆ จะไปรอดหรือไม่ ก็ไม่ทราบ

กิจกรรมการวิจัย 3.2

ชื่อกิจกรรม ประวัติทวดคร่าว ๆ ของทวดที่นักเรียนหามาได้เอง โดยซักถามจากญาติหรือพ่อแม่

วัน / เดือน / ปี 29 ธันวาคม 2551 สถานที่ ได้ค้นไทร

วัตถุประสงค์

1. ประวัติทวดคร่าว ๆ
2. การตั้งคำถามใหม่ในการหาข้อมูลครั้งต่อไป

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	39	คน
2. ครู	จำนวน	5	คน

รายละเอียด

ทวดเดิมชื่อชาวเป็นผู้ชายอาศัยอยู่ 6 ในปัจจุบัน มีครอบครัวมีลูกชายหนึ่งคน ได้แต่งงานกับสาว ทวดในสมัยนั้นอายุมากแล้วและเรียนวิชาเหมือนคนสมัยก่อน อยู่ยงคงกระพัน ทวดอายุมากมีอาการหงุดหงิด ผมเลื้อยไม่ตัด มีขน อาการหลงลืม ไม่อยากสวมเสื้อผ้า ลูกจึงแยกทวดมาอาศัยที่ ม.4 ปัจจุบัน ทำห้างและส่งข้าวห่อให้ จนทวดไม่ไม่อยากทานข้าวและบอกลูกหลานไม่ต้องมาส่งข้าว หลังจากนั้นทวดหายไป ลูกมาก็พบแต่รอยเท้าเสือ

แล้ววันนี้ตั้งคำถามใหม่อีกหลายข้อเกี่ยวกับเรื่องการเซ่นไหว้

1. เครื่องเซ่นไหว้ทวดต้องใช้อะไรบ้าง
2. เดือนไหนที่มีการเซ่นไหว้ทวด
3. เวลาที่มีการเซ่นไหว้ ใช้คนทรงหรือไม่ ถ้ามีใช้ภาษาใด
4. คำกล่าวเซ่นไหว้กล่าวอย่างไร

ปัญหาอุปสรรค

นักเรียนไม่ค่อยถาม ถามไม่เป็น บันทึกได้น้อย ไม่ค่อยสงสัยอะไร

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลทวดคลาดเคลื่อนมาก เพราะข้อมูลได้มาจากภูมิปัญญาหลายคน

กิจกรรมการวิจัย 3.3

ชื่อกิจกรรม การร่วมกิจกรรมเพื่อหาประวัติทวด โครงการตั้งคำถาม

วัน/เดือน/ปี 28 มกราคม 2551 สถานที่ ได้ค้นไทร

วัตถุประสงค์

1. คำถามในการหาประวัติทวด

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	40	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน

รายละเอียด

ได้ค้นไทรนักเรียน 40 คน ครู 5 คน (สมคิด, ประจักษ์, วิจิตร, มนัสนันท์, โสพิศ) เป้าหมายในวันนี้คือคำถามที่หลากหลาย เวลา 14.00 น. โดยนักเรียนนั่งเป็นกลุ่มบนพื้นหญ้าที่ได้ค้นไทร อากาศร่มรื่น บรรยากาศในการพูดคุยยิ้มแย้มแจ่มใส ช่วยกันระดมคำถามเกี่ยวกับทวด ทำให้ได้คำถามที่หลากหลายมากขึ้นดังนี้

1. ทำไมจึงเรียกทวดโคกทราย
2. ทวดโคกทรายมาจากไหน
3. ทำไมทวดโคกทรายจึงมาอยู่ที่นี่
4. ทำไมทวดโคกทรายจึงมีคนศรัทธามาก
5. ทำไมเราจึงมองไม่เห็นทวด
6. ทวดอายุเท่าไร
7. ทวดมีลูกหรือไม่
8. ทวดมีพี่น้องกี่คน
9. ใครพบทวดเป็นคนแรก
10. ทำไมจึงต้องรำนโนราห์ทุกปี
11. ชื่อเดิมทวดชื่ออะไร
12. ฐานะทางบ้านทวดเป็นอย่างไร
13. ทำไมทวดโคกทรายจึงมาอยู่ที่นี่
14. ทวดโคกทรายนับถือศาสนาอะไร

นักเรียนจดบันทึกและแบ่งกลุ่มย่อยไปหารายละเอียดที่มีภูมิปัญญาใกล้ๆ บ้านนักเรียน เวลา 16.00 น.

เด็กเล็กเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

- นักเรียนบางคนไม่ค่อยพูด คนพูดมักเป็นคนที่เรียนเก่งอยู่แล้ว

ข้อสังเกต

- นักเรียนมีการบันทึกประเด็นคำถาม แต่บางคนก็จดบันทึกไม่ทัน

กิจกรรมการวิจัย 3.4

ชื่อกิจกรรม เล่าประวัติทวดคร่าว ๆ

วัน / เดือน / ปี 29 มกราคม 2551 สถานที่ ได้ค้นไทร เวลา 14.30 น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนักเรียนมีความกล้าแสดงออก
2. เพื่อฝึกการเรียบเรียง

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	40	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน

รายละเอียด

ครูให้เด็กเล่าเป็นเรื่องราว แต่จากข้อมูลที่ได้ฟังยังไม่ครบ บางข้อมูลไม่ตรงกัน เมื่อนำเสนอเสร็จ ครูได้ให้ความเห็น ชี้แนะเรื่องข้อมูลที่ไม่ตรงกัน และดูการบันทึกของเด็ก ซึ่งมีบางคนยังเขียนสะกดคำผิดอยู่มาก และมีเด็กที่ทำมาจนครบและมีเด็กที่ไม่ถามไม่ได้จดบันทึกมาส่ง ซึ่งจากการวิเคราะห์เด็กที่ไม่ได้ทำเป็นเด็กที่มีผลการเรียนอ่อน เขียนสะกดไม่คล่อง มีปัญหาทางครอบครัว แต่เป็นเด็กที่มีน้ำใจช่วยเหลือครู

จากการนำเสนอทำให้เด็กอยากไปดูฐานทวด (ที่พัค) ทวดก่อนเป็นเสือ ประกอบกับครูที่เป็นทีมวิจัย รู้ว่าฐานทวด และมีเด็กที่ได้วาดแผนที่จากตาคลาดมาด้วย จึงตกลงกันพรุ่งนี้จะไปฐานทวดกัน ให้เด็กบอกผู้ปกครองที่จะมารับในตอนเย็นด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

- เด็กเขียนไม่คล่อง
- นักเรียนยังเรียบเรียงไม่ได้
- สะกดคำไม่ถูก

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

- ฝึกเขียนตามคำบอก
- เด็กกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม
- พบว่านักเรียนบางคนแม้จะเรียนหนังสือไม่เก่ง มีปัญหาครอบครัว แต่ก็มีความสนใจกับครู

กิจกรรมการวิจัย 3.5

ชื่อกิจกรรม กิจกรรมลงพื้นที่ ไปแถวสวนทวด

วัน/เดือน/ปี 30 มกรคม 2551 สถานที่ กุโบร์

วัตถุประสงค์

1. ไปดูบ้านหลังที่ 2 ของทวดหลังจากย้ายมาจากหมู่ 6
2. ตามรอยทวด

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	40	คน
2. ครู	จำนวน	8	คน

รายละเอียด

เวลา 14.00 น. นักเรียนเข้าแถวเรียงหนึ่ง รวมกันทั้งหญิงและชาย จะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา ครูนันท์ นำเด็กทั้งหมด 40 คน ก่อนออกเดินทางไปหาบ้านทวด ครูนันท์ก็ไปหยุดจุดรูปบอกกล่าวทวด ในการออกเดินทางครั้งนี้ ขอให้แคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวงทั้งนักเรียนและครู

ครูประจักษ์กับพี่หลวงเดินทางด้วยรถมอเตอร์ไซด์ล่วงหน้าไปก่อน ครูก็ได้เดินไปกับขบวนนักเรียนคนเดียว พี่นะ บ่าวตุ๊ก ไปรถคันเดียวกัน ครูนันท์กับครูโต ไปรถคันเดียวกัน ครูคิดเดินทางไปทางทิศตะวันออก สองข้างทางเป็นสวนป่า อีกฟากหนึ่งเป็นสัตว์เลื้อยของชาวบ้าน ทุกคนออกเดินทางไปจนถึงสวนยางของชาวบ้านซึ่งห่างจากโรงเรียนในขณะนั้นประมาณ 1,000 เมตร ก็จอดรถที่สวนยางแล้วลงเดินด้วยเท้าต่อไปเรื่อยๆ ผ่านสวนสวนยางแปลงที่ 2 เดินผ่านสวนปาล์ม สวนยางอีกหนึ่งแปลง เดินขึ้นเขา สองข้างทางด้านซ้ายมือมองลงไปเป็นเหวป่ารกมาก ต้นไม้ชนิดต่างๆ ปกคลุม อีกฟากเป็นตัวภูเขาไม้ต้นเล็ก กลาง ใหญ่ขึ้นเต็มไปหมด บรรยากาศสองข้างทางดีมาก นักเรียน ครูคิด ครูโต พี่นะ บ่าวตุ๊ก ได้เดินทางล่วงหน้า จุดหมายคือบ้านทวด เดินลับหายไปเหลือ 2 คน ครูจักษ์ พี่หลวง ครูนันท์ เดินกันไปอย่างช้าๆ เพราะเหนื่อยกันมาก ครูจักษ์ เหงื่อไหลย่อยตรงปลายจมูก ตรงหน้าที่คือมีเหงื่อไหลเป็นทาง หายใจดัง แหก ๆ ๆ ๆ ครูนันท์ พี่หลวง เห็นครูจักษ์ ก็หัวเราะกันแล้วก็ถามด้วยความเป็นห่วงว่า “ ไหวไหม ” ครูจักษ์ พยักหน้า คล้ายจะบอกเราทั้งสองคนว่า “ พร้อมเดินทางต่อ ” พี่หลวงเดินทางต่อแต่ในมือพี่เขามียาพ่นกันเวลาหอมหืด แต่พี่หลวงบอกว่าใจอกโล่งสบาย แสดงว่าอากาศบนนี้ดีมาก ครูนันท์ถอดรองเท้า ถีรองเท้าเดินทางต่อไป ครูนันท์กับครูจักษ์เดินทางไปด้วยเจิบ ๆ ไม่พูดเพราะหากพูดมากจะเหนื่อยมากและไม่พูดกัน ส่วนพี่หลวงพูดตลอดทางชี้ให้ดูต้นไม้ต้นนั้นชื่อต้น ต้นไม้นี้เป็นยาแก้โรคนั้นพูดไปเรื่อยจนไปเจอถุงเท้านายพรานที่เกาะอยู่โคนยางพารา บางต้นมี 2 ถุง บางต้นมี 3 ถุง บางต้นไม่มี พี่หลวงบอกว่า ถุงเท้านายพรานดึงแล้วนำไปตากแห้ง นำไปบดเป็นยาแก้โรคหอบหืด ก็เดินทางต่อไปเรื่อยๆ ไม่พบใครในขบวนข้างหน้า ก็เลยร้องตะโกนหากก็มีเสียงตอบจากพี่นะ บ่าวตุ๊กว่าอีกประมาณ 500 เมตร ถึงบ้านหลังที่สองของทวด เรา 3 คน ยืนรอ เพราะเดินทางต่อไปไม่ไหวแล้ว บริเวณที่ยืนอยู่นั้น ได้ยินเสียงน้ำตกไหลลงมากระทบหิน เสียงจกจก แมลงในป่าส่งเสียงร้องระงมไปหมด และบริเวณนี้มีต้นไม้หลากหลายชนิด ลำต้นตรงสวยงาม แต่ที่นี่มีสวนยางด้วย บนภูเขาทำไมมีต้นยาง เป็นคำถาม รอสักประมาณ 30 นาทีทั้งหมดก็เดินทางกลับมา จึงถามได้ความว่า ทางที่จะไปรกไปด้วยต้นไม้ไม่สามารถเดินทางต่อไปได้ นักเรียนหยุดพัก 10 นาที

บางคนนั่ง บางคนยืน บางกลุ่มมีการชนของกินไปเพียบ ก็แจกจ่ายกันได้กินทุกคน เมื่อหายเหนื่อยก็เดินทางกลับโรงเรียน จึงเดินทางกันเป็นขบวนกลับมา ครูก็เดินทางกลับเดินชมถนนชมไม้มาตลอดทาง ตอนขากลับเหนื่อยมากโดยเฉพาะครู ส่วนเด็กเดินทางกลับมาร้องเพลงกันมาตลอดทาง ทุกคนถึงโรงเรียนเวลา 17.30 น.

ปัญหาและอุปสรรค

- ข้อมูลยังไม่ชัด

-

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. นักเรียนสนุกสนานกับการหาข้อมูลนอกสถานที่

กิจกรรมการวิจัย 3.6

ชื่อกิจกรรม ตามหาฐานทวด (รอบ 2)

วัน / เดือน / ปี 1 กุมภาพันธ์ 2551 สถานที่ กุโบร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสืบเสาะค้นหาฐานทวด

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. ครู จำนวน 4 คน

รายละเอียด

เวลา 14.00 น. ครูสมคิด โส พิฬหลวง ครูนันท ออกเดินทางจากโรงเรียนไปเส้นทางแคบๆ ด้านข้างเป็น หลุมทรายที่มีน้ำเต็มสีน้ำเหมือนสีคราม ลึก เป็นที่เลี้ยงปลาของชาวบ้าน อีกด้านเป็นสวนป่าของโรงเรียนบ้าน โทกทราย เดินกันไปก็คุยกันไป ดูปลาว่ายน้ำที่สระมีลมพัดโชย อากาศดีมาก เดินไปเรื่อยๆ จนถึงกุโบร์ (เป็นที่ ผังศพของชาวมุสลิม) ครูนันทรู้สึกตัวเย็นขึ้นมา มือเท้าเกือบชาด้วยความกลัว ที่คิดว่า “ผี” ก็ถอยหลังกลับ 2 ครั้ง แต่เมื่อมาทำงานก็ต้องตั้งใจในการเข้าไปในกุโบร์ แต่ขอเดินทางกลางเพราะเดินหลังรู้สึกเย็นมาก ครู สมคิดก็เดินนำหน้าไป ข้ามรั้วเข้าไปในกุโบร์ ครูสมคิดหันหน้ามา แล้วมีสีหน้ายิ้มแย้ม และได้พูดขึ้นมาว่า “เดี๋ยวพอดูเสร็จแล้ว ตอนกลับไม่ต้องพูดอะไร” พูดเสร็จก็หันหน้าเดินทางต่อ ในขณะที่พิฬหลวงนันทพูดตลอด ทาง ชมนกชมไม้ไปตามเรื่อง

จนกระทั่งถึง ดันมะม่วงใหญ่ที่ตลาดบอกมา พิฬหลวงนันทเดินสำรวจไปเรื่อยและพูดไปเรื่อย ในขณะที่โสกับครุคิดจะทำการถ่ายภาพสถานที่ ปรากฏว่า กล้องถ่ายภาพมือถือไม่เปิด ทั้งสองก็พูดกันและ ช่วยกันดูกล้อง ครูนันทเกาะดันมะม่วง เล็บหยิกดันมะม่วง แล้วหันไปดูรอบๆ บริเวณ สายตาก็สัมผัสกับหลุม ศพที่เป็นเนินสูงจากพื้นประมาณ 1 ฟุต ยาว 1 เมตรกว่า ที่หัวหลุมมีไม้และปลายหลุม บางหลุมเน้นปูนซีเมนต์ ใหญ่ประมาณ 3 ฟามือ ลักษณะการวางเหมือนกับไม้เรียงรายเป็นแถวทั้งหลุมศพเก่าและใหม่

(ครูนันทคิดว่า ไม่ว่าหลุมเก่าหรือหลุมศพใหม่ หรือผีเก่าผีใหม่ สรุปลก็คือ ผี ทำให้วิญญาณในร่างกายเย็น ะเยือกขึ้นมาอีก บริเวณกุโบร์มีต้นไม้ใหญ่มากมาย มีศาลากว้าง 6×9 เมตร สำหรับให้คนพักเมื่อเข้ามาในกุ โบร์ในขณะที่อากาศดีสำหรับคนที่ไม่กลัว เมื่อเวลาผ่านไปครุคิดกับโสไม่สามารถถ่ายรูปได้ กดแต่ใดก็ถ่ายไม่ ติด เลยไม่ได้รูป ครุมองหน้ากันแล้วก็เดินทางกลับ ก่อนกลับก็ยกมือไหว้ เพื่อเป็นการเคารพ - ผี - เดินออกจาก กุโบร์ พื้นที่รั้วเข้าบริเวณสระน้ำ สวนป่า อากาศกลับดีขึ้นมากแต่อากาศที่เย็น ไม่หาย ทั้งสี่คนก็เดินทางกลับ ก็พูดกันมาตลอดทาง จนถึงโรงเรียน ครูโส บอกว่า “ให้ล้างมือ ล้างเท้า ล้างหน้า เมื่อออกจากกุโบร์แล้ว ” ทุก คนก็ทำตาม วันนี้ก็ยังไม่ได้สรุปสำหรับการเดินทางเพราะเย็นมาแล้ว ก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

ปัญหาและอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. ครูกังวลที่จะเข้าไปในกุโบร์

กิจกรรมการวิจัย 3.7

ชื่อกิจกรรม วางแผนสัมภาษณ์ผู้รู้

วัน / เดือน / ปี 2 กุมภาพันธ์ 2551 สถานที่ โรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. วางแผนตรวจสอบ

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	30	คน
2. ครู	จำนวน	5	คน

รายละเอียด

จากที่ลงพื้นที่ถามข้อมูลเรื่องทวดโคกทราย แต่ข้อมูลไม่ตรงกัน บางเรื่องก็ไม่ชัดเจน จึงได้นัดผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เด็กสัมภาษณ์ถามอีกครั้ง วางแผนการถามคำถามของแต่ละกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรค

- เด็กยังไม่ค่อยช่างสงสัย หรือช่างซักถาม
- เมื่อได้คำตอบมา มักบันทึกลักษณะ ถาม – ตอบ เป็นข้อ ๆ ไม่ได้มีการบรรยายหรือการพรรณาเพิ่มเติม
- ครูไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไร

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

- ต้องมีการเพิ่มทักษะเด็ก

กิจกรรมการวิจัย 3.8

ชื่อกิจกรรม สัมภาษณ์ภูมิปัญญา

วัน / เดือน / ปี 5 กุมภาพันธ์ 2551

วัตถุประสงค์

1. ตรวจสอบข้อมูล

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. ครู	จำนวน	5	คน
2. นักเรียน	จำนวน	41	คน

รายละเอียด

ทวดเป็นคนพัทลุง (นายถิน) คนโคกทราย (ตาตลาด) (นางสาวลิ) ทวดโคกทรายเดิมชื่อทวดขาวมีพี่น้อง 9 คน (นางผัน) มีทวดเสี้ยน ทวดขาว ทวดโหมใหญ่ โหมเล็ก โต๊ะมาก โต๊ะม้วย ทวดพังลย (งู) ทวดกั้ง (เตื่อ) ทวดเค ทวดเหรี้น (นางผัน บรรณสาร ม. 5 ต.ในควน อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง) ทวดขาวแต่งงานมีลูกชายหนึ่งคน ทวดมีอาชีพทำนา ทวดเก่งในด้านการรักษาคนเจ็บป่วย ของหาย คัมภีรสมุนไพรร

วันหนึ่งทวดมีเลียบขาว เขี้ยวออกออกมา มีหาง ลูกชายไปสร้างกระท่อมที่เชิงเขา (ปัจจุบันอยู่ที่กูโบว์โคกทราย) วันหนึ่งลูกชายนำข้าวไปให้ทวด ทวดได้กลับบ้านลูกก็พาข้าวไปให้ (ลูกสะใภ้ตั้งท้องอยู่) ทวดก็ไม่ทานข้าว ทวดก็กลับบ้าน ทวดตั้งว่าถ้าไปในป่าห้ามนั่งบนพื้นดินให้เอาใบไม้รองนั่งเพราะเสื่อจะไม่ได้กลิ่นหอมของคนท้อง ทวดบอกว่าหากไปในป่าเจอรอยเท้า 5 นิ้ว นั้นเป็นรอยทวด หากสี่นิ้วก็เป็นเสื่อตัวอื่น พอบอกลูกแล้ว ทวดกระโจนออกทางหน้าต่าง ทำให้ไฟไหม้กระท่อม (ทวดหายเข้าไปในป่า จากนั้นก็ไม่มีใครพบอีกเลย)

คำถามวันนี้

1. คนเริ่มนับถือทวดโคกทรายเมื่อไหร่ เพราะอะไร
2. ทวดโคกทรายเป็นคนอย่างไร ลักษณะอย่างไร

ปัญหาและอุปสรรค

1. ข้อมูลยังไม่ชัดเจน

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

- ไม่รู้จะทำอย่างไรให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
- ไม่รู้วิธีที่จะทำให้เด็กบันทึก

กิจกรรมการวิจัย 3.9

ชื่อกิจกรรม สัมภาษณ์ตาถิ่น

วัน / เดือน / ปี 6 กุมภาพันธ์ 2551 สถานที่ ศาลาเอนกประสงค์หมู่ที่ 6

วัตถุประสงค์

1. บ้านตาถิ่นเพื่อสัมภาษณ์เรื่องทวดโคกทราย
2. เพื่อฝึกถามฝึกจดบันทึก

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	40	คน
2. ครู	จำนวน	7	คน

รายละเอียด

เวลา 13.30 น. คณะครู 7 คน นักเรียน 40 คน ได้เดินทางด้วยรถกระบะ 4 คัน ได้เดินทางจากโรงเรียนบ้านโคกทรายมุ่งไปทางทิศใต้ ประมาณ 2 กิโลเมตร พบตาถิ่นที่อาคารเอนกประสงค์ ม.6 นักเรียนนั่งเรียบร้อยแล้วทำความเคารพตา แล้วนักเรียนก็ถามตาๆ ก็เล่าเรื่องพอสังเขปดังนี้

ทวดขาวเมื่อมีอายุ 200 กว่าปี (ลูกหลานไม่เอาแล้ว) ได้อยู่กับลูกชายแล้วมีอาการหลงลืม แก่ผ้าแก่ม้วน ลูกหลานก็เลยไปสร้างกระท่อมอยู่ใต้ต้นมะม่วง (ในกูโบร์ทุกวันนี้) แล้วลูกสะใภ้ก็นำข้าวปลาอาหารมาให้ประจำ จนกระทั่งทวดขาวก็มีฟันงอกขึ้นมาใหม่ และมีเล็บงอก หางงอกออกมา แต่ร่างกายของตาขาว ตัวเล็กลงเรื่อยๆ จนกระทั่งเหลือตัวนิดเดียว ตาก็ไม่กินข้าวเมื่อลูกหลานนำมาให้ ทวดบอกว่าที่หลังไม่ต้องนำข้าวมาให้ อีก และอย่าได้มาอีกเพราะอยากกินพวกสุ ลูกหลานก็กลับมาเล่าคนที่บ้าน พอรุ่งเช้า ไปหาตาขาวอีกครั้ง ก็ไม่พบตาแต่ได้ยินเสียงคำรามของเสือดังอยู่ เมื่อมีคนกล่าวถึง

สำหรับวันนี้ในการมาพบภูมิปัญญา ชาวบ้านบริเวณนี้มีน้ำใจต่อนักเรียน – ครู ได้มาพูดคุยซักถามและแสดงความยินดีเมื่อทราบว่า โรงเรียนได้ให้นักเรียนวิจัย “ตามรอยทวด” และได้แสดงความคิดเห็นว่า “เป็นเรื่องที่ดีมาก หากโรงเรียนทำได้ จะเป็นเรื่องที่ดี เพราะต่อไปความรู้ของทวดจะหายไปตามกาลเวลา หากมีการบันทึก ลูกหลานคนรุ่นต่อไปจะได้ทราบ”

15.30 น. คณะวิจัยได้เดินทางกลับและก่อนกลับได้กล่าวคำขอบคุณน้ำใจต่อชาวบ้านที่มอบให้คณะวิจัย ระหว่างกลับรถ – เครื่องจักรกำลังทำถนนบริเวณที่คณะวิจัยผ่าน และเมื่อกลับถึงโรงเรียนก็ได้สรุปผลดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้ตรงกันเกือบ 100%
2. วันนี้มีภูมิปัญญามาก จนฟังไม่ค่อยเข้าใจในบางคำถาม
3. ทวดเกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 250 – 300 ปีผ่านมา

ปัญหาและอุปสรรค

- เด็กถามมาก แต่จดได้น้อย ที่จดยังเป็นเหมือนเดิมคือ ถาม-ตอบ สั้น ๆ

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. มีการนับเครือข่าย
2. เด็กได้ความรู้เรื่องภาษาถิ่น
3. ชาวบ้านรู้สึกดี เห็นด้วยกับการทำเรื่องนี้ ทำให้เด็กได้รู้เรื่องตนเอง

กิจกรรมการวิจัย 3.10

ชื่อกิจกรรม สรุปลักษณะดาถิน

วัน / เดือน / ปี 11 กุมภาพันธ์ 2551 สถานที่ ได้ค้นไทร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อได้ข้อมูลที่ตรงกันและชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	35	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน

รายละเอียด

ให้เด็กสรุปสิ่งที่สัมภาษณ์ดาถินให้ฟัง ตามกลุ่มที่แบ่ง 3 กลุ่มๆ ละ 7 – 8 คน โดยเด็กคุยกันเอง และจดกันเอง และให้เด็กไปหาข้อมูลเองจากญาติแถวบ้าน สรุปข้อมูลแล้วนำเสนอ เด็กนำเสนอได้ดี จากนั้นก็เริ่มการวางแผนต่อเกี่ยวกับเรื่องการเช่นไหว้และการบนบานศาลกล่าว และได้คำถามเกี่ยวกับการเช่นไหว้พอสรุปได้ดังนี้

1. เครื่องเช่นไหว้ประจำปีมีกี่อย่าง
2. ถ้าหากบนแล้วประสบความสำเร็จจะต้องใช้อะไรแก้

- รูป 9 ดอก หมายถึงอะไร

3. สมมุติเมื่อก่อนโนราห์ หนึ่งตะลุงเดินผ่านเขาทำอะไร ถ้าไม่หยุดแสดงความเคารพจะเป็นอย่างไร ถ้าแสดงความเคารพแล้วจะมีผลอย่างไร

ปัญหาและอุปสรรค

-

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

-

กิจกรรมการวิจัย 3.11

ชื่อกิจกรรม สรุปรายชื่อเรื่องการเช่นไหว้ บนบาน

วัน / เดือน / ปี 1 มีนาคม 2551 สถานที่

วัตถุประสงค์

1. ซักถามข้อมูลเรื่องการเช่นไหว้จากที่นักเรียนได้ไปสัมภาษณ์ญาติพี่น้อง ว่าได้ข้อมูลมาอย่างไรบ้าง

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือผู้ร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	35	คน
2. ครู	จำนวน	5	คน

รายละเอียด

เครื่อง 12 มีดังนี้

1. ขนมนิโค
2. ขนมนแดง
3. ขนมนขาว
4. ข้าวเหนียว
5. ข้า
6. ไก่ หรือ แพะ
7. ข้าวแกง
9. น้ำ
10. อ้อย
11. งา
12. กล้วย

ปัญหาและอุปสรรค

-

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

-

กิจกรรมการวิจัย 3.12

ชื่อกิจกรรม กิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูลการบนบานและการเซ่นไหว้

วัน / เดือน / ปี 6 เมษายน 2551 สถานที่

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนหาข้อมูลการเซ่นไหว้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้เข้าร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	35	คน
2. ครู	จำนวน	5	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

ร่วมกันเตรียมความพร้อม ให้กับนักวิจัยน้อยกับครูในการลงพื้นที่ไปหาข้อมูลจากผู้อาวุโสในชุมชน แต่จากการสังเกต นักวิจัยน้อยยังมีปัญหา จึงลองให้ทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมาร่วมกันก่อน เช่น กิจกรรมเตรียมความพร้อม ลงพื้นที่สืบเสาะข้อมูล ตามรอยที่อยู่ทวดโคกทราย แต่มีปัญหานักวิจัยน้อยสะท้อน เช่น จดไม่ทัน ถามไม่ได้ ข้อมูลไม่ครบ แหล่งข้อมูลมีหลายคน ต่างคนต่างเล่า จำนวนนักเรียนที่ไปมากเกินไป ไม่ทั่วถึง แบ่งงานกันยาก คุยกันเอง ไม่มีสมาธิ เป็นต้น

จึงได้ทดลองให้นักเรียนหาวิธีแก้ปัญหากันเองก่อนจะลงพื้นที่อีกครั้ง

ปัญหาและอุปสรรค

- หลักสูตรแบบใหม่ สำเร็จรูปมากเกินไป เช่น แบบเรียนสำเร็จรูป นักเรียนเพียงกรอกลงไปในหนังสือ ส่งผลต่อพฤติกรรม และระบบคิดของนักเรียน

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

ครู - รีบที่จะสรุปข้อมูลให้เร็ว

- ใจร้อน ไม่ค่อยให้โอกาสเด็กคิด หรือพูด หรือทำ หรือทำซ้ำ
- ยังติดความเคยชินเดิม คือพูดให้ฟัง สั่งให้ทำ
- ไม่ค่อยให้กำลังใจ

เด็ก - มีความตั้งใจ

- พยายามทำให้ดี จด ถาม ฟัง เขียน
- กล้าแสดงออกมากขึ้น
- มีการแบ่งหน้าที่ แบ่งงาน ตามความถนัดมากขึ้น
- ช่วยเหลือกันในกลุ่ม
- กระตือรือร้น

กิจกรรมการวิจัย 3.13

ชื่อกิจกรรม ที่เลียงพบทีมวิจัย

วัน / เดือน / ปี 9 เมษายน 2551 สถานที่ ห้องสมุดโรงเรียนบ้านโคกทราย

วัตถุประสงค์

1. ให้นักเรียนฝึกทักษะการพูดและการเขียน

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	13	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

เวลา 09.00 น. นักเรียน 13 คน (เข้าร่วม) นั่งเป็นวงกลม นื่องเจีบกับพินิจจัดเด็กนั่งเป็นวงกลม เพื่อที่จะเล่นเกม

นื่องเจีบเริ่มกิจกรรมโดยการทบทวนกิจกรรมครั้งที่แล้ว 6 เม.ย. 51

- ไปเก็บข้อมูลการเช่นไหว้

- การแก่บนจากดาฉิน

- ถามสัมภาษณ์คนละ 1 – 2 ข้อ

- นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามได้ บางข้อ นื่องเจีบจัดกิจกรรมใหม่ โดยการแบ่งกลุ่ม เป็น 3 กลุ่ม แล้วแจกกระดาษกับปากกาเคมี ไปคิดรวบรวมข้อมูลที่บ้านดาฉิน ที่ได้ค้นไทร แล้วรวบรวมข้อมูลบันทึกลงกระดาษ

- นักเรียนเข้าห้องและร่วมกิจกรรมต่อไป โดยการนำเสนอข้อมูล นักเรียนเล่นเกมเพื่อกลุ่มไหน

นำเสนอก่อน

- กลุ่มที่ 1 นำเสนอเกี่ยวกับการเช่นไหว้

- กลุ่มที่ 2 นำเสนอเกี่ยวกับการแก่บน

- นื่องนิตสรุป การแก่บน และการเช่นไหว้

ช่วงบ่าย 13.00 น. เริ่มกิจกรรม นื่องทั้งสองพานักเรียนเล่นเกม Policeman กับขโมย และเกมนกนางนวล มีคนแพ้เป็นคนแรกแล้วเล่นเกมต่อคือ ไรคติดต่อ แต่ละคนต่อไป ไปเรื่อยๆ

เข้าประเด็นการบ้านเมื่อวันที่ 6 เมษายน 51

1. รู้เรื่องทวดโคกทรายไหม

2. เชื้อเรื่องทวดโคกทรายไหม

3. เคยบนบานหรือไม่

4. เคยบนเรื่องอะไร

5. ผลการบนเป็นอย่างไ

6. แก่บนหรือไม่ เป็นอย่างไร

น้องทั้งสองได้ถามนักเรียนเรื่องทวด 3 – 4 คน ไม่สามารถตอบได้ ให้การบ้านไปหาความรู้เกี่ยวกับทวดโคกทรายใหม่ เรียบเรียงมาในสมุด

น้องเจี๊ยะได้อ่านเรื่อง บ้านผีสิง ให้นักเรียนฟังและให้นักเรียนจดบันทึกเรื่องราวให้สมบูรณ์
ปัญหาและอุปสรรค

1. จดไม่ทัน
2. ฟังไม่รู้เรื่อง
3. เล่าเร็ว
4. คอยกันเอง
5. ไม่เบื่อกัน
6. ภาษาพูดบางคำไม่รู้ความหมาย
7. ได้ความรู้

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. คนที่จดเร็วให้จดทั้งหมด แล้วค่อยนั่งคุยกัน
2. ตั้งใจฟัง อย่าคุย
3. ถ้าแหล่งข้อมูลหลายคนให้แบ่งกลุ่มแยกคุย
4. ให้เล่าช้าๆ น้อย
5. ฟังไปด้วยจดไปด้วย
6. ได้พบญาติ

กิจกรรมการวิจัย 3.14

ชื่อกิจกรรม ลองสัมภาษณ์

วัน / เดือน / ปี 15 เมษายน 2551 สถานที่ ได้ค้นไทร

วัตถุประสงค์

1. ความชัดเจนของประวัติทวดโคกทราย

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือผู้ร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	9	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน
3. ภูมิปัญญา	จำนวน	2	คน
4. เจ้าหน้าที่สกว.จำนวน		2	คน

รายละเอียด

เวลา 10.00 น. ครูสมคิดเริ่มถามคำถาม ที่นักเรียนได้ตั้งคำถามไว้และหาคำตอบมาได้ แล้วได้ให้นักเรียนอภิปรายแล้วมีภูมิปัญญาคอยแนะนำ คำถามเกี่ยวกับทวดโคกทรายที่นักเรียนได้ตั้งมาพอจะสรุปได้ดังนี้

1. เดิมชื่อทวดขาว
2. เป็นคนจังหวัดพัทลุง
3. มีพี่น้อง 9 คน
4. มีอายุมากจนกลายเป็นเสือ
5. ฟันหักหมดจึงมีเขี้ยวงอกออกมา
6. ทวดขาวมีอาชีพทำนา
7. มีวิชาอาคม
8. มีเลียบขามมีคนบอกให้ตัดแต่ทวดไม่ตัด
9. ลูกสะใภ้ท้องเวลาเข้าป่าให้เอาใบไม้รอง
10. บอกลูกให้สร้างกระท่อมในป่า

จากนั้นก็มีการพูดคุยกันเกี่ยวเหตุร้ายที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านว่ามีเหตุการณ์อะไรบ้างที่ถือได้ว่าเป็นเหตุร้ายต่างๆ ที่ชาวบ้านรู้ ก็จะมีเกี่ยวกับ น้ำป่า ไข้ป่า เขาพัง ไข้หน่วย

ช่วงบ่าย 14.00 น. ให้นักเรียนไปหาข้อมูลเกี่ยวกับการบนและการแก้บน โดยครูสมมติเหตุการณ์ขึ้นมาให้ฟัง แล้วบันทึกให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างว่าขั้นตอนการบันทึกทำอย่างไรบ้าง แล้วให้นักเรียนไปสอบถามการบนบาน และการแก้บนมาจากญาติพี่น้อง แล้วบันทึกมาส่งครู ขั้นตอนมีดังนี้

1. ใคร
2. ทำอย่างไร
3. ทำที่ไหน
4. ทำเมื่อไหร่

5. ทำอย่างไร

6. ผลเป็นอย่างไร

ปัญหาและอุปสรรค

1. นักเรียนยังไม่กล้าที่จะตอบในสิ่งที่ตนเองจดมา
2. ไม่มีความมั่นใจใจตนเองกลัวตัวเองทำผิด

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. นักเรียนบ่นว่ายาก
2. บางคนคิดคำถามไม่ออกไม่รู้จะไปถามใคร

เป็นการนัดต่อเนื่องจากวันที่ 10 เมษา เพื่อตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น วิธีการที่วางไว้คือ เชิญผู้อาวุโสที่รู้เรื่องทศโคกทรายจำนวน 3 คน แล้วให้นักเรียนทดลองเล่าให้ฟังแล้วให้ช่วยกันเติม โดยการแบ่งกลุ่มปรากฏว่า ข้อมูลยังต้องเพิ่มอีกหลายส่วน เมื่อให้ผู้เฒ่าเล่าให้ฟังก็ให้เด็กไปรวบรวม แล้วทดลองนำเสนออีกครั้ง ข้อมูลครบถ้วนมากขึ้น

นักเรียน - มีการพัฒนาตัวเองมากขึ้น

- มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม ตามความถนัด
- กระตือรือร้น และสนุก แม้จะเป็นช่วงปิดเทอม
- เป็นนักเรียนส่วนน้อยในชั้นเรียนวิจัย

ครู - บางคนยังรีบร้อนให้ได้ข้อมูล ต้องอาศัยการพูดคุย ส่วนตัว และให้เพื่อนครูที่เข้าใจช่วยอธิบายแทน

- ครูร่วมกิจกรรม 5 คน นับว่าน่าพอใจ เพราะเป็นช่วงปิดเทอม ครูเต็มใจ

กิจกรรมการวิจัย 3.15

ชื่อกิจกรรม เล่าเรื่องทวด โลกทราย กับนักเรียนทั้งห้อง

วัน / เดือน / ปี 24 เมษายน 2551 สถานที่

วัตถุประสงค์

1. ฝึกทักษะการพูดของนักเรียนกับเพื่อนร่วมห้อง

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือผู้ร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	10	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน

รายละเอียด

ให้นักเรียนเล่าเกี่ยวกับการเก็บที่นักเรียนได้ไปสอบถามมาจากญาติพี่น้อง และคนอื่นๆ ก็ให้นักเรียนเล่าจากคนที่ 1 ถึงคนสุดท้าย มีบางคนที่ยังไม่ได้ไปสอบถามมา คนที่ไปสอบถามมาบางคนก็ออกมาเล่าให้เพื่อนฟัง แต่ยังเก็บข้อมูลที่ได้ยังไม่ดีพอ บางคนก็เล่าดี บางคนก็อ่านให้เพื่อน ๆ ได้ฟังไป จากนั้นก็เริ่มการวางแผนและให้นักเรียนลงตั้งคำถามเกี่ยวกับประเพณีชุมชนกันต่อ โดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับประเพณีชุมชนพอจะสรุปได้ดังนี้

1. อายุชุมชนกี่ปี
2. บ้าน โลกทรายอยู่ส่วนไหนของจังหวัด
3. ทำไมจึงชื่อว่าบ้าน โลกทราย
4. โลกทรายมีกี่ครัวเรือน
5. มีประชากรในบ้าน โลกทรายกี่คน
6. โลกทรายมีผู้ใหญ่บ้านชื่ออะไร
7. โลกทรายตั้งอยู่ในตำบลอะไร
8. คนมรอยู่โลกทรายเมื่อใด เพราะอะไร มาจากไหน
9. คนใน โลกทรายทำอาชีพอะไร
10. คนในชุมชนนับถือศาสนาอะไร
11. ในชุมชนบ้าน โลกทรายมีโรงเรียนกี่แห่ง
12. โลกทรายมีวัดและสุเหร่ากี่แห่ง
13. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนบ้าน โลกทรายมีที่ไหนบ้าง
14. บุคคลสำคัญในชุมชน
15. ในชุมชนบ้าน โลกทรายมีภูมิปัญญาท้องถิ่นอะไรบ้าง

ปัญหาและอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ -

กิจกรรมการวิจัย 3.16

ชื่อกิจกรรม เล่าเรื่องทวด

วัน / เดือน / ปี 1 พฤษภาคม 2551 สถานที่

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนเล่าประวัติชุมชนโดยการถามจากญาติ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้ร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	35	คน
2. ครู	จำนวน	5	คน

รายละเอียด

ไม่มีอะไรมากนักนักเรียนก็ได้ไปสอบถามผู้รู้ และญาติพี่น้องจนได้คำตอบมาแต่ไม่ชัดเจนเท่าที่ควรแต่บางคำตอบก็ถามมาได้ถูกต้องโดยใช้คำถามที่ได้ตั้งไปเมื่อวันที่ 24 เม.ย. 51 โดยให้นักเรียนตอบทีละคำถาม

1. ชุมชนบ้านโคกทรายมีมาประมาณ 150 กว่าปี
2. อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้
3. มีบ้านเรือนอยู่ประมาณ 279 ครัวเรือน
4. ผู้ใหญ่บ้านม.6 นายเอียง จันทร์พุ่ม ส่วนม.4 นายสมพล นานช้า
5. โคกทรายตั้งอยู่ในตำบลโพรงจระเข้
6. คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ
7. มีโรงเรียน 2 โรง คือ โรงเรียนบ้านโคกทราย โรงเรียนวิเชียรมาตุ 2
8. ประชากรม. 6 จำนวน 1120 คน ม.4 จำนวน 1220 คน
9. อาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน

ปัญหาและอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

กิจกรรมการวิจัย 3.17

ชื่อกิจกรรม นักเรียนตั้งคำถามเพื่อต้องการหาข้อมูลประวัติทวด โศกทราย

วัน / เดือน / ปี 28 พฤษภาคม 2551 สถานที่ ได้ต้นไทรที่ร่มรื่น เวลา 14.00 – 16.30 น.

วัตถุประสงค์

1. ร่วมกันตั้งคำถามเพื่อหาประวัติของทวด โศกทรายจากญาติพี่น้อง

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	40	คน
2. ครู	จำนวน	7	คน

รายละเอียด

ครูสมคิดพานำในการตั้งคำถามในเรื่องอื่นๆ เป็นการยกตัวอย่าง และเมื่อนักเรียนเข้าใจในการตั้งคำถามแล้ว ให้แต่ละกลุ่มไปตั้งคำถามมาเอง แล้วมารวบรวมคำถามที่ที่ซ้ำตัดออกเอาที่ไม่ซ้ำมี 14 ข้อดังนี้

1. ทวดเป็นคนที่ไหน
2. ทวดมีครอบครัวหรือไม่
3. ทวดมีพี่น้องกี่คน
4. ทวดมีลูกกี่คน
5. ทำไมทวดต้องมาอยู่ที่กุโบร์
6. รู้ได้อย่างไรว่าทวดเป็นเสือ
7. ทำไมต้องมาตั้งศาลที่โรงเรียน
8. เรารู้อย่างไรมาทวดมา
9. ทำไมทวดจึงมีคนศรัทธามาก
10. ทำไมเราจึงมองไม่เห็นทวดๆเป็นอะไร
11. สมัยก่อนฐานะทางบ้านทวดเป็นอย่างไร
12. ทวดนับถือศาสนาอะไร
13. ทำไมต้องรื้อมโนราห์ทุกปีที่ศาลทวด
14. ใครพบทวดเป็นคนแรก

ปัญหาอุปสรรค

1. นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร
2. นักเรียนเขียนหนังสือผิดมาก
3. นักเรียนพูดไม่ค่อยจะได้
4. นักเรียนบางคนเล่นไม่ค่อยตั้งใจ

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

-

กิจกรรมการวิจัย 3.18

ชื่อกิจกรรม นำเสนอข้อมูลที่เก็บเพิ่ม เรื่องข้อมูลบ้านโคกทราย

วัน / เดือน / ปี 29 พฤษภาคม 2551 สถานที่

วัตถุประสงค์

1. ประวัติและความเป็นมาของม.6, ม.4
2. ประชากรในม.4 และบ้านเรือนมีจำนวนกี่หลังคาเรือน
3. อาชีพของคนในชุมชน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้ร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	35	คน
2. ครู	จำนวน	3	คน
3. ภูมิปัญญา	จำนวน	1	คน

รายละเอียด

ประวัติหมู่บ้านพอสังเจป หมู่ที่ 4 เกิดขึ้นมานานแล้ว แต่เริ่มมาเมื่อผู้ใหญ่คง จันทรพุ่มเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่ 13 ปี ก็ลาออกก็มีผู้ใหญ่พิศ ศิริพันธ์ อยู่จน 60 ปี และเมื่อปี 2518 แยกม. 6 ออกจากม. 4 เพราะประชากรมากขึ้น มีผู้ใหญ่เดช เดชอรัญ อยู่จนครบ 60 ปี จากนั้นก็มีผู้ใหญ่เอียง จันทรพุ่ม มาจนถึงทุกวันนี้ ประชากรม. 6 มีประมาณ 1120 คน ประชาชนมีอาชีพเกษตรเช่น ทำสวนยาง, สวนผลไม้, ทำค้าขาย, ตัดยาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาวบ้านมีรายได้น้อยกว่ารายรับเพราะความต้องการหลายๆอย่างเพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกของชีวิต มีดินนี้สันแต่โดยรวมก็ดีและชาวบ้านส่วนมากมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ มีการเอื้อเฟื้อค้ำชูที่ค้ำชูอาศัยกัน ในม.6 ไม่มีโรงเรียนแต่มีมัสยิด 1 แห่ง แต่ชาวบ้านนับถือศาสนาอิสลามมีน้อยส่วนมากคนนับถือศาสนาพุทธชาวบ้านไปทำบุญวัดลำปลอก อยู่ในต.ปะเหลียน อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

ปัญหาและอุปสรรค

1. กลุ่มที่ 1 ข้อมูลไม่ครบ แต่พูดจาชัดเจน
2. กลุ่มที่ 2 พูดติด (ข้อมูลไม่ชัด) และพูดไปหัวเราะไป
3. กลุ่มที่ 3 ข้อมูลครบ และพูดจาชัดเจน (ดีมาก)
4. กลุ่มที่ 4 เกียง

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. นักเรียนจะจดบันทึกแบบเรียงความไม่เป็นและจดไม่ทันเขียนผิดมาก มี 1 คนที่สามารถเขียนได้แบบเรียงความและข้อมูลชัดเจนทุกขั้นตอน

กิจกรรมการวิจัย 3.19

ชื่อกิจกรรม วาดภาพระบายสีประกอบเรื่องทวดโคกทราย

วัน / เดือน / ปี 1 มิถุนายน 2551 สถานที่ โรงเรียนบ้านโคกทราย (เวลา 09.30 – 15.30 น.)

วัตถุประสงค์

- ประวัติหมู่บ้าน
- อาชีพของคนในชุมชน
- ปัญหาของคนในชุมชน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้ร่วมเวที

1. นักเรียน จำนวน 34 คน
2. ครู จำนวน 4 คน

รายละเอียด

1. ได้ประวัติชุมชน และอาชีพของคนในชุมชนและปัญหาที่เกิดในชุมชน
 - นักเรียนวาดภาพประกอบเป็นภาพในฝัน ห้างทวด ฐานทวด ทวดน่าจะเป็นคนแก่ที่น่ารักหรือไม่
- สื่อที่มาเป็นทวดมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร
- ประชากรในบ้านโคกทรายมีประมาณ ม.6 1120 + ม.4 1240 = 2,360 คน
 - การตั้งถิ่นฐานของบ้านเรือนในบ้านโคกทราย เป็นหมู่บ้านที่สร้างบ้านเป็นกลุ่มๆ และกระจายไม่มากนัก บ้านที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านที่ทันสมัย ก่อสร้างด้วยปูน มุงกระเบื้อง เป็นบ้านเรือนไทยมีน้อย (ถ้ามีก็คงจะลึกลับคดดันไม้ของป่าสงวนแห่งชาติ)
 - ทางคมนาคม บ้านโคกทรายมีเส้นทางคมนาคมทางเดียวคือ ทางรถยนต์ และสามารถติดต่อเส้นทางไปในเมืองได้ 2 ทาง และไปสตูล
 - การศึกษา บ้านโคกทรายมีโรงเรียน 2 โรง คือ โรงเรียนบ้านโคกทราย และโรงเรียนวิเชียรมาตุ 2 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษารับนักเรียนตั้งแต่ ม.1 – 6
 - ด้านสาธารณสุข บ้านโคกทรายมีสถานีอนามัยบ้านโคกทรายเหนือ เป็นเขตรับบริการของชาวบ้าน ม.4 ม.6 ม.1 แต่ที่ผ่านมา นักเรียนบ้านโคกทรายประสบอุบัติเหตุ ครูก็นำเด็กไปขอรับบริการ แต่งั้นไม่มีเจ้าหน้าที่ ชาวบ้านก็เหมือน ส่วนมากจะไปขอรับบริการที่สถานีอนามัยบ้านโพรงจระเข้ ต.ในควน ที่นี่เป็นอนามัยชุมชนที่ให้บริการดีมาก
 - ประเพณีวัฒนธรรม ชาวบ้านยังคงสืบสานประเพณีลอยกระทง ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ประเพณีการแต่งงาน และประเพณีงานศพ
 - ศาสนา ความเชื่อ และการเคารพนับถือชาวบ้านส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ เกือบ 80% อีก 10 % นับถือศาสนาอิสลาม และอีก 1 % นับถือศาสนาคริสต์และเกือบ 100 % นับถือทวดโคกทราย
 - การปกครองใน ม.4, ม.6 ขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพรงจระเข้ มีนายกิตติ จาวิสุตเป็นนายก ม.6 มีนายเอียง จันทร์พุ่ม ม.4 มีนายสมพล นานซ้ำ และในม.6 นายลี ทวีสุวรรณ เป็นคนทรงทวดโคกทราย กับนายจ่านง แก้วสงคราม

- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ชาวบ้านม.6. ม.4 ทุกคนเป็นที่ป็นน้องเป็นเครือญาติ ส่วนม.6 คนย้ายมาจากตำบลเกาะเปาะ มาทำสวนโดยของซื้อที่ดินจากคนในพื้นที่

- ระเบียบข้อปฏิบัติ ชาวบ้านม.4, ม.6 อยู่ภายใต้กฎหมายในระบอบประชาธิปไตย

2. ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการและระบบกรรมสิทธิ์

- พื้นดิน โดยสภาพทั่วไปเป็นดินดี และดินทรายอ่อนและมีต้นไม้สูงใหญ่ และเมื่อประมาณ 60 - 70 ปี ได้มีการโค่นทำลายต้นไม้ ทำให้พื้นดินที่มีแร่ธาตุสูงเกิดการเปลี่ยนแปลงและเมื่อปี 2518 เกิดน้ำท่วม ภูเขาถล่ม ทำให้สภาพพื้นดินที่เคยสมบูรณ์มีดินทรายทับถม ต้นไม้ก็ถูกทำลาย และป่าที่เคยสมบูรณ์ข้างหลังโรงเรียนบ้านโคกทรายถูกชาวบ้านถางป่าทำสวนยาง ทำให้ทุกอย่างเปลี่ยนไปจากเดิม และทุกวันนี้ที่ดินบริเวณริมภูเขามีเจ้าของทุกแปลงจากคนในชุมชน

- พื้นน้ำ เมื่อปี 2532 พื้นที่หลังโรงเรียนเป็นคลองใหญ่ มีน้ำลึกมากประมาณ 1 เมตรกว่า หรือ 1 เมตร (จากที่ครูโรงเรียนบ้านโคกทรายลงไปอาบ) และหลังจากนั้นน้ำในลำคลองที่เป็นคันน้ำที่อยู่บนภูเขา จะไหลไปสู่สะพานย่านตาขาว ตรงนั้นเป็นคลองย่านตาขาว น้ำในลำคลองจากโคกทราย ไปถึงลำคลองย่านตาขาว ประมาณ 15 - 16 กิโลเมตร น้ำสามารถช่วยให้คนที่ริมคลองทำการเกษตรเลี้ยงชีพ แต่ตอนนี้ ป่าคันน้ำถูกทำลายจากคนข้างนอกซึ่งเป็นนายทุน คนในพื้นที่ตัดไม้ไปขาย ไปทำบ้าน และขณะนี้คันต้นไม้ปลูกยางพาราเป็นจำนวนเป็นร้อยไร่ (สงสัยเจ้าหน้าที่ป่าไม้เห็นหรือไม่) ป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำถูกตัดไป น้ำลำคลองลดน้อยลง ยิ่งในช่วงหน้าแล้ง น้ำลำคลองบางที่ น้ำแห้งมาก

ในขณะนี้จากป่าที่ถูกทำลาย ชาวบ้านโคกทรายขาย ทำน้ำในลำคลองลดลง น้ำได้ดินลดลงเพราะน้ำในบ่อของชาวบ้านที่ใช้อยู่ภายในครัวเรือน แห่ง ชาวบ้านขาดแคลนน้ำ ทางราชการก็เลยนำประปาภูเขาโดยวางท่อที่น้ำตกไพรสวรรค์ วางท่อกันบริเวณบ้านโคกทราย บ้านโพรงจระเข้ บ้านทุ่งหนองแห้ง กินอาณาเขต 2 ตำบลโพรงจระเข้ ตำบลในควน ช่วยให้ดีขึ้นสะดวกสบายมากขึ้น

การฟันฟูป่าไม้เป็นไปได้น้อยมาก เพราะรัฐไม่ให้ความสำคัญแต่โรงเรียนบ้านโคกทราย ได้ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ในบริเวณหลังโรงเรียน ปลูกต้นกล้าไม้ได้มาจากอุทยานเขาช่อง ปลูกโดยใช้เนื้อที่ประมาณ 12 - 14 ไร่ โดยใช้ท่อวางทุกต้นแล้วเจาะรู และปล่อยน้ำวันละ 2 ครั้ง คือตอนเช้า ตอนเย็น จากวันนี้ต้นไม้เป็นป่าไม้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทุกวันนี้ และตอนนี้ทาง สกว. ได้ให้ทุนมาจัดทำโครงการคืนกล้วยไม้คืนป่า

3. ป่าไม้และป่าชุมชน

ป่าไม้มีมากในเทือกเขาบรรทัด และบริเวณเชิงเขา (ในสมัยก่อน) แต่ตอนนี้ถูกบุกรุกและต้นไม้หายไป ป่าหายไปด้วย

ลักษณะทรัพยากรในป่า เป็นป่าไม้เบญจพรรณ มีต้นไม้หลากหลายชนิด ในป่ามีผลไม้ มีพืชสมุนไพร มีสัตว์ป่ามากมาย หลายชนิดแต่ตอนนี้ ป่าไม้ ผลไม้ พืชสมุนไพร สัตว์ป่านี้น้อยมาก โดยเฉพาะสัตว์สูญพันธุ์ไปเกือบทุกชนิด

การจัดการของเจ้าหน้าที่สำหรับป่า สมัยที่คนเขียนยังเป็นเด็กประมาณ 12 - 15 ปี โดยขึ้นไปบนภูเขาเหินนก ลิงเป็นจำนวนมาก มีผลไม้ชนิดหนึ่งคล้ายลูกลิ้นจี่ คนบ้านๆเรียกว่าลูกคอร์แลนด์ มีลิงนั่งกินอยู่ใน

ขณะนั้น พวกที่ไปเที่ยวร่วมกับนักศึกษาจากกรุงเทพที่เดินทางมาเที่ยว ล่องกินดู 2 คน ประมาณ 2 ชั่วโมง ให้หลังไม่มีอาการใดเกิดขึ้น แสดงว่าล่องกินได้ ที่ทล่องกินไม่เป็นไร พวกที่ไปเที่ยวร่วมกับคนที่เขียนก็กินด้วย และยังเก็บใส่สะพายผ้าห่ม กลับบ้าน ลักษณะของผลไม้เป็นผลสีเหลืองเวลากินต้องปอกเปลือก เหมือนลูกลิ้นจี่ รสชาติอร่อยกว่า หอมหวาน

ประโยชน์ที่ได้จากป่า

1. แหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ (สมัยก่อน)
2. มีพืชผักนำมาแกง (เฉพาะพวกถัสดัดคันไม่มีขายได้ดี บางคนติดคุก)
4. สภาพทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ

4.1 ประชาชน มีรายได้มาก

- ทำสวนยางพารา
- ปลูกผัก
- ปลูกผลไม้ ทุเรียน เงาะ มังคุด ลำไย ลองกอง

4.2 การจัดการปัจจัยการผลิต

ผลิตเอง ยางพาราที่ขายให้กับพ่อค้า 80 – 90 %

- ผลไม้ตอนนี้ไม่มีราคามากนัก
- ดันกล้วยส่งขายภาคอีสาน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัจจัยที่ซื้อจากภายนอก

- ชาวบ้านบางบ้านมีรถจักรยานยนต์ มี 3 – 4 คน เพราะมีลูก 4 คน
- ชาวบ้านมีรถยนต์ในหมู่บ้านเกือบทุกบ้าน

4.3 การตลาดและการค้า

- ทุกวันนี้ชาวบ้านพัฒนาตนเองโดยการเป็นพ่อค้า แม่ค้า เพราะตามหมู่บ้านมีตลาดนัดหลายแห่งในตำบลโพรงจระเข้ ตำบลในควน และตำบลใกล้เคียง การซื้อหาของชาวบ้านได้อาศัยตลาดนัด หากไม่จำเป็นจะไม่เข้าไปในเมือง

4.4 การใช้แรงงาน

- ชาวบ้านทำงานที่เป็นธุรกิจครัวเรือน โรงงานไม้ซึ่งเป็นแรงงานจากภาคอีสาน คนในหมู่บ้านและคนในครอบครัว

5. สภาพปัญหาของชุมชน / สังคม

5.1 ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

ในชุมชนบ้านโคกทรายชาวบ้านได้รายได้จากการกรีดยาง ปลูกผักผลไม้ การค้าขาย จากการทำงานโรงงาน จากการติดต๋ายาง ชาวบ้านหากอยู่อย่างพอเพียงก็อยู่ได้อย่างสบายแต่สภาพความต้องการของมนุษย์มีมาก ความต้องการสิ่งของอำนวยความสะดวก ต้องการความสวยงามความโดดเด่น ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้ ธนาคาร เงินนอกระบบ เงินกองทุนเงินล้าน เงินออมทรัพย์ของหมู่บ้าน เศรษฐกิจดีแต่รายจ่ายมาก

5.2 ปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน

- บ้านและครอบครัวแตกแยก
- คนในชุมชนแต่งงานตอนอายุยังน้อย
- เด็กวัยรุ่นติดยาเสพติด

5.3 ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

- พื้นดิน หน้าดินถูกทำลายจากน้ำท่วมพัดพา
- ทรัพยากรน้ำลดลง
- ป่าไม้ถูกทำลาย
- สภาพแวดล้อมถูกทำลายโดยการอุตสาหกรรม
- มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ในหมู่บ้านสภาพอากาศไม่ดี ทำให้สุขภาพไม่ดี
- การประกอบอาชีพของคนบางกลุ่มทำลายแหล่งน้ำทิ้งสิ่งสกปรกลงในลำคลอง

5.4 ปัญหาอื่น

- คนเล่นการพนันมากขึ้น
- การเล่นไฟ
- การเล่นหวยใต้ดิน
- การเล่นหุ้น

ปัญหาและอุปสรรค

1. นักเรียนพูดมากเกินไป (ครูเวียนหัว)
2. ขี้ว้อเหลือ (เพราะนักเรียนขาด 7 คน) ครู 2 ห่อ (อ้วน)
3. อุปสรรคในการวาดภาพ (ครูลืม)

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. นักเรียนสนุกสนานในการทำกิจกรรม

กิจกรรมการวิจัย 3.20

ชื่อกิจกรรม ทบทวนการทำงานของโครงการ

วัน / เดือน / ปี 4 มิถุนายน 2551 สถานที่

วัตถุประสงค์

1. ทบทวนการทำงานของโครงการ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือผู้ร่วมเวที

1. ครู	จำนวน	16	คน
2. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

เป็นกิจกรรมสรุปเพื่อ ทบทวนการทำงานที่ผ่านมาให้ครูหรือทีมวิจัยเห็น โดยเฉพาะครูหรือทีมวิจัยที่ไม่ได้เข้าร่วมทุกกิจกรรม เพื่อเป็นการทบทวนให้เห็นภาพร่วมกันว่าทำอะไรมาบ้าง ทำอย่างไร ทำแล้วได้อะไร มีปัญหาระหว่างทำอย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร

ตอนแรกไม่ได้วางแผนว่าจะต้องถึงกับทบทวนการทำงานทีมนี้อย่างนี้ (8-10 คน) เพียงแต่อยากมานั่งคุยเพื่อวางแผนถอดบทเรียนกันสักที แต่ปรากฏว่าครูอยากให้ทำเสียเลย เพราะเป็นช่วงเย็นทุกคนหมดภาระสอนแล้ว อีกอย่าง ผอ.ก็มานั่งอยู่ด้วย แม้จะไม่ตลอดเวลาแต่ก็นั่งอยู่โดยมาก อาจเพราะผอ.เองก็อยากรู้ว่า ทีมทำอะไรไปถึงไหนแล้ว

อย่างไรก็ตาม ครั้งนี้เพียงแค่เห็นหรือได้ครบที่วางไว้ข้างบน แต่อาจจะไม่ถึงกับละเอียดนัก และยังเห็นเพียงคร่าว ๆ ว่าทำอะไรต่อ เพราะเวลาหมดแล้ว ถ้า ครูต้องกลับบ้าน แต่ที่สังเกตคือ ครูบางคนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมก็นั่งฟังโดยตลอด ครูที่เคยเข้า ๆ ออก ๆ ก็นั่งฟังและเห็นอะไรมากขึ้น ได้เห็นภาพรวมทั้งหมดด้วยกัน

อ.ประจักษ์บอกว่า

- สกว.เหมือนเป็นการสอนพิเศษด้วยนวัตกรรมใหม่
- ทีมวิจัยไม่ควรเยอะเกินไป 3-5 คนก็พอ ทีมมากหนักใจ เหมือนรถทุกของหนัก เล่นยาก ไม่คล่องตัว การที่จะลงพื้นที่หรือทำงานพร้อมเพรียงกันยาก ถ้าจะทำให้เป็นระบบเป็นไปไม่ได้ ทุกคนคิดปัญหา มองว่ายุ่งยากทั้งเขาทั้งเรา

- การรวมคนให้เป็นหนึ่งเดียวยาก เพราะใจคนไม่เท่ากัน และบางคนเห็นว่า “ไม่ค่อยได้ประโยชน์” เพราะเขายังเข้าไม่ถึงแก่นธรรม (แก่นทำ) (แล้วทีมหลักละ เห็นเป็นยังไง?)

บุคลิกของผู้ที่จะเป็นนักวิจัย

- ต้องเป็นผู้ที่รู้จักมักคุ้นของคนในชุมชนดีพอสมควร
- ต้องมีมวลชนสัมพันธ์ดี
- ต้องเป็นผู้ที่ศรัทธาเพื่อสังคมและส่วนรวมดี เสียสละ
- มี power พอสมควร (แม้กระทั่งต่อทีมเอง) และทีมกับชุมชน

- ประการสำคัญ ผู้บริหารต้องเห็นดีเห็นงามเห็นชอบกับเรื่องที่ทำ เห็นเป็น “วาระแห่งชาติ” ต้องให้ความสำคัญ เพราะนั่นหมายถึงการจัดเวลา อำนาจในการระดมคน
- ผู้บริหารต้องคอยติดตาม ควบคุม ประเมินผล
- ผู้ปกครองไม่เข้าใจว่าวิจัยไปเพื่ออะไร
- เมื่อก่อนเด็กนั่งนิ่ง ตอนนี้งามเป็นจืดเป็นเขินเป็นเล่าเป็น
- เด็กไม่เข้าใจว่าวิจัยไปเพื่ออะไร ผู้ปกครองว่าเรียนพิเศษดีกว่า ทั้ง ๆ ที่เด็กได้ทุกอย่าง ตั้งแต่ วัฒนธรรม ประเพณี กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงความเห็น และในตัวเด็กเห็นชัดเป็นรูปธรรม “ตอนแรกเราคิดว่าเงินเป็นสิ่งสำคัญ แต่ตอนนี้เรารู้แล้วว่าเบ๊ยไม่สำคัญ ที่สำคัญคือความตั้งใจของผู้ปกครองและทีมวิจัย”

ปัญหาและอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

เด็ก

- ตั้งใจ
- เวลานั้น (งานกลุ่มงานส่วนตัว)
- ยังเห็นว่ามีภาระลอกงาน
- ช่วยกันวาดช่วยกันแต่ง
- เด็กทำกิจกรรมทั้งเปิดเทอมและปิดเทอม
- การนำเสนอของเด็กยังคิดระบบ ไม่ชัด ผิดกันเล่าจากงานกลุ่ม – บางเรื่องเด็กไม่รู้และไม่ได้ถามให้สุด

ครู

- ยังสั่งให้เด็กทำ
 - ยังไม่เข้าใจกระบวนการที่ต้องทำจากเด็ก
 - วิธีการ?
 - เวลานั้น
 - ไม่ได้พร้อม
 - เห็นว่าดีแต่ไม่รู้จะทำอย่างไร
- (จากการทำวิจัย เด็กรู้สึกละอายใจ ไร้อะไร เด็กมีปัญหาอะไร?)

กิจกรรมการวิจัย 3.21

ชื่อกิจกรรม วาดรูปตามจินตนาการ

วัน / เดือน / ปี 5 มิถุนายน 2551 สถานที่ โรงอาหาร โรงเรียนบ้านโคกทราย

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนวาดภาพตามจินตนาการ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	30	คน
2. ครู	จำนวน	6	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

นัดทำกิจกรรมกับทีมวิจัย แต่ปรากฏว่าเป็นวันไหว้ครู ตอนบ่ายครูประชุมผู้ปกครองต่อ ปล่อยเด็กทำงาน ที่เลี้ยงนัดต่อในวันจันทร์ ซึ่งเป็นวันที่ครูไปอบรมกันหมด ก็เหลือครูอีกประมาณ 3 คน จึงฝากงานให้เด็กทำ คือการเขียนสิ่งที่ตัวเองอยากเขียน วาดสิ่งที่ตัวเองอยากวาด

ปัญหาอุปสรรค

-

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

- ให้อิสระเด็ก เด็กทำได้

กิจกรรมการวิจัย 3.22

ชื่อกิจกรรม การขนานและวาดภาพมาจากบ้าน

วัน / เดือน / ปี 12 มิถุนายน 2551 สถานที่ โรงอาหาร

วัตถุประสงค์

1. การวาดภาพขนาน

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	8	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน

รายละเอียด

- นักเรียนเข้าร่วม 8 คน
- นักเรียนวาดภาพและเก็บงานเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2551
- นักเรียนวาดภาพการขนาน โดยแต่ละกลุ่ม ซึ่งมี 2 คน ก็ช่วยกันวาดดี แต่บางคนเดินเที่ยว ตามชอบสนาม แต่พอถามทราบว่าเงินหายไป 5 บาท หาไม่พบ
- นักเรียนช่วยกันวาดภาพตามจุดประสงค์ที่วางเอาไว้และพูดไปพลางทำงานไปพลาง คุยกันดั่งลั่นโหม่ง โลงเงตามประสา มีศัพท์ที่น่าฟังคือ “ทำงานออกมาหย่องเหย้ง” และช่วงหลังมีขนมค้างอยู่ในตู้เย็นเลี้ยงนักเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

1. นักเรียนร่วมกิจกรรมน้อย ฝนตก ผู้ปกครองมาประชุมที่โรงเรียน

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการเตรียมพร้อมล่วงหน้า

กิจกรรมการวิจัย 3.23

ชื่อกิจกรรม เสริมทักษะกับเด็ก

วัน / เดือน / ปี 16 มิถุนายน 2551 สถานที่ ได้ค้นไทร

วัตถุประสงค์

1. ฝึกความพร้อม ความกล้าแสดงออก

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	28	คน
2. ครู	จำนวน	3	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

นัคนักเรียนที่ได้ค้นไทร เพื่อเสริมทักษะฟังพูดอ่านเขียน เริ่มด้วยการชวนเล่นเกมส่กกลางแจ้งคลายเกรียด แนะนำตัวเอง พร้อมอ่านเรียงความที่ฝากเป็นการบ้านเรื่อง ความประทับใจตอนปิดเทอม อ่านเรียงความให้เพื่อนฟัง

วันนี้เป็นวันหยุด เด็กมากัน 28 คน เท่าที่อ่าน ส่วนใหญ่เขียนสั้น ๆ 3-4 บรรทัด และข้อความที่เขียนก็ไม่เห็นอะไรมาก ไม่เห็นเรื่องราวรายละเอียดที่เล่า ไม่เห็นความสำคัญ เห็นแต่สิ่งที่ทำตอนวันหยุด เช่น ไปเที่ยว กินข้าว ดูทีวี เล่นสงกรานต์ ไปวัด ไปสตูล ไปสวนสัตว์ แต่ไม่เห็นว่าเป็นความประทับใจตรงไหนอย่างไร

วิธีการให้อ่าน ให้อ่านทีละคนไม่ให้ดูโหย เพื่อนส่วนใหญ่จะตั้งใจฟัง แต่พอให้อ่านไป 3-4 คน เห็นว่า ที่เขียนนั้นจำไม่ได้ เล่าไม่ได้ ต้องการโหยมาอ่านให้เพื่อนฟัง แต่พี่เลี้ยงก็โหด เพราะอยากรู้ว่าเด็กเล่าอย่างไร ก็ที่เขียนเป็นอย่างไร

บางคนเล่าน้อยกว่าที่เขียน บางคนเล่ามากกว่าที่เขียน บางคนเล่าได้สนุกสนาน เห็นภาพ สร้างความครั้นเครงให้เพื่อนๆ หลังจากนั้นให้แบ่งกลุ่มระดมความคิด โดยแจกให้อ่าน แล้วให้ช่วยกันคิดว่า ที่อ่านของเพื่อนเป็นอย่างไร ถ้าจะเขียนให้ดีขึ้นต้องเขียนอย่างไร แล้วให้นำเสนอ ยังนำเสนอทั้งแบบสั้น ๆ และส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึงกัน ทั้งรูปแบบและเนื้อหา

ฝากการบ้านให้กลับไปเขียน “สิ่งที่หนูอยากเล่า” ใหม่ ไม่ต้องวางกติกอะไรให้มาก แต่กำหนดให้ว่า ต้อง 20 บรรทัด เพราะอยากรู้ว่าเด็กจะสามารถหรือไม่ เป็นการเช็คเด็กอีกครั้ง นัดต่อวันพุธเป็นช่วงโรงเรียนปิด ทำกิจกรรมกับนักเรียนเพื่อเพิ่มทักษะ ฟังพูดอ่านเขียน กิจกรรมเสริม เช่น ให้เขียนเรื่องเล่าตอนปิดเทอม ให้นำเสนอ ให้แบ่งกลุ่ม เล่นเกมฝึกทักษะ ระดมปัญหา นำเสนอแนวทางวิธีเขียนเรียงความ และมีการบ้านให้เด็กลองกลับไปเขียน นัดต่อวันพุธ ปัญหาคือ เด็กยังเขียนไม่ได้อย่างเป็นเรื่องเป็นราว ยังเล่าได้ไม่คล่อง แต่ถ้าซัก หรือช่วยถามนำ ก็จะตอบได้ เล่าได้ โจทย์คือ ทำอย่างไรจะทำให้เด็ก พัฒนาทั้ง 4 ด้าน แต่ก็เห็นว่าปัญหาหลักน่าจะอยู่ที่ระบบการเรียนการสอนด้วย ครูมีวิธีการสอนอย่างไร นโยบายโรงเรียน/กระทรวงเป็นอย่างไร เด็กเมื่อก่อนกับเด็กวันนี้เป็นอย่างไร สาเหตุอาจไม่ใช่อยู่ที่ตัวเด็ก แต่ด้วยระยะเวลาสั้น ๆ ของโครงการ จะเปลี่ยนอะไรได้แค่ไหน? (ครู เด็ก)

ปัญหาอุปสรรค

1. เด็กเขียนไม่คล่อง
2. สะกดไม่ถูก
3. ทำงานช้า

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

- ทุกคนกล้าออกมาเล่าสิ่งที่ตัวเองเขียนให้เพื่อนฟัง
- ได้แสดงออกเหมือนกัน เท่าเทียมทุกคน
- การทำกิจกรรมสนุก ๆ ผ่านเกม กับเด็กช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้แม้จะให้เขียนก็ไม่เบื่อ
- เด็กอยู่ในกติกา ชวนทำชวนเล่น เป็นอย่างดี
- เด็กมีความต่างกัน กลุ่มเด็กเก่ง มักจับกลุ่มกับกลุ่มเด็กเก่ง (พี่เลี้ยงจับแยก) กลุ่มอ่อน เพื่อนไม่ค่อยสนใจ มีเด็กประมาณ 4 คน ที่ช้ามาก นั่งฟังอย่างเดียว ไม่คุยกับใคร มีเด็กหลายคนที่ยังเขียนไม่ได้เลย เช่น ทรงพล ไม่ได้นำส่งการบ้าน แต่ก็พยายามเขียนส่งให้จนได้ หลายคนเขียนมาจากบ้าน ที่เขียนไม่ได้ก็มานั่งเขียนใต้ต้นไม้ กลุ่มเด็กผู้ชายจะค่อนข้างซน แต่ก็สนใจดี กระตือรือร้นดี

กิจกรรมการวิจัย 3.24

ชื่อกิจกรรม เสริมทักษะกันต่อ (ซ้ำอีกครั้ง)

วัน / เดือน / ปี 18 มิถุนายน 2551 สถานที่ ได้ค้นไทร

วัตถุประสงค์

1. สร้างความมั่นใจให้กับเด็ก
2. ฝึกพูดให้คล่อง
3. ฝึกเขียน

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	28	คน
2. ครู	จำนวน	3	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

ต่อเนื่องจากวันที่ 16 มิถุนายน เนื่องจากโรงเรียนปิด เป็นโอกาสดีทำกิจกรรมเสริมทักษะให้นักเรียน ฝึกเขียน ฝึกพูด สร้างความมั่นใจ ฝึกพูดหน้าห้อง

เริ่มด้วยการชวนเล่นเกมเล็กน้อย สร้างความคุ้นเคย ระหว่างรอเพื่อนที่กำลังมา เกมต่อปากต่อคำ

ฝึกทักษะเรื่องการคิด การใช้ภาษา แสดงออก การทำงานกลุ่ม (ให้แบ่งกลุ่มช่วยกันตอบ)

ติดตามงานที่ให้เขียนหัวข้อ “หนูอยากเล่า...” ซึ่งให้คิดง่าย ๆ ว่า อยากเล่าเรื่องอะไรก็ให้เล่ามาให้เห็นภาพ โดยกำหนดความยาวไม่น้อยกว่า 20 บรรทัด ปรากฏว่าครั้งนี้ทุกคนเขียนได้มากกว่าคราวที่แล้ว เกือบจะทุกคน พร้อมภาพประกอบ เริ่มมีข้อหน้าบ้าง เริ่มมีการวรรคให้เห็น และหลายคนอยากออกมาเล่า สิ่งของตัวเองเขียนให้เพื่อนฟัง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีและเห็นได้ชัด การทำงานกลุ่มเริ่มปะปนระหว่างกลุ่มมากขึ้น เห็นชัดในตัวเด็กที่เก่ง และตัวเด็กที่อ่อน ซึ่งอันที่จริง เด็กขาดความมั่นใจมากกว่า ไม่กล้ามานาน จนเปลี่ยนแปลงยาก แต่ก็เห็นแนวโน้มที่ดี เช่น อรุณ ทรงพล ชายที่เพิ่งมา หมึกที่พูดเก่งแม้จะเพิ่งมาร่วม กิจกรรม เศษ ที่ดูเกร แต่ตั้งใจเขียนงานมาส่งมาก เจ เจมส์บ่อนไก่ ดูกี และกลุ่มผู้ชายอีกหลายคนที่คุณเหมือนไม่ค่อยสนใจตอนแรก แต่วันนี้ให้ความร่วมมือที่ดีมาก พยายามเขียน พยายามทำงานที่มอบหมาย และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม พร้อมทั้งช่วยกันระหว่างเพื่อนด้วย ครุมา 3 คน

การชวนเล่นเกมสลับวิชาการ ช่วยได้มาก เด็กสนุก ไม่เบื่อ เป็นสิ่งใหม่ ไม่เคยมีในห้องเรียน กระตือรือร้น เห็นแววเด็ก เห็นศักยภาพ เด็กไม่ได้โง่ แต่ระบบการศึกษาทำให้เด็กยังเรียนยังไม่ลง และมีเด็กมาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คนเก่าที่หายไปก็เพราะติดธุระ

ข้อสังเกต

บางคนเร็วมาก ตอบอยู่คนเดียว

บางคนช้ามาก และไม่คอยช่วย

บางคนพยายามกระตุ้นให้เพื่อนได้คิดได้ตอบด้วย

เด็กไม่เคยเล่นเกมนี้ (ต่อปากต่อคำ) บางคนเล่นไปหลายรอบก็ไม่เข้าใจว่าจะต่อปากต่อคำให้ได้ตามกติกาอย่างไร แต่ในกลุ่มจะมีคนเก่งคอยช่วย

หากให้แบ่งกลุ่มกันเองมักเลือกคนที่ เป็นเพื่อนสนิท คนเก่งมาอยู่ด้วย คนที่ไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยกล้า ไม่ได้รับเลือก

หลังจากนั้นย้ายที่นั่งไปรวมกลุ่มบนพื้นหญ้าให้คนที่อยากเล่ามาเล่าสิ่งที่ตัวเองเขียน บางคนก็แถมด้วยการร้องเพลง เพื่อน ๆ ชอบ

บ่ายต่อด้วยการผลัดกันเล่า แต่คราวนี้ให้เพื่อนได้มีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นกับสิ่งที่เพื่อนเล่า ทั้งเรื่อง ทั้งการพูดและการเขียน ฝึกในการวิเคราะห์ มอง สังเกต และค้นหาจุดบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป จะบ่ายสามแต่ส่วนใหญ่ก็อยากจะทำของตัวเอง ที่สุดก็ได้ไม่ครบทุกคน

ปัญหาเรื่องเขียนไม่ได้ อ่านไม่ออก คงไม่ใช่เรื่องที่จะมาแก้กันง่าย ๆ แค่วันสองวัน แต่น่าจะต้องหาวิธีการที่หลากหลายมาใช้ และต้องให้เด็กได้ฝึกบ่อย ๆ ไม่ใช่ให้ฟังคำสั่งอย่างเดียว แต่ต้องให้เด็กรู้จักคิด กระตุ้นให้เห็นความสำคัญ ให้กำลังใจ ซึ่งอันที่จริงถ้าสังเกต จะเห็นว่า เด็กพร้อมที่จะรับรู้และเปลี่ยนแปลง ถ้ามีวิธีการที่เหมาะสม หากเทียบกับเวลาที่เข้ามาทำกิจกรรมกับเด็กกลุ่มนี้ใน 2 วันนี้ นับว่าพอใจกับผลที่ได้

อย่างไรก็ตาม เรื่องของทวดโคกทรายก็ต้องเป็นประเด็นสำคัญด้วย จึงฝากให้เด็กไปเรียบเรียงมาใหม่เท่าที่ตัวเองจะทำได้ตั้งแต่ต้นจนจบ และให้มากที่สุด

เรื่องประวัติความเป็นมา แต่พอถามว่าได้หรือไม่ ส่วนใหญ่จะบอกว่าไม่ได้ เพราะไม่รู้ และที่บ้านหรือใกล้บ้านก็ไม่มีใครรู้ ซึ่งไม่เป็นไร เพียงแต่อยากรู้ว่าเด็กมีความพยายามในการขวนขวายมาให้พี่เลี้ยงดูหรือไม่ เพราะเท่าที่ดู เด็กอยากให้พี่เลี้ยงเข้าไปอีก ไม่นัดก็ไม่ยอม อยากให้นัด ตกลงเป็นวันศุกร์นี้ เข้า สรุปแล้ว อาทิตย์นี้ ก็เลยนัดแบบวันเว้นวัน เด็กไม่เป็นไร ฝึกกันต่อไป

ปัญหาอุปสรรค

1. ยังเขียนไม่คล่องเหมือนเดิม แต่ทุกคนมีความพยายามมาก

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. คราวนี้เกือบทุกคนเขียนได้มากกว่าคราวที่แล้ว
2. เรื่องที่เขียนนำอ่าน มีสีสันเห็นภาพมากขึ้น ขยายความได้มากขึ้น มีการวาดภาพประกอบเยอะ
3. ยังมีเรื่องภาษาเขียน ยังเขียนผิดอยู่มาก เว้นวรรคตอนไม่ได้ ไม่มีย่อหน้า ใช้คำซ้ำ ๆ กันมาก

กิจกรรมการวิจัย 3.25

ชื่อกิจกรรม ทบทวนเรื่องทวดโคกทราย (อีกครั้ง)

วัน / เดือน / ปี 20 มิถุนายน 2551 สถานที่ ใต้ต้นไม้

วัตถุประสงค์

1. สร้างความมั่นใจให้แก่เด็ก
2. ฝึกพูดให้คล่อง
3. ฝึกเขียน

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	28	คน
2. ครู	จำนวน	3	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

วันนี้เป็นวันศุกร์ โรงเรียนยังปิดเพราะครูไปอบรม นักเรียนอยากมาทำกิจกรรม เริ่มด้วยการเล่นเกมเหมือนเดิมเพื่อเรียกความพร้อม เรียกพลัง สลับด้วยการส่งการบ้านโดยการเล่าให้เพื่อนฟัง “ตามรอยทวดโคกทรายได้อะไรมาบ้าง” เป็นบางคน รู้สึกว่าครั้งนี้จะเป็นการบ้านที่ยากที่สุด เพราะเด็กเขียนไม่ได้อีกแล้ว ได้มาน้อย ไม่สมบูรณ์ ไม่ปะติดปะต่อ ครั้งนี้เป็นงานเขียนส่วนตัว คนที่เขียนและเล่าได้มากที่สุดเป็นน้องเฟิร์น เขียนมาถึง 3 หน้ากระดาษ ส่วนคนอื่น ๆ ก็เขียนมาเหมือนกัน แต่ได้ไม่มาก บางคนเขียนแบบสรุปแล่นข้อมูลไม่ตรงกัน แต่ก็สามารถสรุปใจความได้ระดับหนึ่ง (เริ่มเห็นแววเรียบเรียงได้)

แต่ถ้าให้นั่งเล่าภายในกลุ่ม หลายคนจะช่วยกันคิด ช่วยกันเสริม จะได้เนื้อหามากขึ้น แต่สรุปแล้วข้อมูลเกี่ยวกับทวดโคกทราย เท่าที่สรุปจากของเด็กมีที่สงสัยอีกหลายอย่างเช่น

- ทวดเป็นคนอย่างไร ลักษณะนิสัย รูปร่างหน้าตา
- การปฏิบัติตัวของทวดตอนเป็นคนธรรมดาเป็นอย่างไร ต่างจากคนอื่นอย่างไร
- ลูกทวดมีกี่คนกันแน่ เป็นหญิงหรือชาย?
- ใครกันแน่ที่เป็นคนส่งข้าวส่งน้ำให้ทวด
- เดิมบ้านทวดอยู่ตรงไหน
- สายตระกูลของทวด เป็นใคร มาจากไหน มีลูกหลานอย่างไร ทำได้หรือไม่
- ก่อนทวดจะถู ครั่งสุดท้ายใครเป็นคนเห็น เป็นอย่างไร?
- เมื่อทวดหายไปแล้ว อีกนานหรือไม่จะปรากฏเป็นเสือ
- มีชาวบ้านหรือเรื่องเล่าจากชาวบ้านประกอบว่าอย่างไร ในการยืนยันความเชื่อเหล่านี้
- เป็นงู คนที่เล่ายืนยัน?
- เรียบเรียงให้เป็นคำานานที่มีพลัง มีความน่าเชื่อถือ มีข้อขัดแย้งน้อยที่สุด เตรียมเวทีตรวจสอบข้อมูล

ปัญหาอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. เด็กเล่าดีขึ้น

2. เด็กกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

3. ทำซ้ำอย่างระมัดระวัง จะทำให้ทักษะต่าง ๆ ไหลออกมาโดยไม่รู้ตัว ใช้เวลาไม่นาน เด็กก็เก่ง
อย่างที่ครูอยากได้แล้ว

กิจกรรมการวิจัย 3.26 เสริม ประชุมครู เพื่อดูเอกสาร การเขียนรายงาน ปัญหาและการ แก้ปัญหาโครงการ

วันที่ 11 พฤษภาคม 2551

วัตถุประสงค์

เพื่อรายงานความก้าวหน้าของโครงการ

รายงานความก้าวหน้าของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำความเข้าใจเรื่องการบันทึก และการ
เขียนรายงาน เนื่องจากทุกโครงการมักมีปัญหาเรื่องการบันทึกเวทีหรือการบันทึกกิจกรรมที่ทำ ทำให้ไม่
สามารถเขียนรายงานแบบงานวิจัยท้องถิ่นได้ จึงได้ทดลองออกแบบเครื่องมือเพื่อให้นักวิจัยได้เตรียมตัวใน
การบันทึกข้อมูลตั้งแต่เนิ่น ๆ

คนที่บันทึกเป็นหลักมีสองคนคือ ครูมนัสนันท์ และครูโส ที่ผ่านมา ครูมนัสนันท์มีการบันทึกกิจกรรม
มาโดยตลอด แต่ยังไม่ได้มีการนำออกมาให้ทีมวิจัยเพิ่มเติมอย่างสมบูรณ์จากทีมวิจัยทุกคน (ไม่มีใครอยาก
ยุ่งกับเอกสาร) แต่อย่างน้อยครูมนัสนันท์ก็มีการเก็บบันทึกไว้ทุกครั้งที่มีการทำกิจกรรม ส่วนค่าใช้จ่ายยังไม่ได้มี
การเบิกจ่ายมากนัก เนื่องจากอุปกรณ์บางส่วนก็ใช้ของโรงเรียน

วันพฤหัสบดีที่ 22 นี้ ครู 5-6 คน จะพาเด็กลงพื้นที่ไปเรียนรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของชุมชน และ
ทวดโคกทราย

กิจกรรมการวิจัย 3.27 ฝึกทักษะผ่านกระบวนการ

วัตถุประสงค์

ทบทวนกิจกรรมฝึกทักษะ สุจริตผ่านกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรม

นักเรียน ครู พี่เลี้ยง

สรุป

เป็นการประชุมกับทีมวิจัยหลักเพื่อหาเรื่องาน ปัญหา และการแก้ปัญหา กับครูนนท์ ครูสมคิด ครูโส และครูจักษ์ แจ้งความประสงค์ว่าอยากมาเล่าให้ฟังว่าช่วงที่โรงเรียนปิดทำกิจกรรมอะไรกับเด็ก แล้วได้อะไรบ้าง รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดกับครูว่าครูรู้สึกอย่างไร เห็นอะไรบ้าง

ในส่วนของครูสมคิดบอกว่ายังไม่พอใจ เห็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนแล้ว แต่ยังไม่อยู่ในระดับที่เห็นได้ชัด ในขณะที่ครูนนท์เล่าว่าเมื่ออาทิตย์ที่แล้วได้พาเด็กไปวัด ปรากฏว่าเด็กคนที่ไม่เคยพูดเรียนไม่เก่ง อ่านหนังสือไม่ออก กลับนำเสนอได้ดีมาก และอาจารย์ก็ได้ยกตัวอย่างเด็กที่เห็นชัดว่าเปลี่ยนแปลงมาอีก 4-5 คน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างครูนนท์กับครูสมคิดพอสมควร

ครูสมคิดบอกว่า หรือว่าอยู่กับครูเด็กไม่กล้า เพราะอยู่กันมานาน ครูก็ชินเด็กก็ชิน ทำกันแบบเดิมให้ทำอะไรก็ไม่กล้า ไม่อยากทำ ครูสมคิดบอกว่า หรือว่าเราต้องเปลี่ยนวิธีการสอนกันใหม่ ลองแลกเปลี่ยนที่สกว.ทำ เพราะถ้าทำได้ผลจริง เด็กเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นก็น่าสนใจ ส่วนครูนนท์บอกว่า น่าจะมีชั่วโมงวิจัยในเวลาเรียนที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กและครูได้มีชั่วโมงทำวิจัย ไม่ต้องใช้เวลานอก

ครูจักษ์บอกสั้น ๆ ว่า หรือว่าเราต้องเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่

กิจกรรมการวิจัย 3.28

ชื่อกิจกรรม เล่าเรื่องทวด

วัน / เดือน / ปี 7 สิงหาคม 2551 สถานที่ อาคารเอนกประสงค์

วัตถุประสงค์

1. อาชีพของคนในหมู่ 6
2. ทบทวนข้อมูล

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	41	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน

รายละเอียด

นักเรียนออกมาเล่าเกี่ยวกับทวด พิธีกรรม ประเพณีโรงเรียน ประเพณีชุมชน ครูให้เด็กนำเสนอในห้องเรียน พี่เลี้ยงเพียงเข้าไปสังเกตการณ์ วิธีของครูก็คือ ให้เด็กวาดรูปเกี่ยวกับวิถีชีวิตคนในชุมชนสมัยก่อน เสร็จแล้วครูให้เด็กออกไปนำเสนอเกี่ยวกับประวัติทวดโคกทราย ปรากฏว่าเด็กนำเสนอให้น้อยมากเมื่อเทียบกับครั้งที่ผ่านๆ มา และรู้สึกว่าเด็กไม่กล้า

พี่เลี้ยงแทรกแซงเล็กน้อยช่วงก่อนเลิก โดยหารือกับครูว่า น่าจะแบ่งเป็นกลุ่มให้รับผิดชอบเชิงประเด็นหรือไม่ เพื่อให้เด็กมีเวลาในการไปร่วมกันแชร์ข้อมูล แล้วเรียบเรียงให้เป็นเรื่อง มานำเสนอ และถ้าเป็นไปได้ให้เชิญคนแก่มาให้ข้อมูลเพิ่มเติมประเด็นละ 1-2 คน ล้อมวงคุยกัน โดยแยกประเด็น เพราะเป็นช่วงท้ายของโครงการแล้วแต่ข้อมูลยังไม่เสถียร

ปัญหาอุปสรรค

1. นักเรียนพูดเร็ว
2. ข้อมูลไม่ตรงกัน
3. วันนี้กิจกรรมสับสนเพราะนักเรียนนำเสนอประวัติทวด ประเพณีชุมชนไม่ได้ เพราะเนื้อหาไม่ค่อย

ชัดเจน การพูดไม่ปะติดปะต่อ

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

คนเป็นคนต้องรู้จักแผ่นดินเกิด รู้จักบุญคุณพ่อแม่ รู้จักบุญคุณครูอาจารย์ รักพรรคพวกเพื่อนฝูง

กิจกรรมการวิจัย 3.29

ชื่อกิจกรรม เล่าเรื่องทวด (อีกครั้ง)

วัน / เดือน / ปี 8 สิงหาคม 2551 สถานที่ อาคารอเนกประสงค์

วัตถุประสงค์

1. ชักถามประวัติจากผู้รู้
2. ประวัติทวด

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	41	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

1. ครูประจักษ์ชักถามนักเรียนที่ได้รับมอบหมายไปเชิญบุคคลที่จะมาให้สัมภาษณ์
2. ครูสมคิดระดมความคิดในการตั้งคำถาม
3. ผู้รับเชิญมาถึงโรงเรียนเวลา 13.25 น. ดาชม ชัยจันทร์ อาชีพ เลื่อยไม้ ทำสวน

จากนั้นชักถามดาชมเรื่องประวัติโรงเรียนบ้านโคกทราย โดยการสัมภาษณ์ดาชม กำนันเขต เทศบาล ใช้ตนเองบริจาคที่พร้อมอาคารปี 2497 ตอนแรกจัดคนมาสร้างโรงเรียน 4 คน มีนายพอม นายเฟื่อง นายบรรทม นายอิม โรงเรียนสร้างเสร็จ นักเรียนมี 2 ห้องเรียน มีครูมาสอนคนแรกชื่อนายจรูญ สังขาว สอนในช่วงบ่าย เพราะช่วงเช้านายจรูญสอนที่โรงเรียนวัดโพรงจระเข้ การสอนเน้นเรื่องการอ่านพยัญชนะและสระ การสอนบวกเลข ลบเลข

ต่อมากำนันเขต ได้ขอครูจากอำเภอ ทางอำเภอส่งครูราชซึ่งเป็นชาวพัทลุง ตอนนั้นโรงเรียนอยู่ที่ตลาดนัด ถูกลมพัดเลียบคิ้วยามาตั้งใหม่ ดาชมคิดกับผู้ใหญ่พิศ ไปซื้อที่ดินใหม่ของนายยัง นานช้า โดยโกเอียงยึดที่ดินมา ให้ผู้ใหญ่พิศขายในราคา 10000 บาท ตั้งโรงเรียนเมื่อปี พ.ศ.2513

ปัญหาอุปสรรค

- เวทียังไม่ค่อยพร้อม ยังไม่ค่อยเป็นไปตามกระบวนการ เพราะครูรีบเกินไป ผลักกันถามตอบแทนเด็ก
- ไม่ได้เป็นไปตามวางแผนไว้ ข้อมูลได้เพิ่มน้อย
- คนเล่าไม่ค่อยมีความเห็นเพิ่มเติม
- ไม่มีการแบ่งกลุ่มหรือให้เด็กเตรียมตัว
- ลักษณะของเวทีกว้างเกินไป เด็กได้ยินไม่ทั่วถึง
- เด็กจดไม่ทัน บางคนฟังเพลินลืมนิด
- เสร็จจากกิจกรรมไม่ได้สรุปร่วมกัน

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

-

กิจกรรมการวิจัย 3.30

ชื่อกิจกรรม ตรวจสอบประวัติทวด

วัน / เดือน / ปี 14 สิงหาคม 2551 สถานที่

วัตถุประสงค์

1. ชักถามประวัติจากผู้รู้

2. ประวัติทวด

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	41	คน
2. ครู	จำนวน	4	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน
4. ภูมิปัญญา	จำนวน	4	คน

รายละเอียด

- ข้อมูลชัดเจน แต่มีตอนสุดท้าย กระทั่งทวดลูกชายเป็นคนเผา เพื่อต้องการทำลาย
- พิธีกรรมชัดเจน
- ประวัติหมู่บ้าน ผู้ใหญ่เอียงได้เพิ่มเติมคือ ชาวบ้าน ม.6 – ม.4 เป็นชาวบ้านที่ให้ความร่วมมือในด้าน

ร่างกายแรงใจ ข้าวปลาอาหาร

ประวัติโรงเรียนครูคนแรกที่สอน คือ นายจรูญ สังขาว โดยสอน 2 โรงเรียน ช่วงเช้าสอนที่โรงเรียน วัดโพรงจระเข้ ช่วงบ่ายสอนโรงเรียนบ้านโคกทราย โดยใช้กระดานชนวน และเขียนด้วยดินสอพอง โรงเรียนบ้านโคกทรายตั้งอยู่เป็นเวลา 16 ปี จาก 2597 – 2513 โรงเรียนหลังที่ คือ 2513 จนถึงปัจจุบัน

ประวัติทวด

- เด็กหญิงจุฑามาศ ทหารไทย รายงาน การพูดเร็ว ชัดเจน พูดไม่มองหน้าผู้พูด ก้มหน้าก้มตาอ่าน
- ตลอดประวัติทวดที่นักเรียนนำเสนอชัดเจน

พิธีกรรม

- สาริต นำเสนอ การพูด เป็นการอ่านมากกว่าการพูด หันหน้าไปด้านนอก หันหลังให้ผู้ชม พูด

ชัดเจน

ปัญหาอุปสรรค

-

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

-

กิจกรรมการวิจัย 3.31

ชื่อกิจกรรม ศึกษาดูงาน โรงเรียนสวัสดีรัตนานิกมข

วัน / เดือน / ปี 10 กันยายน 2551 สถานที่ โรงเรียนสวัสดีรัตนานิกมข

วัตถุประสงค์

1. ไปดูงานปิดโครงการการทำเคราะห์บ้าน ได้อะไรจากงานนี้

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. นักเรียน	จำนวน	11	คน
2. ครู	จำนวน	3	คน
3. แขกผู้มีเกียรติ			

รายละเอียด

ครูและนักเรียนตัวแทนทีมวิจัย ร่วมเวทีนำเสนอโครงการการทำเคราะห์บ้านของโรงเรียนสวัสดีรัตนานิกมข ที่อ.นาโยง เป็นการปิดที่จำลองสถานการณ์เหมือนจริงของทีมวิจัย

1. การแสดงบทบาทสมมุติโดยการนำเสนอข้อมูลการทำเคราะห์บ้านออกมาในรูปของการแสดง วัสดุการทำเคราะห์บ้าน วัสดุการทำศาล การใส่เครื่องเซ่นไหว้ การทำพิธีเคราะห์ การช้ดน้ำมันต์ การเป่าสังข์ ฯลฯ

2. การทำงานของทีมวิจัยของโรงเรียน สรม. ชัดเจน

3. การวิจัยใจครั้งนี้ทำให้ได้ความรู้ในการทำเคราะห์บ้านสามารถเผยแพร่ไปยังชุมชนต่างๆ

4. การทำเคราะห์บ้านสามารถมีการสืบทอดโดยเยาวชนที่สนใจในโอกาสต่อไป

ปัญหาอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

1. หอมอบคนยังหวงวิชาอยู่
2. หอมอบให้ความรู้ในการตั้งคำถามไม่ชัดเจน
3. เวลาในการปิดโครงการน้อยเกินไป
4. มีเวลาในการตั้งคำถามน้อยเกินไป
5. นำไปออกแบบเวทีปิดโครงการตามรอยทวดโคกทราย

กิจกรรมการวิจัย 3.32

ชื่อกิจกรรม ประชุมย่อย 1

วัน / เดือน / ปี 11 กันยายน 2551 สถานที่ ชุมได้ต้นมะขาม

วัตถุประสงค์

1. งานปิดโครงการของโรงเรียนสรม. เป็นอย่างไร
2. ได้อะไรจากการปิดโครงการของโรงเรียนสรม.
3. งานปิดโครงการของโรงเรียนบ้านโคกทราย

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. ครู	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

1. ข้อมูลที่เด็กแสดงออกมาไม่ลึก เพราะถ้าหากคนไม่รู้ข้อมูลการทำเคราะห์จะไม่รู้เรื่องเลย เมื่อวานนี้
2. รูปแบบใช้ได้ แต่ยังไม่ถึงขั้นดี บรรยากาศเย็นมากฝนตกหนักตลอด
3. ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำเคราะห์บ้าน การปฏิบัติตัวของหมคทำเคราะห์บ้าน
4. ได้รู้ถึงการทำงานของนักเรียน และการทำงานกิจกรรมในการทำงานเป็นทีมดีมาก
5. โรงเรียนจะเข้าค่ายในวันที่ 20 – 21 กันยายน 2551 มีการวางแผน
 - 5.1 ทบทวนข้อมูล
 - 5.2 มีผู้ใหญ่มาตรวจสอบข้อมูลในตอนกลางคืน
 - 5.3 วางแผนปิดโครงการในวันที่ 9 กันยายน 2551

ปัญหาอุปสรรค

-

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

-

กิจกรรมการวิจัย 3.33 เตรียมเข้าค่ายนักวิจัย

วันที่ 19 กันยายน ณ โรงเรียนโคกทราย

วัตถุประสงค์

เพื่อร่วมกันทบทวนข้อมูล รวบรวม และตรวจสอบ
เพื่อฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง

ผู้ร่วมประชุม

ครู สกว.

หารือร่วมกันถึงโปรแกรมในการเข้าค่าย วันเวลา สถานที่ การจัดการต่าง ๆ เพื่อให้ค่ายออกมาอย่าง
สมบูรณ์ ครูจักษ์รับผิดชอบการจัดการเป็นหลัก สกว.รับผิดชอบกระบวนการ
ใช้นักเรียนเพียงครึ่งห้อง

กิจกรรมการวิจัย 3.34 เข้าค่ายทีมวิจัย ตรวจสอบข้อมูล

วันที่ 23-24 กันยายน ณ ที่ทำการอุทยานน้ำตกไพรสวรรค์ อ.บ้านตาขาว จ.ตรัง

วัตถุประสงค์

- เพื่อร่วมกันทบทวน ตรวจสอบข้อมูล เป็นครั้งสุดท้าย
- เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน

ผู้ร่วมกิจกรรม

นักเรียน ครู คนเฒ่า ภูมิปัญญา เจ้าหน้าที่ สกว. รวม 40 คน

เป็นกิจกรรมเข้าค่ายของโครงการ เพื่อทบทวน รวบรวม ตรวจสอบ และวางแผนปิดโครงการ กิจกรรมหลักของการเข้าค่ายครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่มีกิจกรรมสำหรับฝึกทักษะ และเพิ่มการเรียนรู้ของนักวิจัยหลากหลายอย่าง หลายวิธีการ ในส่วนของข้อมูล ยังไม่ละเอียด แต่ก็สามารถนำเสนอได้ ส่วนรายละเอียด ความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน ครูต้องไปรวบรวม เพื่อใส่รายงาน ในส่วนของเวทีปิด จะนำเสนอข้อมูลแค่ไหน นิทรรศการอย่างไร กิจกรรมอะไรบ้าง อุปกรณ์ที่ต้องใช้ คิดร่วมกัน

เป็นการเรียนรู้ร่วมกันผ่านเกมส์ ที่พี่เลี้ยงเจ้าหน้าที่จาก สกว. นำนักเรียนเล่นเกม ฝึกเขียนฝึกคิด ตลอดเวลา เฉพาะช่วงเช้าของวันแรก บางคนที่ยังเขียนไม่เสร็จไม่ยอมกินข้าวมื้อเที่ยง โดยเฉพาะเด็กนักเรียน กลุ่มที่ไม่ค่อยสนใจเรียน มีการชวนพรรคพวกไปนั่งรวมกลุ่มสุมหัวเขียนด้วยกัน คนเฒ่าคนแก่ก็เริ่มมากันแล้ว มากินข้าวเที่ยงกับเด็ก คนไหนเขียนเสร็จ อ่านให้เพื่อนฟัง เอาไปติดที่บอร์ด ผลัดกันฟัง ผลัดกันเล่า ผลัดกันหัวเราะ

ระหว่างการเข้าค่าย นอกจากมีเนื้อหาสาระเรื่องเกี่ยวกับหัวข้อการวิจัยแล้ว ยังแทรกด้วยการเล่นเกมสันทนตลอด ทำให้เด็กไม่เบื่อ สนุกสนาน พี่เลี้ยงเห็นเด็กเบื่อหรือเมื่อมีการเรียกร้อง ก็จะมีการชวนเล่นคลายเครียด เสร็จแล้วก็เข้าเรื่องงานต่อ มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม โดยเฉพาะเรื่องข้อมูล

นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยแต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูล ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่องประวัติหมู่บ้าน

กลุ่มที่ 2 เรื่องประวัติโรงเรียน

กลุ่มที่ 3 ประวัติทวด

อันที่จริงวันนี้ผอ.มีเพื่อนครูมาจากโรงเรียนอื่นสังเกตการณ์อีก 2-3 คน ตอนแรกผอ.กะว่าจะเปิดงานเสร็จแล้วไปประชุมที่อื่น แต่พี่เลี้ยงสกว.ขอให้ผอ.อยู่ดู และฟังเด็กนำเสนอก่อนแล้วค่อยเปิดงาน ทำให้ผอ.ได้เห็นเด็กได้เรื่องราวที่ทำวิจัยมาเป็นอย่างไร ควรปรับปรุงหรือมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง

ผอ.อวาร์ เหมรัตน์ เปิดการเข้าค่ายทีมวิจัย “ ตามรอยทวดโคกทราย ” ได้กล่าวถึงการแสดงออกของนักเรียนมีความกล้าที่จะกล้าพูด กล้าที่จะถาม กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และกล้าที่จะโต้แย้งในบางเวลา แต่ที่ต้องปรับปรุงคือการพูดหรือการนำเสนอข้อมูลบางครั้งยังดูจากข้อมูลที่บันทึกเอาไว้ ฉะนั้นการเตรียมตัวเป็นสิ่งสำคัญมากในการปิดเวทีการวิจัย สรุปว่าผอ.ไม่ได้ไปประชุมกับเพื่อนครูโรงเรียนอื่น

เย็นแล้วยังคงมีกิจกรรมต่อเนื่อง รวมถึงกิจกรรมกลางแจ้ง พี่เลี้ยงได้เตรียมลูกโป่ง เป็นที่สนุกสนาน ขอบใจของเด็กมาก คลายเครียด เป็นกันเอง นักเรียนบางคนติดตามครูจักษ์มาช่วยงานไม่กลับบ้าน แต่ขอเข้า

ถ่ายด้วย (เพราะเป็นเด็กเขียนไม่ได้ เขียนไม่เก่ง แต่เท่าที่เห็นมีความพยายามมาก ทั้งนายชาย และนายผม พยายามร่วมมือสุดฤทธิ์ ตั้งใจเขียนเต็มที่)

ภาคกลางคืน การทำงานมีทั้งทำเดี่ยว ร่วมคิด ร่วมเป็นกลุ่ม ร่วมเล่น ร่วมทำกิจกรรม ผู้ปกครองที่มาดู ลูกหลาน พี่เลี้ยงสกว.ก็ชวนร่วมกิจกรรมด้วย เป็นที่ประทับใจมาก กินข้าวเสร็จ ค่อยด้วยการคิดอย่างเป็นระบบ ที่นี้ให้แบ่งกลุ่ม ไประดมสิ่งที่ได้จากการทำวิจัย และเรื่องราวทั้งหมด ปรากฏว่าทุกคนตั้งใจทำงานเป็นอย่างมาก เทียงคืนยังไม่ยอมเลิกเขียน

คืนมาตอนเช้ามีกิจกรรมยามเช้า และเริ่มด้วยการนำเสนอสิ่งที่ให้กลับบ้านไปเมื่อคืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้เด็กแบ่งกลุ่มไปคิดออกแบบเวทีปิดโครงการ ได้ผลมาก เด็กมีความคิดที่ดีทีเดียว แม้กระตุนิดเดียว ก็รับรู้ได้ไวมาก ก็เลยเอาความคิดของเด็ก ๆ นี้แหละมาเป็นวางแผนเวทีปิดโครงการ

ปัญหาอุปสรรค

- ข้าวสุกช้า (กลางคืน) เด็กหิว พี่เลี้ยงชวนเล่นเกมสให้ลืมหิว

สิ่งดี ๆ จากการเข้าค่าย

- เป็นเวทีรวบรวมบททวน ตรวจสอบและวางแผนในตัว เป็นครั้งสุดท้าย
- เด็กสนุก และ ไม่เบื่อ เพราะเป็นการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน
- เห็นความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรมของเด็ก
- มีการแบ่งหน้าที่ ช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี
- เด็กไม่ขี้เกียจบันทึก แต่พยายามช่วยเหลือกันอย่างสุดความสามารถ
- บางคนเขียนออกมาได้เยอะมาก
- ร่าเริง แจ่มใส สนุกสนาน ได้งาน ใดทักษะเพิ่ม
- คนเฒ่าคนแก่ แหล่งข้อมูล 5 คน ให้ความร่วมมืออย่างดี
- ผู้ปกครองที่มาดูร่วมทำกิจกรรมกับเด็ก น่ารักดี
- ครูหลายคนพลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาดูแล คนที่มาไม่ได้กลางวันก็มากลางคืน มานอนเฝ้า และผลัดกันช่วยดูแลเด็กนักเรียนที่ครูมาเข้าค่าย มีน้ำใจมาก
- ผอ.มาดูแล และดูแลเด็กนำเสนอ
- เด็กซึมซับเรื่องทวด โศกทราศ สามารถแสดงละครได้ดี (เด็กทำกันเอง สมบูรณ์มาก)
- ได้ถอดบทเรียนเล็ก ๆ สำหรับครู
- ครูมีความรู้สึกรักต่อเด็กเปลี่ยนไป มองเห็นเด็กมากขึ้น
- สถานที่เียบสงบ กว้างขวางทำกิจกรรมได้

ปัญหาบ้าง

- ครูทีมวิจัย ไม่สามารถอยู่ร่วมตลอดเวลาที่เข้าค่าย เพราะต้องแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
- การสรุปเข้าค่ายไม่ได้ เพราะครูอยู่ร่วมไม่ตลอด
- ไม่สามารถถอดบทเรียนครูตามที่วางได้ เพราะโอกาสไม่อำนวย

กิจกรรมการวิจัย 3.35 เสริม การบนบานทวดโคกทราย

ผู้ร่วมกิจกรรม

ผู้รู้ คนทรง ครู นักเรียน

วัตถุประสงค์

- เพื่อทราบการบนบานทวดโคกทราย
- เพื่อทราบวิธีชีวิตคนในอดีต

สรุปกิจกรรม

ทวดโคกทรายเมื่อก่อนศักดิ์สิทธิ์มาก คนนับถือกันอย่างจริงจัง หนังสือโนราแต่เมืองลุงต้องขับหน้าบทตั้งเครื่อง ไม่เช่นนั้นไม่ได้ไปของแค้นที่ทวดชอบคือแกงพะแนง หนังสือโนราปะทัด ไม่มีหมู เพราะทวดเป็นอิสลาม ทวดทำท่าจะขบลูกสะไภ้ แต่ใจยังจำได้ ก็บอกว่าต่อไปไม่ต้องมาส่งข้าวห่อ “มึงอย่ามาส่งอีก พ่อเป็นเสียเสียแล้ว มึงอย่าเข้าป่า เสือมันหอมคนท้อง” จากนั้นจึงให้ลูกชายไปส่งห่อแทน ที่หลังก็ไม่มีแกเสียแล้ว ทวดไม่ได้ตาย แต่แก่ลง ตอนหลังมาเข้าฝันลูกว่า แกเป็นทวดแล้ว เขาก็ตั้งศาลให้ แต่ก่อนทวดอยู่หน้า 4 เสา ยกแครงเป็นที่นั่งที่นอน ได้ถนบก๋อไฟได้ ก่อนแก่ลงเป็นคนบ้างเป็นสัตว์บ้าง สมัยก่อนไม่มีเงิน 5 บ้านทางเดินไม่มี ไปไหนต้องลอดต้นไม้ พ่อครูจักษ์ไปตัดต้นไม้แล้วแบกกลับบ้าน ระหว่างทางรู้สึกว่าจะเดินลอดอะไรมืดๆ ปรากฏว่าพองยหน้าดูกลายเป็นช้าง พ่อตาจักษ์เดินลอดท้องช้างโดยไม่รู้ตัว เพราะความที่ป่ารกมาก เรื่องของทวดเป็นการเล่าเรื่องก่อนเกิน เล่าไม่ค่อยถูก แต่จำความได้ปุ๊บตาขยาก็หลงกันแล้ว ได้ยินได้ฟังแล้วแต่ยืนยันได้ว่าเรื่องของทวดเป็นเรื่องจริง ทวดเป็นคนคำไหนคำนั้น พูดจริงทำจริง ไม่โกหก เป็นคนดี ตาหมอช่อง ทวดหลักเขต ทวดโคกทราย 3 คนนี้เป็นเกลอ ไปมาหาสู่กันอยู่เรื่อย อภินิหารทวด

ตามกับตามอง จะไปปล้นพัทลุง เมียไม่ยอมให้ไปก็บ่นว่าขอให้ข้าหักอย่าได้ปล้น ตามกับตามองเดินยังไม่ทันขึ้นเขาเหยียบกิ่งไม้เขาแพลง ไปต่อไม่ได้ เลยไม่ได้ปล้นตามอง เดชอริชัย เป็นพ่อกำนันเกตุ เป็นคนแรกที่มานุกเบิกที่บริเวณนี้ เกือบ 200 ปีมาแล้ว นอกจากตามองแล้วที่มาพร้อมกับตามองมีตานัม ศรีรอด ที่ติดตามมาด้วย ยังมีพรรคพวกจากพัทลุงตามมาอีกหลายคน เข้ามาอยู่เพื่อบุกเบิกที่ดินทำกินใหม่ ถางป่าทำสวน

ที่ได้ชื่อโคกทรายเพราะบริเวณนี้ทรายมากองจำนวนมาก เป็นทรายเนียน สีขาวสะอาด ไหลมากับน้ำ คนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธประมาณ 80% อีก 20% เป็นศาสนาอิสลาม

สมัยก่อนไม่มีถนน มีผลไม้ เช่น ทุเรียน ก็จะหาบเดินเท้าไปขายที่ตลาดย่านดาขาว เดินเป็นวัน หาทุเรียนที่ละ 7-8 ลูก กินไปหาบไป ได้ดั่งคำที่ซื้อเคยซื้อเกลือ ลูกหมูตัวละ 25 บาทนอกจากนี้ยังไปไหนมาไหนทางเรือ ส่วนเสื้อผ้ามีเท่าใดใส่เท่านั้น ใส่จนกว่าจะขาด ขาดแล้วก็เย็บปะจนกว่าจะใส่ไม่ได้ มีเพียงเสื้อผ้าที่หาขาย ใครมีดั่งนั้นก็ซื้อที่ตลาดย่านดาขาว

คนทรงคนแรกชื่อ

นายมุ่ย แก้วสงคราม ตายไปเมื่อ 60 ปีที่แล้ว

ถัดมานายยัง นานซ้า

ถัดมานายลี ทวีสุวรรณ

แล้วก็นายจ่านง (อยู่) แก้วสงคราม อายุ 67 ปี เป็นคนทรงปัจจุบัน พ่อนายอยู่ตายเมื่อนายอยู่อายุได้ 7 ปี ตายอยู่ไม่ได้ตั้งใจที่จะเป็นคนทรง แต่อยู่มาวันหนึ่งทวดได้มาเข้าฝันนายอยู่ ให้อาคม ลับลมคมใน ไม่ให้ผีสถานางโรงมาแทรกแซง รักษาไว้ หลังจากนั้นนายอยู่ก็เป็นร่างทรงทวดขาว ทรงได้ทุกที่

“รู้ตัวตนแรกเวลาคลุมทั้งตัว ไม่รู้ตัว ก็นั่งร่างกันตัว ตอนแรก ๆ จะรู้สึกขนพอง พอทีนี้จะตั้งนะโม สักเก ทวดเหลงแซก

“ทวดเป็นเหมือนลม”

คำราม 3 คำแกกัมา มีอาคมมาให้ แก้วมาแทรกแซง

บริเวณหน้าวิหาร มีต้นไม้ใหญ่ 2 ต้น ไม้้นกนอน กับต้นตะแบก

สัน ขนลุก

บนหนังโนรา เทียนถวาย 3 จ่าม ไก่ปากทองต่อหัว (กินได้) แพะเขาทอง (กินได้) ข้าวเหนียวข้าวเจ้า ลูกปะทัด แกงแพะทั้งตัว เวลาบนให้ยกมือไหว้แล้วเอ่ยถึงชื่อทวดเฉย ๆ หลวงอยู่ตั้งเครื่องบูชาให้ทวดทุกปี

ทวดขาวมีลูกชาย อยู่มาลูกสะใภ้ตั้งท้อง ทวดขาวจึงบอกให้ลูกชายไปสร้างขนาให้ที่ชายป่า ได้ต้นไม้ไทร ย้อย ซึ่งมีพุ่มคกใบหนา ย้อยลงมาเลดูร่มรื่น เย็นสบาย

คร้าม คือ อย่างคูหมื่น คูแคลน

อย่าข้ามคร้าม คือ อย่าลืบทวด อย่าคูแคลนทวด

ทวดขาวเป็นคนที่มีชาวบ้านนับถือ มีสัจจะ มีศีล 5 มีดบะแก่กล้า

ไม่ชอบนาย ไกรบนให้เป็นนายมักไม่ได้ ทวดขาวเป็นหมอ รักษาเจ็บรักษาไข้ หมออาคม หมอยาแผนโบราณ คนสมัยก่อน เขาเรียน เขารับต่อ ๆ กันมา เพราะยังเป็นบ้านป่า

เมื่อก่อนไม่ใช่กันมาก

ทวดขาวชอบศิลปพื้นบ้าน

คนเราต้องสอเสริญ (ยกย่อง) ของโบราณ

หลาทวด อยู่ที่ ไทรห้อย อยู่ในกุโบร์ หรือเปลว จับทรงคาอยู่ที่บ้านคาอยู่เป็นครั้งแรก เปลวไทยแซก อยู่ใกล้กัน พอทีนี้ชาวบ้านเขาศพไปฝังใกล้กับหลาทวดไปเรื่อย ทวดจึงไปอยู่ที่อื่น

แถวป่าบอน โลกทราย พัทลุงเขาก็มีนับถือทวด

ทวดบอกว่าอย่าทำลายต้นไม้ ไทร ทวดจะมาอยู่ที่ต้นไม้ ไทร. หมอแคล้ว มาตั้งหลาทวดให้ เสาเดียว (หลังจากตั้งร.ร.แล้ว) ร.ร.มาขอที่ทวดเพื่อสร้างโรงเรียน มาปี 50 จึงได้ทำหลาทวดอันใหม่ที่เห็นปัจจุบัน สวย เพราะอาจารย์ถนัดถูกหอย เพราะอาจารย์ถนัดบนทวดเอาแล้วปรากฏว่าสำเร็จ จึงจัดการทำหลาทวดอันใหม่ให้

เวลาออกชื่อ ทวดโลกทราย ทวดบนควน ละหมาด 44 ทวดโหมเล็ก(นุ้ย) ทวดโหมใหญ่ โต๊ะมูบ โต๊ะม้า โต๊ะพังลุม ท่านวัดเขาอ้อ กาดออกชื่อแล้วมีพิธีเช่นไหว้

วันศุกร์ วันพุธ วันพระ ไม่ทรง ทรงได้ทุกเดือน เวลาแก้บนต้องวันเสาร์ อังคาร เพราะเป็นวันได้ฤกษ์ยามเหมาะสม

ปี 34 หลวงอยู่ไปตัดขางนาหวี ทวดไปตามหลายครั้งก็ไม่กลับ ดื้ออยู่นานที่สุดก็ต้องกลับตรง ไป
อยู่ที่ตระ เทียวท่องล่องหน เหนือน้ำได้น้ำ

บนของหาย บนได้งาน บนได้เรียน บนหายไข้ บนให้สำเร็จ

นางบอกเหตุคือเสียงคำราม

น้องเขยดาอยู่บนแล้ว พูกว่า ทวดโลกทรายไม่เก่งจริง ไม่เห็นบอกเบอร์ให้ถูก ไม่แน่จริง ปรากฏว่า
ถูกเมียเกือบตาย หมอไม่รับรักษา บอกว่าไม่เป็นอะไรต้องแก้บนให้

ศรัทธาทำให้เกิดศกดิ์สิทธิ์ จิตใจเป็นหลัก

ผอ.ร.ร.คนไหนไม่เชื่อมักมีเหตุร้ายเกิดขึ้น เช่น เจ็บไข้ ไม่สบาย

ทวดนอนหันหัวไปข้างตก มะหยัก็หันหัวไปข้างตก

ดับก้อนหินให้ทวดแล้วห้ามเด็กเดิน

คนไม่เชื่อบนไม่สำเร็จ

คนเชื่อบนสำเร็จ

เดี๋ยวนี้เจ็บไข้ไม่สบายไปหาหมอสะดวกกว่า ทวดเลขกลายศกดิ์สิทธิ์ลง

ถ้าจิตไม่นิ่งพอบทวดไม่สำเร็จ

กิจกรรมการวิจัย 3.36

ชื่อกิจกรรม เตรียมเวทีปิดโครงการ

วัน / เดือน / ปี 30 กันยายน 2551 สถานที่ ศาลาน้อยใต้ต้นตะแบก
วัตถุประสงค์

- วางแผนปิดโครงการงานวิจัยเรื่อง ตามรอยทวด โศกทราย

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. ครู	จำนวน	3	คน
2. เจ้าหน้าที่จาก สกว.	จำนวน	2	คน

รายละเอียด

การจัดกิจกรรมในวันที่ 9 กันยายน พอสรุปได้ดังนี้

- สิ่งที่ต้องตั้งแสดงในวันนี้คือ

- ภูมิปัญญาด้านอาชีพ
- ภูมิปัญญาด้านการเล่น

- อุปกรณ์การเกษตร พร้อมคำอธิบาย เช่น

- ปิ๊บไถ่นก
- ตะขานไถ่นก
- ธนูน
- หุ่นไล่กา
- กระสุน

- จำลองวิถีชีวิตสมัยก่อน

- ขน้า
- หิน 3 ก้อน
- ผลา
- กระด้ง
- ธนู
- พันธผัก
- หม้อดิน

ในวันนั้นนอกจากการจัดนิทรรศการแล้วยังมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

- การเก็บเงิน โดยการเซ่นไหว้จากภูมิปัญญา

- พิธีพระ (ชาวบ้านนำปิ่นโตมาถวายพระและนักเรียนผู้ปกครองรับประทานอาหารร่วมกัน
- การรำนโนราห์แก้บน
- ผู้อำนวยการพบปะชาวบ้าน
- เล่นเกมระหว่างนักเรียนกับชาวบ้าน
- นักเรียนดำเนินการรายงานการวิจัยและแสดงบทบาทสมมุติ เรื่องตามรอยทวดโคกทราย
- หัวหน้าโครงการ ครูประจักษ์ อินทรักเดช กับทีมวิจัยเล่าความเป็นมาของโครงการและกระบวนการวิจัย
- วิธีทำ
- ได้อะไรบ้างในการทำงานวิจัย
- ความยากง่ายในการทำโครงการ
- นักวิชาการอิสระเต็มเต็ม
- แกรับเชิญในงานปิดโครงการ

ปัญหาอุปสรรค

-

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

-

กิจกรรมการวิจัย 3.37

ชื่อกิจกรรม จัดพื้นที่เพื่อปิดโครงการตามรอยทอด

วัน/เดือน/ปี 8 ตุลาคม 2551 สถานที่ หน้าอาคารเรียน

วัตถุประสงค์

- ครูนักเรียนผู้ปกครองจัดเวทีสำหรับปิดงานโครงการในวันที่ 9 ตุลาคม 2551

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. ครู	จำนวน	14	คน
2. นักเรียน	จำนวน	41	คน
3. สกว.	จำนวน	2	คน
4. ชาวบ้าน	จำนวน	5	คน

รายละเอียด

1. คณะครู นักเรียนชุดหลุมลงเสา 6 เสา ทำขนำสำหรับแสดงบทบาทสมมุติ ซึ่งในชีวิตจริงของทวดๆ อยู่ในที่ลูกหลานจัดทำให้คือ หน้า ขนาดของหน้า 3×5 เมตร ตัวหน้ายกพื้นสูง 5 เมตร ปูพื้นด้วยฟาก (ฟาก คือ ฝ่าไม้ไผ่ทั้งลำ ฝ่าออกมา 2 ซีก และใน 1 ซีก ฝ่าอีก 2 ซีก เสริมแล้วใช้มีดเหลาให้เรียบสวยงามยาว 3 เมตร) และผูกฟากด้วยเชือกฟาง และขึ้นหลังคาด้วยจาก และในพื้นหน้า มีเตาไฟ สำหรับวางก้อนเส้า 3 ก้อน สำหรับวางหม้อหุงข้าวหรือวอกระทะ ใช้ไม้พินเป็นเชื้อเพลิงในการปรุงอาหาร (ไม้พินก็เอาไม้ที่กิ่งไม้ที่หล่นจากต้นไม้มาตัดขนาดความยาว 1 ฟุต ในการก่อไฟ ใช้ขี้เถ้าแห้งจุดไฟไปวางที่ไฟที่ตรงกลาง แล้วใช้ไม้ขนาดเล็กๆ ก้อนแห้งเข้าไปประมาณ 4 – 6 อัน แล้วใช้ไม้ขนาดแขนใส่ไป 4 – 6 อัน หากใส่มากเชื้อไฟไม่ขึ้น พอไฟติดแล้วจึงปรุงอาหารได้เลย และใกล้ๆ ใต้ไฟมีผลา คือทำด้วยฟากไม้ไผ่ยาวประมาณ 3×4 ฟุต ใช้สำหรับวางปลาเค็ม เนื้อตากแห้ง พันธุ์ผักต่างๆ ไว้บนผลาหมดเลย

ผลา คือ สิ่งทีสดหรือพืชพันธุ์ ของพืชต่างๆ ที่จะปลูกในฤดูกาลต่อไปก็เก็บไว้ที่ผลา หรือปลาอย่าง เนื้ออย่าง เขาจะเก็บไว้บนผลาเช่นกันหรือผลาก็คือสิ่งที่ช่วยถนอมอาหารนั่นเอง เมื่อเสร็จภารกิจจากหน้า เป็นการจัดนิทรรศการ เครื่องมืออุปกรณ์ วิถีชีวิตของคนสมัยก่อน เช่น

1. นาง ทำด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับช้อนปลาเล็กๆ สำหรับน้ำคั้นๆ
2. สุ่ม ทำด้วยไม้ไผ่ คล้ายกระบองนักเรียน ใช้สุมปลาตัวโตๆ
3. ครก, สาก ทำด้วยไม้แก่น ครกใช้ใส่ข้าวเปลือกหรือดำแป้ง ตำด้วยสาก ฉะนั้นครกกับสากเป็นของ คู่กัน
4. เบ็ดตกปลา ทำด้วยไม้ระกำ ใช้สำหรับตกปลา
5. เบ็ดธง ทำด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับธงปลา
6. เขี่ย ทำด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับตากปลา พรึก กล้วย

7. กระดัง ทำด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับตากพืช ปลูกต่างๆ และขุดข้าว

8. ขอ

9. ซ้อง ทำด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับใส่ปลา

10. กระจง ทำด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับใส่ปลา

11. กระจงนั่ง ทำด้วยใบเตยหรือกก ใช้สำหรับใส่ข้าวเปลือกหรือข้าวสาร

12. กบสั้น, กบยาว ทำด้วยไม้ และใส่ใบมิด ใช้สำหรับใส่เนื้อไม้ให้เรียบ

13. ขวาน ค้อนทำด้วยไม้ ตาทำด้วยเหล็กกล้า ใช้สำหรับโค่นหรือจามต้นไม้ใหญ่

14. มีดพรว้า ทำด้วยเหล็กกล้า ค้อนทำด้วยไม้แก่น ใช้สำหรับสับ หรือถางป่า

15. กระบอกขนมจีน ทำด้วยทองเหลือง ใช้สำหรับทำเส้นขนมจีน

16. เตารีด ทำด้วยทองเหลือง ใช้สำหรับรีดผ้า

17. กริช ทำด้วยเหล็กกล้า ค้อนทำด้วยไม้

18. จัณนิตรศการภาพวาดเรื่อง จินตนาการ ภาพเกี่ยวกับทวดโคกทรายในอดีต เช่น มีรูปร่างลักษณะอย่างไร และวิถีชีวิตของทวดสมัยนั้นเป็นอย่างไร ทุกอย่างออกมาเป็นภาพที่คิดว่าสวยงามสมควรสำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกทราย

19. โฉว์หนังสือการ์ตูน ประวัติเกี่ยวกับเรื่องราวชีวิตทวด จากสมัยที่ทวดยังหนุ่มจนถึงทวดกลายเป็นเสือ

20. ประมวลภาพเรื่องราวที่ผ่านมาเป็นภาพถ่ายจากวันที่ลงพื้นที่ จนถึงวันที่ 10 กันยายน 2551 คือวันเข้าค่ายตรวจสอบข้อมูล เป็นกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่ได้ทำร่วมกัน

จนถึงเวลา 18.30 น. เลิก สำหรับวันนี้ แต่ทุกอย่างไม่ลงตัว พรุ่งนี้วันที่ 9 ตุลาคม 2551 ช่วงเช้าคงจะรีบร้อย

ปัญหาอุปสรรค

ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะ

กิจกรรม 3.38 เตรียมเวทีปิดโครงการ

วันที่ 7 – 9 กันยายน 2551

วัตถุประสงค์

เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเวทีปิดโครงการ

กิจกรรม

เป็นการเตรียมความพร้อมทุกเรื่อง เพื่อเตรียมสำหรับเวทีปิดโครงการ ครูทั้งโรงเรียน นักเรียนทุกคน เจ้าหน้าที่สกว. เป็นการร่วมมือกันเป็นอย่างดี สร้างนำทวดท่ามกลางสายฝนหลังร่วมฝ่าฟัน ปัญหาอุปสรรค
วันนี้เป็นวันสำคัญ

กิจกรรมการวิจัย 3.39

ชื่อกิจกรรม เวทีปิดโครงการตามรอยทวดโคกทราย

วัน/เดือน/ปี 9 กันยายน 2551 สถานที่ หน้าอาคารเรียน ได้ศาลใต้ต้นไม้

วัตถุประสงค์

- ครูนักเรียนผู้ปกครองจัดเวทีสำหรับปิดงานโครงการในวันที่ 9 ตุลาคม 2551

ผู้ร่วมกิจกรรมหรือร่วมเวที

1. คณะครู	จำนวน	14	คน
2. นักเรียน	จำนวน	128	คน
3. ผู้ปกครอง	จำนวน	40 - 50	คน
4. แขกผู้มีเกียรติ ที่ปรึกษา	จำนวน	15	คน
5. เจ้าหน้าที่ สกว.	จำนวน	2	คน
6. คณะกรรมการโรงเรียน	จำนวน	12	คน
7. ตัวแทนพื้นที่การศึกษาเขต 1			

8. นักวิจัยจากโครงการอื่น เช่น โนรา อนุรักษรักษ์ชัยไม้ป่าหนองแห้ง ร.ร.ลำแสง ร.ร.บ้านตาขาว
รัฐบุปผะ ๑๙๙

รายละเอียด

เริ่มจากเช้า มีพิธีเชิญวิญญาณทวด และทวดก็มาเข้าทรงจริง ๆ เด็ก ๆ ตกใจกันใหญ่ หลังจากนั้น
พระสงฆ์ก็เจริญพระพุทธมนต์ พร้อมทั้งสอนเด็กๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องไปด้วย เด็กทุกคนนั่งได้ต้นไม้
ศาลหลวงประพรมน้ำมันต์ พร้อมทั้งบริการมคดาไปเรื่อย ๆ คนไหนเป็นผู้ชายก็เคาะเอาแรง ๆ พร้อมบอกอย่า
คือ ให้ขยันเรียน เชื้อฟังครู ทุกคนหน้าตาอึ้งอึ้ง ผ่องใส

เวทีนำเสนอโครงการตามรอยทวดโคกทรายบริเวณงาน รู้สึกแปลกใจ เพราะดูเหมือนงานวิจัยชิ้น เล็ก
ๆ ที่ร่วมกันทำ วันนี้ดูยิ่งใหญ่มาก หน้าทวดตั้งเด่นเป็นสง่า ครอบเครื่องหน้าสมัยก่อน มีกองไฟบนหน้า มีผลา
สำหรับวางสิ่งของของสมัยก่อน ช้าง ๆ หน้ามีก้อนเส้าสามก้อนเพื่อไว้ก่อกองไฟไต้ขง แผลงขามคำคิน ไม่ไกล
เป็นมะพร้าวอ่อนทั้งทลางวางอยู่ ส่วนด้านหน้า คับไม้เป็นคอกหมู นัยว่าเมื่อก่อนจะมีการเตรียมไม้พินไว้ใช้
ขามคำคินหรือขามฝนตก จึงมีการเตรียมไม้เอาไว้ โดยการเอาไม้มาวางเรียงสลับเป็นชั้น ๆ สี่เหลี่ยมคล้ายคอก
หมูหรือคอกวัว

วันนี้ทีมวิจัยดูตื่นเต้นเป็นพิเศษ และพยายามทำหน้าที่ของตัวเองเป็นอย่างดี คนที่ผ่านพิธีกรรมก็เฝ้า
คนที่เตรียมร้านโนรา คนเตรียมเสนอ ดูแลแขกที่มาในงาน เตรียมน้ำ ครู หลายคนก็ช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี
ทุกคนหน้าตาอึ้งอึ้ง ผอ.ของเรามีหน้าที่ต้อนรับแขกผู้หลักผู้ใหญ่ วันนี้มีแขกภายนอกมากันหลายคน เช่น
ผู้อำนวยการ ครู นักเรียนโรงเรียนในกลุ่มเดียวกัน ทีมวิจัยจากโรงเรียนอื่น ผู้ปกครอง ตัวแทนสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาเขต 1 คนไหนมาก่อนก็ชมบอร์ด ชมนิทรรศการฝีมือเด็กกับครูช่วยกันทำ มีรูปตอนทีมวิจัย
ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ มีบอร์ดแสดงความเห็น มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่แสดงถึงภูมิปัญญาของคนในอดีตตั้งแต่
ของใหญ่ ๆ เช่น คันไถ ขอบ กระด้ายเก่า ๆ ตะเกียงเก่า มีด พร้า อุปกรณ์สำหรับขึ้นฝั ง และเครื่องมือสำหรับ

- ทำไมถึงวิจัยตามรอยทวด โลกทราย มีแรงบันดาลใจอะไร อ.ประจักษ์ เป็นคนตอบ สรุปว่า ทวดเป็นที่เคารพ เป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้านมานาน แต่ไม่ค่อยมีใครทราบประวัติความเป็นมาของทวด ที่ชัดเจน ทั้งยังเป็นเรื่องใกล้ตัวมากสำหรับนักเรียนในโรงเรียน ในโรงเรียนมีศาลสำหรับที่สถิตของทวด กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนที่จัดขึ้น มักขอพรหรือบนบานศาลกล่าวกับทวดให้ทุกอย่างเป็นไปได้โดยราบรื่น ให้ทวดปกป้องรักษาคุ้มครองปกป้องสมาชิกทุกคนในขอบรั้วสี่เหลี่ยมโรงเรียนและหากมีการแข่งขันกีฬา- กรีฑา จะไหว้และภาวนาให้การแข่งขันชนะ และเป็นที่พึ่งทางใจของนักกีฬา - กรีฑา ให้มีจิตใจเข้มแข็ง ฮึกโหมขึ้นเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ ทุกครั้งชนะเกือบทุกครั้ง

- กระบวนการที่ได้ในการวิจัย ทำให้นักเรียนมีความเปลี่ยนแปลงที่ดีเชิงพฤติกรรมขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด นักเรียนหลายคนที่ไม่เคยเขียน เรียนไม่รู้เรื่อง เห็นว่าสามารถพัฒนาได้ หากมีวิธีการที่ดี เด็กสามารถเก่งได้โดยใช้เวลาไม่นานนัก บางทีครูที่สอนมักสอนด้วยวิธีการเดิม ๆ นักเรียนก็รุ่นที่ปีก็สอนเหมือนกันหมด นักเรียนได้อะไรบ้าง ครูสมคิดเป็นผู้ตอบ

-ในการเรียนการสอนในการการวิจัยตามรอยทวด โลกทรายน้นบูรณาการในกลุ่มสาระดังต่อไปนี้

- กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

- สิ่งที่ทำกรวิจัยมามีผลกับนักเรียนอย่างไร ครูมนัสนันท์เป็นผู้ตอบ

- การทำการวิจัยครั้งนี้ที่เห็นได้ชัดก็คือ กลุ่มสาระภาษาไทย ครั้งแรกนักเรียนไม่สามารถตั้งคำถามได้อย่างหลากหลาย เช่น คำถามซ้ำซาก ตัวอย่างคือ ทวดเดิมอยู่ที่ไหน แต่เมื่อมีการกระตุ้นหลายๆ ครั้งจากเจ้าหน้าที่ สกว. จากครู นักเรียนสามารถตั้งคำถามได้อย่างหลากหลาย

บทที่ 4

ผลที่ได้จากการทำวิจัย

4.1 รวบรวมองค์ความรู้จากการทำวิจัย

4.1.1 ตามรอยทวดโคกทราย

หลังจากครูกับนักเรียน ร่วมกับคนในชุมชนตำบลโพรงจระเข้ คนทรง คนเคยบนบานกับทวด คนที่เคยฝันเห็นทวด ร่วมกันตามรอยทวดโคกทราย ได้ข้อมูลที่เป็นความเชื่อของคนในชุมชนเกี่ยวกับทวดโคกทราย และผ่านการทบทวน ตรวจสอบหลายต่อหลายครั้งร่วมกับคนเฒ่าคนแก่คนในชุมชน ระยะเวลาข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนกันไปบ้าง ตามที่ได้รับรู้มา ตามกำลังของนักวิจัยระดับประถมปีที่ ๕ จะเก็บบันทึกได้ และเรื่องของทวดโคกทรายเป็นการเล่าความย้อนหลังไปในอดีตนับร้อยปี ซึ่งไม่มีใครรู้ว่าจะเป็นจริงหรือไม่เพียงใด เพียงแต่ความศักดิ์สิทธิ์ของทวดขาว เป็นที่เคารพของผู้คนในละแวกถิ่นนั้น รวมถึงผู้คนที่เดินทางผ่านไปมาเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป เฉพาะอย่างยิ่งหนึ่งตระกูล มโนราห์ หากเดินทางผ่านบริเวณนั้น มักต้องหยุดรำให้ทวดโคกทรายชมก่อน ไม่เช่นนั้น การเดินทางหรือการแสดงจะมีอุปสรรค แสดงเสร็จเดินทางต่อ สบายใจ

ความเชื่อเรื่องทวดโคกทรายจึงเป็นความเชื่อเฉพาะของคนในชุมชนบริเวณตำบลโพรงจระเข้หรือผู้คนที่รับรู้เท่านั้น ไม่ได้หมายถึงเป็นที่รู้จักหรืออยู่ในความรับรู้โดยทั่วไปของคนในจังหวัดหรือคนในสังคม เช่นเดียวกับความเชื่อ หรือการให้ความเคารพนับถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เฉพาะถิ่น เฉพาะที่ ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในสังคมชุมชนทั่วทุกภาค

ตำบลโพรงจระเข้เป็นพื้นที่อยู่เชิงเขาบรรทัด ซึ่งเป็นแนวเทือกเขายาวกั้นเขตแดนระหว่าง ตรัง สตูล พัทลุง นคร และสงขลาบางส่วน การย้ายที่เพื่อเปิดที่ทำกินใหม่ การหลบหนีคดี เส้นทางโจร เป็นเรื่องปกติสำหรับคนในอดีต บริเวณตำบลโพรงจระเข้เมื่อประมาณเกือบ 200 กว่าปีก่อนก็เช่นกัน เมื่อมีหนุ่มฉกรรจ์เดินข้ามเขาจากฝั่งเทือกเขาออกหรือฝั่งพัทลุง เพื่อปักหลักสร้างบ้านเรือน สร้างที่ดินทำกิน เป็นหลักเป็นฐานแล้ว บางครั้งก็จะส่งข่าวให้ญาติพี่น้อง ข้ามเขาตามมาด้วย คนตรัง-พัทลุง จึงมักเดินทางข้ามเขาแลกเปลี่ยนกันเป็นธรรมดา

เดิมบริเวณนี้เคยเป็นป่ารกมาก่อน มีทั้งสัตว์ป่า ไข้ป่า โจรผู้ร้าย ก็ชุกชุม เมื่อมีการตั้งถิ่นฐานก็ต้องมีผู้นำ หรือมีแกนนำ คนที่เป็นคนจริงหรือเป็นนักเลงมักได้รับเลือกให้ดูแลห้อมบ้านนั้น ๆ หรือเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในห้อมบ้าน และคนชนบทสมัยก่อน มักเป็นคนที่มีความอาคม ของขลัง ไว้ป้องกันตัว และดูแลคนในห้อมบ้าน หรือญาติพี่น้องของตัวเองให้พ้นจากภัยต่าง ๆ

ทวดโคกทรายจะมีจริงหรือไม่ ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ ไม่จำเป็นต้องหาที่มาที่ไปให้ชัดเจนจนหมดข้อสงสัย แต่นี่คือความเชื่อเฉพาะของคนในชุมชน ที่จะทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสบายใจ ส่งผลต่อจิตใจ และการประพฤติปฏิบัติ เช่น ก่อนเดินทางไปไหน ขอให้ทวดช่วยปกป้องคุ้มครองให้พ้นภัย จริงหรือไม่ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ แต่เหล่านี้ได้ส่งผลต่อจิตใจของคนที่เราเชื่อถือเป็นพลังทางใจ คนที่บนบานทวดจะรู้สึก

สบายใจ ไปร้อง สบาย คนที่บนบานทวดจะต้องเป็นคนรักษาคำพูด เป็นคนดี ไม่ทำชั่ว ส่งผลต่อการประพาศ
ตัว ทำดีจนเป็นนิสัย ทำให้คนในชุมชนมีสิ่งยึดเหนี่ยว อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

ศรัทธาขึ้นอยู่กับจิตใจเป็นหลัก เชื่อกันจะเกิดความศักดิ์สิทธิ์

การบนบาน

- คนที่จะบนบานแล้วประสบความสำเร็จ ต้องเป็นคนดี มีวินัย มีสัจจะ รักษาคำพูด
- ทวดจะช่วยเหลือคนดี ทำดี
- การบนจะบนในใจ โดยการนึกถึงทวด หรือจะจุดธูปจุดเทียน หรือจะให้คนทรง บนให้ก็ได้
- จะบนบานที่ไหนก็ได้ ผลเหมือนกัน
- บนแล้วจะต้องรักษาคำพูด ต้องแก้บนให้ทวด ไม่เช่นนั้นทวดอาจให้โทษได้
- บนบานด้วยการทำความดี ประพาศดีก็ได้ สัตย์สัญญากับทวดว่าจะเป็นคนดีก็ได้
- จะบนเรื่องอะไรก็ได้ เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย หาค้นหาย หาของหาย ประสบความสำเร็จ ประสบ

ความโชคดี มีลาภ ฯลฯ

การแก้บน

- บนอย่างไรแก้บนนั้น เช่น บนกับทวดว่าถ้าสำเร็จจะเป็นคนดี ก็ต้องเป็นคน บนว่าจะรำแก้บนก็ต้องรำแก้บน บนว่าจะถวายของ หรือจุดประทัดก็ต้องจุดให้ เป็นต้น
- ให้คนทรงทำพิธีแก้บนให้ก็ได้

อุปกรณ์

ห้ามมีหมู เทียน 3 ง่าม ไก่ปากทองค่อหัว แปะเขาทอง ข้าวเหนียวข้าวเจ้า ลูกประทัด แกรงแพะทั้งตัว และอุปกรณ์อื่น ๆ เหมือนกับการทำบุญทั่วไป มีดหมอ พระพุทธรูป ดาราหมอ หม้อน้ำมันดี ด้าย สายสิญจน์ พานใส่ดอกไม้ ธูปเทียน เจ้าของบ้านต้องจัดหมากพลู 12 คำ , บัตรสำหรับใส่อาหารเครื่องเซ่นไหว้เช่น ข้าว , แกรง , ปลา , ขนมหาว – แดง ฯลฯ

เวลาแก้บนต้องเอ่ยถึงชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นด้วย มี ทวดโคกทราย ทวดบนควน ละหมาด 44 ทวดโหมเล็ก (นุ้ย) ทวดโหมใหญ่ ไต่มะขู ไต่มะบ้า ไต่พังลวย ท่านวัดเขาอ้อ กาดออกชื่อแล้วมีพิธีเซ่นไหว้

การแก้บนจะแก้ได้ทุกเดือน แต่ต้องเป็นวันเสาร์ อังคาร เพราะเป็นวันได้ฤกษ์ยามเหมาะสม ยกเว้นวันพระ

4.2 สิ่งที่ได้จากการวิจัย

เด็ก

- รู้ประวัติความเป็นมาของทวดโคกทราย
- ได้สืบทอดประวัติทวดโคกทรายให้อยู่กับลูกหลานตลอดไป
- สามารถบอกเล่าเรื่องราวของทวดโคกทรายได้อย่างถูกต้อง
- เรื่องของทวดโคกทรายไม่หายไปจากชุมชน
- ภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

- เป็นตัวแทนโรงเรียนทำการวิจัยเรื่องทวดโคกทราย
- เกิดทักษะการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่สงสัย มากขึ้น
- รู้จักเขียน เรียบเรียง เป็นเรื่องเป็นราวมากขึ้น
- สามารถพูดได้ เถ่าได้ อย่างชัดเจน และอย่างมั่นใจ
- รู้จักคำศัพท์เพิ่มขึ้น อ่านออก ได้เรียนรู้คำใหม่ ๆ มากขึ้น
- รู้จักคำในท้องถิ่นที่สามารถเทียบเคียงกับคำภาษากลางได้เข้าใจ ชัดเจนมากขึ้น
- กล้าแสดงออก จากเดิมไม่เคยออกไปยืนพูดหน้าห้อง
- หลายคนเปลี่ยนแปลงจากที่เขียนไม่ได้ กลายเป็นเขียนเรียงความได้
- สามารถจดบันทึกเป็นเรียงความหรือเชิงพรรณนาได้ จากเดิม ได้เพียงถาม-ตอบ
- ได้ออกไปศึกษานอกสถานที่
- ได้รู้จักภูมิปัญญา หรือของดีในชุมชนมากขึ้น
- มีโอกาสรู้จักญาติพี่น้องเพิ่มขึ้น
- สามารถเรียบเรียงเรื่องราวของทวดโคกทรายเป็นนิทานเล่มเล็กได้ วาดภาพประกอบได้
- การนำเสนอข้อมูลให้ครู นักเรียน ชุมชน ได้รับทราบข้อมูลของทวดเป็นแนวเดียวกัน
- ทีมวิจัยได้เรียนรู้ในรูปแบบใหม่โดยการใช้ภูมิปัญญา ชุมชน
- กลายเป็นแหล่งเรียนรู้
- ได้รู้จักกับหน่วยงานสกว.
- ได้ศึกษาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนกับโรงเรียนต่าง ๆ ที่ทำวิจัยกับสกว.
- ได้พบปะ รู้จัก กับคนแปลกหน้ามากขึ้น
- ได้รู้จักการอยู่ร่วมกัน จากการเข้าค่ายในการตรวจสอบข้อมูลครั้งสุดท้าย
- ได้รับความสนุกสนานในการอยู่ร่วมการในการทำกิจกรรมร่วมกัน
- ได้เล่นเกมแปลก ๆ ที่เจ้าหน้าที่ สกว. มานำเสนอและได้เล่นร่วมกัน

ครู

- ได้ทราบประวัติหมู่บ้าน ประวัติทวด ประวัติโรงเรียน (ครูหลายคนยังไม่รู้)
- ประสพการณ์จากการวิจัย สามารถนำไปปรับการเรียนการสอนได้
- เข้าใจคำว่า “ การวิจัย ” ตามแนวของสกว.
- ได้รู้จักเจ้าหน้าที่สกว.
- ได้รู้จักการการเรียนการสอนโดยผ่านกระบวนการวิจัย
- ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชนและหน่วยพิทักษ์ป่าเทือกเขาบรรทัด (น้ำตกไพรสวรรค์) ดีขึ้น
- ได้นำกระบวนการวิจัยมาบูรณาการใช้กับการเรียนการสอน
- ได้พบปะญาติพี่น้อง

- ได้รู้เรื่องราวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
- ได้ความรักความนับถือความภาคภูมิใจจากชุมชน
- ได้ข้อมูลเพื่อให้ความช่วยเหลือชุมชน (ทุนการศึกษา)
- ได้ข้อมูลวางแผนพัฒนาเด็ก (สาธารณสุขมูลฐาน)
- ได้ความสนุกสนานในการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้
- ได้ข้อมูลในการปรับพฤติกรรมนักเรียน
- ได้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล
- ได้ลูกคิด “เอ๊ะ .. หรือว่าที่สอนมานานไม่ใช่ หรือว่า ครูต้องเปลี่ยนตัวเอง”
- บางคนเคยมองอยู่ห่าง ๆ ในระยะแรก เป็นมาร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ในช่วงหลัง
- เห็นวิธีการใหม่ ๆ ในการเพิ่มทักษะให้กับนักเรียน
- นักเรียนสามารถเก่งได้ พัฒนาตัวเองได้ ถ้าครูมีวิธีการดี ๆ และเหมาะสม

โรงเรียน

- โรงเรียนได้รู้จักหน่วยงานสกว.
- มีแนวทางในการปรับการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพนักเรียน
- เห็นวิธีการที่หลากหลายในการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
- ได้ข้อมูลประวัติชุมชน ประวัติวัด โรงเรียน ที่ชัดเจน ผ่านการตรวจสอบร่วมกันของคนในชุมชน
- สามารถนำความรู้หรือวิธีการที่ได้จากการวิจัยไปเผยแพร่ต่อชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ
- โรงเรียนได้รู้จักภูมิปัญญา
- ได้เด็กใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- ได้ชุมชนที่เห็นความสำคัญของการศึกษา
- ได้เด็กที่มีคุณธรรม
- ได้วิทยากรที่น่ารักถึง 2 คน
- ได้นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อขยายผลในโครงการอื่นต่อไป
- โรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์ตัวเองเมื่อไปเสนอผลงาน
- ได้ทำเนียบภูมิปัญญาเพิ่มขึ้น
- ได้เอกสารเผยแพร่ความรู้จากภูมิปัญญาอย่างมีระบบ
- ได้ต่อยอดโครงการอื่นต่อไป

ชุมชน

- เกิดภูมิปัญญาที่ชุมชนได้รู้จักเพิ่มขึ้น
- ได้เยาวชน ลูกหลานที่เป็นเด็กที่มีคุณภาพ
- ได้รับทราบประวัติทวด โศกทราขเป็นแนวเดียวกันและถูกต้องชัดเจน

- ได้รู้จักพิธีกรรมในการบนบานศาลกล่าวและการแก้บน
- เห็นคุณค่าของบรรพบุรุษ
- เกิดความภาคภูมิใจในตัวลูกหลาน
- ได้ความรักความสามัคคีในกลุ่มของลูกหลานรวมทั้งเพื่อน ๆ
- ได้ข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ประวัติทวด โศกทวย ประวัติโรงเรียนที่ถูกตั้งและ ชัดเจน
- ได้รู้จักวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของปู่ ย่า ตา ทวด ท่านเหล่านั้นอยู่กันอย่างถึงมี
- ความสุข คนปัจจุบันน่าจะนำเอาแบบอย่างมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้
- ได้สืบทอดสืบสานทางวัฒนธรรม
- รู้รักสามัคคี
- ได้เปรียบเทียบการดำเนินชีวิตจากอดีตมาถึงปัจจุบันเพื่อปรับปรุงไปใช้ในโครงการ พระราชดำริ

4.3 ความเปลี่ยนแปลง / สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น

สำหรับนักเรียน

- นักเรียนกล้าแสดงออกในด้านการพูดต่อหน้าเพื่อน ต่อหน้าครู ต่อหน้าเจ้าหน้าที่จาก สกว. รวมทั้งคนอื่น ๆ โดยไม่ประหม่า
- นักเรียนกล้าคิดและมีความคิดเป็นของตนเองสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้
- นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ที่ดีให้กับชีวิต
- นักเรียนมีความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเชิงบวกมากมาย เช่น เห็นความกระตือรือร้น เห็นความเต็มใจ เห็นความพยายามที่จะฝึกเขียน ฝึกจด ฝึกอ่าน ฝึกพูด เปิดรับและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนแปลกหน้า เพื่อนต่างโรงเรียน ครูต่างโรงเรียน
- นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการเขียนที่เป็นเรื่องราวได้มากขึ้นและสามารถนำคำที่กำหนดให้สองคำมาเขียนเป็นกลอนเป็นเรื่องเป็นราวได้แต่คำกลอนอาจจะไม่สัมผัสที่ดีนักก็ตาม
- เกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้รับฟังจากคนเฒ่าคนแก่ จนสามารถแสดงออกในลักษณะการเล่า การวาด นิทาน อย่างเป็นเรื่องเป็นราว เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน
- สามารถทำงานในรูปของกระบวนการกลุ่มที่มีการเลือกประธานเลือกเลขานุการร่วมกัน
- มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน
- เห็นความรับผิดชอบในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นงานกลุ่มหรืองานคนเดียว
- นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตัวเองที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจนขึ้น
- นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการพูดคุยกับผู้ใหญ่ มีสัมมาคารวะมากขึ้น รู้จักใช้คำพูดในการพูดคุยกับผู้ใหญ่ได้อย่างคล่องแคล่ว

- นักเรียนมีน้ำใจต่อกันระหว่างผู้ใหญ่ ระหว่างเพื่อน ระหว่างน้องศิษย์และได้เห็นชัดเจน ให้ความร่วมมือ ในงานที่ไม่ใช่หน้าที่ของตนเองและงานของตนเอง
- นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะต่าง ๆ ที่ศิษย์เห็นได้ชัดเจน
- นักเรียนภาคภูมิใจที่ได้รวบรวมประวัติชุมชน ประวัติโรงเรียน ประวัติทวดโคกทราย
- เกิดนักเรียนที่เก่งขึ้นอย่างเด่นชัดหลายคน

สำหรับครู

- ได้วิธีการที่หลากหลายนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน
- จากเดิมไม่เข้าใจว่างานสกว.คืออะไร ต้องการอะไร ต้องทำอะไร เป็นเข้าใจมากขึ้น
- จากเดิมครูไม่สนใจงานวิจัย ครูต้องการให้มีโครงการอื่นอีก
- เห็นสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัย เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดจากเด็ก
- ได้กระบวนการทำงานกับเด็ก
- เห็นแนวทางที่จะทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ชุมชน

4.4 ปัญหาอุปสรรคจากการทำวิจัย

- ครูไม่เข้าใจ คำว่า “ วิจัย “ ตามแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ครูเขียนโครงการไม่ถูกต้องเมื่อทำโครงการเสนอ สกว.
- ทีมวิจัยมากเกินไปแต่ละคนไม่รู้บทบาทของตัวเอง
- ทีมวิจัยยังไม่มีความพร้อม (ทีมหลายคน)
- ครูบางคนยังไม่เข้าใจการทำงาน
- การนำนักเรียนออกนอกโรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูลยังไม่สะดวก
- แหล่งข้อมูลมีน้อย และไม่ตรงกัน
- ครูมีภาระอยู่แล้วในหน้าที่ถ้าไม่มีใจทำไม่ได้
- ครูใจร้อน ชอบสั่ง ชอบบังคับ ไม่รอให้เด็กฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกแก้ปัญหา เป็นอุปสรรค
- ครูเคยชินกับวิธีการแบบเดิม นักเรียนก็รู้สึกกับครูแบบเดิม

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

โรงเรียนบ้านโคกทราย เป็นโรงเรียนประถม เปิดทำการเรียนการสอนมากเกือบ 60 ปี สอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูรวม 14 คน นักเรียนกว่า 300 คน จำนวนนี้นับถือศาสนาพุทธ 80% ที่เหลือเป็นศาสนาอิสลาม ผู้อำนวยการคนปัจจุบันคือ นายอวรณ์ เหมรัตน์ ได้ผลักดันให้เกิดกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากเห็นว่า กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จะนำมาซึ่งการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้ “เก่ง” ขึ้นได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 กลยุทธ์ คือ

- กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนให้ชุมชนเห็นความสำคัญของขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม สุขภาพอนามัย อาชีพ การสื่อสารและเทคโนโลยี
- กลยุทธ์ที่ 3 ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ
- กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนการบริการตาม พ.ร.บ. เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขภายใต้คำถามวิจัยที่ว่า

“นักเรียน ครู และชุมชนจะมีแนวทางสร้างการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการศึกษาตำนานทวดโคกทรายได้อย่างไร ?” โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองผ่านเรื่องราวในชุมชน
2. เพื่อให้ครูได้แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิจัย
3. เพื่อศึกษาด้านานทวดโคกทรายและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีในชุมชน การทำโครงการวิจัย “ตามรอยทวดโคกทราย” สามารถตอบวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองผ่านเรื่องราวในชุมชน จากกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน มีการเตรียมตัว เตรียมความพร้อม วางแผนร่วมกันทุกครั้งก่อนทำกิจกรรม ทำให้เด็กนักเรียนสามารถรู้จักวิธีตั้งคำถาม จดบันทึก สรุป เรียบเรียง ตรวจสอบความถูกต้อง และบอกเล่าเรื่องราวที่ศึกษาได้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการเข้าค่ายนักวิจัย ทำให้เห็นศักยภาพของนักเรียนที่ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด จนกระทั่งผู้รู้หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นพอใจ ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะติดตัวเด็กในการไปสืบค้นหรือค้นคว้า ความรู้อื่น ๆ ได้ไม่มีที่สิ้นสุด

2. เพื่อให้ครูได้แนวทางในการจัดกระบวนการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิจัย
3. เพื่อศึกษาด้านานทวดโคกทรายและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีในชุมชน

การทำวิจัยแบบท้องถิ่นถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับครู นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนภายในโรงเรียน การทำความเข้าใจยังเป็นเรื่องยาก แม้จะมีการเตรียมความพร้อมหรือมีการเตรียมตัวก่อนจะเข้าสู่กระบวนการวิจัยแล้วก็ตาม เนื่องจากคำว่า “กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม” เป็นคำที่เข้าใจง่ายแต่ปฏิบัติได้ยาก วิธีการหรือเครื่องมือของ สกว. ไม่ได้บอกอย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไร ตลอดเวลาที่อยู่ระหว่างทำวิจัยต้องมีการคิด วิเคราะห์ หาสาเหตุ หาวิธีการ แก้ปัญหา ปรับ เปลี่ยน พลิกแพลง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ความจำเป็น เรื่องราว ผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ชุมชน ตลอดเวลา ไม่เหมือนการทำโครงการที่ครูคุ้นเคยมีวิธีการแบบแผนแน่นอน

ที่ผ่านมามีครูคุ้นเคยกับคำว่า “วิจัย” เพียงอย่างเดียว เป็นความเข้าใจวิจัยในความหมายเดิม ๆ และครูส่วนใหญ่จะเบื่อหน่ายคำนี้ ไม่มีครูคนไหนอยากทำวิจัย ดังนั้นเมื่อมีการประชุมและบอกว่าจะทำวิจัยร่วมกัน ครูหลายคนจึงมีความรู้สึกที่ได้แย้งเกิดขึ้นในใจ ยังมีคำว่า “วิจัยเพื่อท้องถิ่น” เข้ามาด้วย ครูก็ยังไม่เข้าใจว่าวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นอย่างไร ทำอย่างไร ที่สำคัญ ครูจะมีคำถามว่า “ทำไมต้องทำวิจัย” ครูบางคนบอกว่า “เน่งงานสอนก็หนักแล้ว จะเอาเวลาที่ไหนไปทำวิจัย” หรือไม่ก็ “จะเข้าไปทำไมให้ยุ่งยาก ทำไปก็แค่นั้นแหละ” “เด็กพวกนี้เรียนอ่อน สอนยาก จะทำวิจัยได้ยังไง”

แต่เมื่อเป็นนโยบายของโรงเรียน ครูปฏิเสธไม่ได้ แม้จะไม่เข้าใจว่าจะทำให้เด็กเก่งขึ้นมาได้อย่างไรก็ตาม เมื่อโครงการวิจัยเริ่มดำเนินการ ระยะแรกครูไม่รู้จะทำอย่างไร มีครูที่เป็นแกนหลักในการดำเนินการประมาณ 5 คน ทำความเข้าใจกับเด็ก เตรียมความพร้อม บอกวัตถุประสงค์ บอกเรื่องที่จะทำ บอกสิ่งที่จะต้องหาคำตอบร่วมกัน ที่สำคัญ การหาคำถามที่จะนำไปสู่คำตอบ แม้เด็กจะอยากรู้แต่ถามไม่เป็น ไม่รู้ว่าทำไมเด็กถึงถามไม่เป็น จดบันทึกไม่ได้ กิจกรรมลงพื้นที่สอบถามผู้รู้ในท้องถิ่น สิ่งที่เด็กบันทึกมาได้เป็นลักษณะถาม-ตอบ ไม่เห็นการบรรยายหรือเล่าให้เห็นภาพผ่านตัวหนังสือได้แม้สักคนเดียว

กระบวนการของสกว. ไม่มีอะไรผิด-ถูก เมื่อวิธีนี้ไม่ได้ลองดูใหม่ ทำซ้ำหลายครั้ง ลองผิดลองถูกไปเรื่อย ๆ ที่สุดก็เห็นว่าเด็กเริ่มเปลี่ยน เริ่มเขียนลักษณะบรรยาย หรือเล่าให้เห็นภาพมากขึ้น ชัดขึ้น ครูเริ่มมีกำลังใจว่า “มาถูกทาง” จึงทำกิจกรรมต่อเนื่องเรื่อย ๆ มีทั้งกิจกรรมหลักในโครงการ และกิจกรรมเสริมเมื่อเห็นว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ขณะที่ครูคิด แก้ปัญหา สังเกต เห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็ก ครูก็เริ่มมองเห็นว่าอันที่จริงเด็กสามารถเก่งขึ้นได้โดยไม่ยาก หากมีวิธีการที่ดี จึงได้ข้อสรุปว่า

- เด็กยังเปลี่ยนไม่ได้ หรือยังเก่ง อย่างที่คาดหวังไม่ได้ หากครูยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม
- การสอนในชั้นเรียนเป็นการสอนเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องลงในกระดาษข้อสอบ เป็นการสอนเชิงแข่งขัน พยายามให้เด็กอ่านหนังสือให้มากเพื่อสอบไล่ได้ลำดับต้น ๆ สอบเรียนต่อได้ เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียน ทำให้เด็กขาดทักษะไปหลายอย่าง โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยง การแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ การสัมพันธ์กับคนในสังคม ชุมชน

- การเรียนการสอนในปัจจุบัน ทำให้เด็กอ่อนแอ ส่งผลให้สังคมอ่อนแอ
- การปฏิรูปไม่ได้ทำให้เด็กเก่งขึ้น
- สกว.เป็นนวัตกรรมใหม่
- เด็กเก่งไม่ยากหากครูเปลี่ยนวิธีการสอน

5.2 ข้อเสนอแนะ

กระบวนการของสกว. เป็นการพัฒนาทักษะของเด็กได้เป็นอย่างดี แม้ใช้เวลาไม่นาน แต่ก็สามารถเห็นพัฒนาการของเด็กที่ชัดเจน แต่มีข้อเสนอแนะดังนี้

- จำนวนทีมวิจัย ทีมวิจัยหรือครูที่จะทำวิจัยต้องมีใจ มีเวลาบ้าง สามารถลงพื้นที่ได้ ใจเย็น มีหัวใจที่จะทำ และในระยะแรกหรือโครงการแรกไม่จำเป็นต้องเป็นทีมวิจัยทั้งโรงเรียน
- ระยะเวลาที่จะขึ้น โครงการต้องดูความเหมาะสม และต้องมากกว่า 1 ภาคเรียน อย่างน้อยน่าจะ 1 ปี
- นักเรียน ไม่ควรเป็นนักเรียนประถม 6 เพราะอาจเห็นการเปลี่ยนแปลงไม่ชัด อีกอย่างครูไม่สามารถตามนักเรียนไปถึงมัธยมต้นได้ นักเรียนสามารถเป็นนักวิจัยได้ตั้งแต่ประถม 1 จนถึงประถม 5 เพราะครูมีเวลาในการสังเกตหรือสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- การเตรียมความพร้อม ต้องมีการทำความเข้าใจอย่างละเอียด ชัดเจน ตั้งแต่ตอนขึ้นโครงการ
- ผู้บริหารอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ด้วย
- ควรบรรจุชั่วโมงวิจัยในชั่วโมงเรียน
- ควรนำแผนนโยบายของโรงเรียน
- ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรู้ตั้งแต่เริ่มต้น
- การจะศึกษาวิจัยไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตาม ต้องดูความเป็นไปได้ทุกด้าน
- น่าจะมีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน จากการศึกษาดูงานกับที่อื่น หรือ โรงเรียนที่ทำวิจัยสำเร็จ

ภาคผนวก

